

Felles mål – forskjellige interesser

Trøndelags Europakontor – eiernes medlemskap

Av

Hilde Haugskott og Wenche Anita Dolmseth Saksvoll

Avhandling avlagt ved

Handelshøjskolen i København for graden

Master of Public Administration 2015

CBS

COPENHAGEN
BUSINESS SCHOOL

HANDELSHØJSKOLEN

HINT

HINT

**SAMTYKKE TIL HØGSKOLENS BRUK AV MASTER-/BACHELOR-
/KANDIDAT- OG PROSJEKTOPPGAVER**

Forfatter(e): Hilde Haugskott og Wenche Anita Dolmseth Saksvoll

Tittel: Felles mål – forskjellige interesser

Trøndelag Europakontor - eiernes medlemskap

Studieprogram: Master of Public Administration (MPA)

Kryss av:

Vi/jeg samtykker i at oppgaven gjøres tilgjengelig på høgskolens bibliotek og at den kan publiseres på internett i fulltekst via BIBSYS Brage, HiNTs åpne arkiv

Vår/min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke gjøres tilgjengelig for andre
Kan frigis fra: _____

Dato: 12. mars 2015

Hilde Haugskott
underskrift

Wenche Saksvoll
underskrift

Innhold

Forord	5
Sammendrag	6
Summary	7
1. Innledning.....	8
2. Problemstilling	12
3. Metode.....	13
3.1 Ontologi.....	14
3.2 Epistemologi.....	15
3.2.1 Kvalitativ eller kvantitativ metode	18
3.2.2 Den pragmatiske tilnærmingen	19
3.2.3 Metodetriangulering	19
3.2.4 Induktiv eller deduktiv tilnærming.....	20
3.3 Undersøkellesdesign	21
3.3.1 Case-studie	21
3.4 Datainnsamling.....	22
3.4.1 Spørreskjema	22
3.4.2 Dokumentanalyse	23
3.4.3 Intervju	24
3.5 Valg av undersøkelsesenheter	24
3.6 Undersøkelsens gyldighet	25
3.6.1 Intern gyldighet.	25
3.6.2 Ekstern gyldighet.....	26
3.6.3 Pålitelighet.....	26
4. Teori	27
4.1 Interessentanalysen.....	29
4.2 Nytte – kostnadsanalyser.....	31
4.3 Rasjonelle valg	34
5. Empiri.....	36
5.1 Egen empiri	36
5.1.1 Spørreundersøkelsen	36
5.1.2 Intervju med daglig leder og Europarådgiver	36
5.2 Dokumenter	40

5.2.1 Masteravhandlinger og praktikantrapport	40
5.2.2 Stortingsmeldinger og lignende	41
5.3 Annen empiri.....	43
5.3.1 EU/EØS	43
5.3.2 Foreningen Trøndelags Europakontor	49
5.3.3 Interessentene – eierne av Trøndelags Europakontor.....	54
6. Analyse.....	71
6.1 Konklusjoner	72
6.1.1 Et kompetansesenter.....	72
6.1.2 Er eierne fornøyd med kontoret?.....	87
6.1.3 Er eierne medlem av Trøndelags Europakontor av økonomiske grunner?	89
6.1.4 Får eierne av Trøndelags Europakontor igjen for det de betaler for?	92
6.1.5 Har eierne av Trøndelags Europakontor klare strategiske mål i forhold til europeisk samarbeid?.....	94
6.1.6 Er eierne av Trøndelags Europakontor er lite bevisst sitt eierskap?	96
6.1.7 Mener eierne at det trengs mer engasjement i egen organisasjon?	98
6.1.8 Er eierne enige i kontorets satsningsområder?	99
6.1.9 Mener eierne at det er viktig å være medlem av Trøndelags Europakontor?.....	101
6.2 Oppsummering	102
6.3 Vurdering av undersøkelsens funn	103
6.3.1 Ekstern gyldighet.....	103
6.3.2 Intern gyldighet	104
6.3.3 Pålitelighet.....	105
7. Konklusjon	106
8. Avslutning	109
Referanser.....	110
Vedlegg 1 – spørreundersøkelse til eierne	113
Vedlegg 2 – spørreundersøkelse til tidligere eiere	121
Vedlegg 3 – e-poster til respondentene	122
Vedlegg 4 - Norske aktører i Brussel som jobber med EU-systemet.....	124

Forord

Nå avslutter vi over to år med studier med denne masteravhandlingen om Trøndelags Europakontor og dets eiere. Når vi har fortalt andre hva vi skriver om så er det bare spesielt interesserte som faktisk vet hva Trøndelags Europakontor er. Vi har inntrykk av at det er litt som med EU/EØS-kunnskapen blant den jevne nordmann, noen vet mye og de fleste lite. Etter å ha besøkt Brussel og Trøndelags Europakontor på studietur i september 2014 ble vi nysgjerrige på å vite mer om kontoret, spesielt organiseringen og eierne. Vi hospiterte der i litt over en uke i januar 2015 og nå bunner det ut i en masteravhandling som er slutten på studiet vårt.

Tusen takk til de hyggelige personene på Trøndelags Europakontor som tok godt i mot oss og lot oss føle oss som hjemme der. Vi har lært mye av dere.

Tusen takk til Tore Malterud som har vært veilederen vår og veiledet oss konkret og tydelig. Av Tore har vi lært at vi skal holde det enkelt – det må ikke være vanskelig.

Takk til klassen vår. Trivelige mennesker som vi har fått lov til å bli kjent med og være en del av et sosialt felleskap sammen med. Det er artig å være i en classesituasjon etter at man har blitt voksen.

Sist men ikke minst vil vi takke mann og barn for at de har holdt ut med oss i denne perioden. Og kjære mannfolk takk for at dere har holdt hjulene i gang, mens vi har vært opptatte i hodet med Trøndelags Europakontor og eierne.

Hilde Haugskott og Wenche Saksvoll

Sammendrag

Vi har skrevet en masteravhandling om Trøndelags Europakontor, hvor vi prøver å finne svar på hvorfor forskjellige trønderske virksomheter er enige om å være eiere av kontoret.

Bakgrunnen for Trøndelags Europakontor er at det var et behov for representasjon i Brussel i lys av EØS-avtalen og dens berøring med trøndersk nærings- og samfunnsliv. Kontoret ble startet i 2001 som et prosjekt på initiativ fra fylkeskommunene, etter en invitasjon om samlokalisering med Jämtland og Västernorrland sitt kontor i Brussel. I dag har Trøndelags Europakontor 12 medlemmer fra offentlige myndigheter, FoU-aktører og privat næringsliv fra Trøndelag. Fra starten var kontorets fokus på internasjonalisering og eksport, og var spesielt rettet mot trøndersk næringsliv. I dag driver Trøndelags Europakontor mest med informasjonsarbeid opp mot trøndersk samfunnsliv i sin helhet. Kontoret har for eksempel samarbeid med aktører som søker deltagelse i europeiske forsknings- og utviklingsprogram, og samspill med regionale og lokale myndigheter med informasjon, representasjon og deltakelse i europeisk samarbeid.

Vi har som utgangspunkt at eierne er forskjellige og at de har et felles mål, nemlig det å være eiere av Trøndelagskontoret. Gjennom vår avhandling mener vi at vi har funnet noen konklusjoner om eierens opplevelse av eierskapet. Vi har påstått at de er eiere så lenge de opplever at de får noe igjen for det og fått bekreftet at det de får igjen er nytte som kan kvantifiseres, men først og fremst nytte som ikke kan kvantifiseres.

Vi har gjennomført en spørreundersøkelse blant eierne for å finne ut hvordan de ulike eierne opplever medlemskapet sitt. Etter spørreundersøkelsen sitter vi igjen med noen klare konklusjoner som gjelder de fleste av eierne til Trøndelags Europakontor. Konklusjonene er viktige for å beskrive forholdet eierne har til kontoret. Summen av konklusjonen viser at eierne har felles mål med medlemskapet og at det finnes forbedringspotensial hos eierne. Konklusjonene er at eierne ser på Trøndelagskontoret som et kompetansesenter, de er fornøyd med kontoret, det er ikke økonomiske årsaker til at de er medlemmer av kontoret, eierne får igjen for det de betaler for, eierne har klare strategiske mål i forhold til europeisk samarbeid, eierne er lite bevisst sitt eierskap, eierne mener det trengs mer engasjement i egen organisasjon for å få større utbytte av medlemskapet, eierne er enige i kontorets satsningsområder og de mener det er viktig å være medlem av Trøndelags Europakontor.

Summary

We have written a master thesis in which we are trying to find an answer to why different central-Norwegian businesses agree on common ownership within “Mid-Norway European Office”.

Mid-Norway European Office was established mainly to cover the need for representation in Brussels in light of the EEA-agreement and its relation to central-Norwegian business and society. It was started as a project in 2001 on the initiative of the two Norwegian counties South- and North-Trøndelag, after an invitation to cooperate with the offices of the Swedish counties Jämtland and Västernorrland, was received. As of today, Mid-Norway European Office has 12 members from public authorities, research and education actors and private businesses from central-Norway. To start with, Mid-Norway European Office focused on internationalisation and export, and also more especially on central-Norwegian business. Today, they are in close cooperation with actors in search for participation within European research- and development programs, and they also have interaction with regional and local authorities regarding information, representation and participation within European cooperation.

We have based our work on that the owners are different and that they have one common goal, which is to be owners of Mid-Norway European Office. In our thesis, we mean that we have come to some conclusions regarding the owners’ experience of their ownership. We claim that they are owners as long as they feel that they get something out of their ownership.

We have completed a survey focused on the owners to determine how the different owners experience their ownership. After the survey we can draw some clear conclusions regarding most of the owners of Mid-Norway European Office. The conclusions are important in describing the relation the owners have to Mid-Norway European Office. Further, the summary of the conclusions depicts that the owners have a common goal in their membership and that a potential for improvement may be necessary among the owners.

The conclusions show that the owners regards Mid-Norway European Office as a centre of competence, that they are pleased with it, that the reasons for membership are not as a result of economy, that the owners get something out of their investments, that the owners have clear strategic goals towards European cooperation, that the owners lack some consciousness about their ownership, that more engagement is needed within their own organization to get more out of their membership, that the owners agree on the office’s areas of focus, and that they also think that it is of great importance to be a member of Mid-Norway European Office.

Felles mål – forskjellige interesser

1. Innledning

I denne masteravhandlingen vil vi ta for oss Foreningen Trøndelags Europakontor og dets eiere. Vi vil prøve å finne noen svar på hvorfor forskjellige trønderske virksomheter er enige om å være eiere av et Europakontor.

De fleste europeiske regioner har regionskontor i Brussel. I dag er det ca 300 regionskontor i Brussel, inkludert seks norske. Dette er Nord-Norges Europakontor, Trøndelags Europakontor, Oslo-regionens Europakontor, Stavanger-regionens Europakontor, Sørlandets Europakontor og Vest-Norges Europakontor. Stavanger-regionen sitt kontor som ble opprettet allerede i 1993 var det først norske regionskontoret. Trøndelag sitt kontor kom etter i 2001. Deretter fulgte Vest-Norge og Osloregionen i 2003, Nord-Norge og Sørlandet i 2005. Alle de norske fylkeskommunene er medeiere i ett av de seks regionskontorene i Brussel.

På et studiebesøk til Brussel høsten 2014 ble vi nysgjerrig på hvorfor det var så mange nordmenn i EU hovedstaden Brussel. Hvorfor er alle norske regionale aktører så opptatt av EU og hvorfor har alle norske regioner kontorer i Brussel.

Til tross for at vi har sagt nei til EU medlemskap to ganger, har vi gjennom EØS-avtalen løpende tilpasset oss regelverksutviklingen i EU. Og vi har på mange områder et tett forhold til EU. EØS-avtalen gir norske, regionale aktører tilgang til et marked med 31 land og 500 millioner mennesker. Et felles europeisk regelverk skal sørge for lik konkurranse, fri bevegelse for personer, varer, tjenester og kapital og et felles europeisk arbeidsmarked. EØS-avtalen og innbetalinger fra Norge, gir norske offentlige virksomheter og privat næringsliv mulighet til å ta del i EU-finansiering av prosjekter og programmer.

I en undersøkelse i 2008 viste det seg at ca 70 % av sakene til norske kommunestyre og fylkesting var berørt av EU/EØS (NOU 2012:2). Det er de største kommunene og fylkeskommunene som er mest aktive når det er snakk om arbeid med samarbeidsprogrammer, de fleste små kommunene er ofte preget av mangelfull kompetanse og lav bevissthet om nytten av samarbeidsprogrammene og betydningen av EØS-regelverk.

EU er i stadig utvikling og det innføres stadig nye lover og regler gjennom EØS. Det er behov for mye kunnskap på dette område, og likeledes kunnskap om hvordan man påvirker lovgivningsprosessen.

Foreningen Trøndelags Europakontor ble opprettet som en regional representant i Brussel i 2001, og kontoret har i dag 13 medlemmer fra privat næringsliv, offentlig sektor og FoU aktører fra Trøndelag. Kontoret ble opprettet i lys av EØS avtalen og dens berøring med trøndersk nærings- og samfunnsliv. Kontoret ble opprettet som et samarbeidsprosjekt for internasjonalisering i regionen. Trøndelags Europakontor driver i dag mye med informasjonsarbeid opp mot trøndersk samfunnsliv i sin helhet.

Trøndelags Europakontor:

Hovedoppgavene til kontoret ligger i å fremme regionens interesser i Brussel, styrke kontakten og samarbeidet med andre europeiske regioner, i tillegg til å bringe hjem relevant kunnskap og informasjon. De jobber også med å øke den regionale deltakelsen i EU-programmer og prosjekter. Regionskontoret skal bidra til at trøndersk nærings- og samfunnsliv bedre skal kunne utnytte mulighetene i EØS-avtalen.

Hovedmålsettingen til Trøndelagskontoret er i følge pkt 2.2 i Virksomhetsplanen 2014:

”Trøndelags Europakontor skal bidra til vekst og utvikling i Trøndelag gjennom internasjonalisering, kompetansedeling, nettverksbygging og nyttiggjøring av de muligheter som ligger i Norges avtaler med andre land i Europa”.

Selv om medlemmene av kontoret skal ha fordeler av medlemskapet, jobber ikke Trøndelags Europakontor bare for sine medlemmer, men også for alle andre aktører i Trøndelag. Fylkeskommuner og kommuner blir også sett på som tilretteleggere for andre aktører.

Trøndelags Europakontor eies av medlemmene:

Trøndelags Europakontor har 12 forskjellige eiere, de består av fylkeskommuner, kommuner, utdannings- og forskningsinstitusjoner og to banker. Alle, unntatt en bank som er privat, er offentlige virksomheter. Vi antar derfor at vi står overfor ganske så forskjellig interesser og forventninger om hva de ønsker å få ut av medlemskapet i Trøndelags Europakontor.

Aktørene som per 31.1.2014 er eiere av Trøndelagskontoret er: Sør-Trøndelag fylkeskommune, Nord-Trøndelags fylkeskommune, Trondheim kommune, Stjørdal kommune (utmeldt fra og med 01.01.2015), Innherred Samkommune, Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST), Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT), Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet i Trondheim - NTNU, SINTEF, Bioforsk Midt Norge, Husbanken region Midt Norge og Sparebank1 SMN. NTNU er representert av to forskjellige avdelinger; Rektors stab og avd. Europastudier. Begge disse har forskjellig bruk av kontoret og begge avdelingene er representert i ressursgruppa til Trøndelags Europakontor. Vi behandler dem derfor som to forskjellige virksomheter og to forskjellige eiere i oppgaven vår. I vår oppgave vil det dermed operere med 13 eiere.

Denne masteroppgaven søker å gi svar på hva det er som gjør, til tross av deres forskjellighet, at disse eierne mener at det er viktig å være eier av Trøndelags Europakontor. Vi har gjennomført en spørreundersøkelse blant eierne.

Begrunnelse for valgt problemstilling

I følge Europautredningen hevdes det at ”På mange områder påvirker EØS-avtalen kommuner og fylkeskommuner minst like mye som statlige myndigheter” (NOU 2012:2, s. 520).

EUs generelle regler om de fire friheter, statsstøtte og offentlige anskaffelser har betydning for norsk region- og distriktspolitikk. Det indre marked har videre betydning for handel, investeringer og konkurranseforhold. På bakgrunn av dette vil vi hevde at vi har valgt en problemstilling som er interessant for både privat og offentlig sektor.

Ut fra dette kan vi konkludere med at EØS avtalen og EU i all fremtid vil være noe vi må forholde oss til også i Trøndelag. Det vil være som borgere, og som arbeidstakere i kommuner, fylkeskommuner, FoU miljøer og innen privat sektor. Det vil ligge ulike interesser til grunn for hvordan vi forholder oss til EU, men vi har et felles mål om vekst og utvikling innen de spesifikke fagfelt og i Trøndelags regionen generelt.

Den vil også være interessant for privat sektor som følge av at EØS-avtalen vil ha betydning for private aktørers handel, investeringer og konkurranseforhold opp mot EU-land.

Hvorfor er dette interessant:

Dette er interessant fordi det er gjort lite forskning på området tidligere. Temaet og problemstillingen kan ha allmenn interesse, ikke minst fordi vi i Norge generelt har for lite kunnskap om hva som rører seg rundt EU/EØS-institusjonen. Leder av Europautredningen, Francis Sejersted sa i en artikkel i Aftenposten 17. januar 2012 i forbindelse med lanseringen av utredningen at *”Det er ikke mange andre områder av norsk demokrati i moderne tid der så mange har visst så lite om så mye som i europapolitikken”*.

Temaet og problemstillingen vil være interessant for Trøndelagskontoret selv, eierne, andre interessenter og andre som vil vite mer om regionenes aktiviteter i tilknytning til EU/EØS.

Problemstillingen og temaet vil også være interessant fordi det kan gi noen svar på hvordan eierne av Trøndelags Europakontor arbeider i forhold til internasjonalisering og som eiere av Trøndelags Europakontor. Det kan videre gi oss svar på hvordan Trøndelags Europakontor arbeider i forhold til regionen og hva eierne får ut av eierskapet sitt. Og ikke minst kan det gi svar på hva som gjør at de ønsker å være eiere av et regionskontor.

For å skape en størst mulig helhet og forståelse for hvorfor temaet er interessant vil vi belyse hvordan Trøndelags Europakontor arbeider for, og i samarbeid med sine eiere. Eierne av Trøndelags Europakontor er organisasjoner som berører de fleste i Trøndelag på en eller annen måte, enten som borger av et fylke eller av en kommune, eller som bruker av en FoU institusjon. Trøndelags Europakontor ble etablert på samme tid som regjeringen framsatte ønske om at fylkeskommunene skulle være en regional utviklingsaktør og at de fikk ansvar for å forankre internasjonal regionalpolitikk. Resten av Norden har hatt samme fokus; Jämtland som er en Svensk naboregion til Trøndelag etablert regionskontor i Brussel og inviterer Trøndelag med i et samarbeid. De som først ble invitert med som eiere av Trøndelags Europakontor er de som fylkeskommunen så som interessenter for fylket når det gjelder utvikling av internasjonal regional politikk i Trøndelag, kommuner og høyskoler. Regionskontorets hovedfokus i begynnelsen var trøndersk næringsliv, eksport og internasjonalisering.

Temaet er aktuelt

Dette er et aktuelt tema fordi Europa er i stadig utvikling. Norge og de norske regionene, som en del av Europa er følgelig også i utvikling og påvirkes av den Europeiske utviklingen. Den spesielle situasjonen ved på den ene siden å stå på sidelinjen til EU og samtidig være nært knyttet til EU gjennom EØS, gjør at det er viktig for Norge å kunne påvirke utviklingen. Det kan ses på som en utfordring at utviklingen er en stadig tilnærming til Europa, mens nordmenns holdning til europeisk samarbeid kan sies å være ganske avmålt. Aktuelle betraktninger vil være om Trøndelag som en region midt i Norge blir påvirket av EU, hvordan trønderske aktører kan følge med på hva som skjer i EU og hvordan de kan være med på å påvirke i EU.

Til slutt vil vi si at tema og problemstillingen er interessant fordi interessentene til Trøndelags Europakontor i stadig større grad blir berørt av og ser behovet for internasjonalisering. De ser også mulighetene og nytten av samarbeidet med Trøndelags Europakontor. Det er spennende å se på hva interessentene har felles, og hvorfor de har noe felles når de er så ulike. Hva er fellesnevneren til interessentene som gjør at de kan samle seg rundt Trøndelags Europakontor?

Gjennom problemstillingen vår ønsker vi å se om medlemmene ved Trøndelags Europakontor utnytter mulighetene som ligger i samarbeid eller utviklingsarbeid med regioner i Europa. Videre ser vi på om en tilnærming til Europa gjennom Trøndelags Europakontor vil gi Trøndelagsregionen større muligheter, og hvilke muligheter et slikt samarbeid vil gi. Det kan være spennende å se om det er Trøndelags Europakontor som er pådrivere bak samarbeidet med eierne mot en europeiseringsprosess eller om det er eierne selv som er pådrivere for utviklingen. Gir et medlemskap frukter først når medlemmene driver aktivt arbeid innad i sin virksomhet, og hvor aktivt arbeides det innad i egen organisasjon. Hvilke fordeler gir et medlemskap og er fordelene større enn kostnadene ved et medlemskap. Hvilke kostnader innebærer et medlemskap for eierne. Utnytter eierne mulighetene godt nok.

2. Problemstilling

Problemstillingen vår vil på bakgrunn av det vi tidligere i oppgaven har beskrevet og reist spørsmål rundt være:

Felles mål – forskjellige interesser.

Når vi snakker om felles mål, så mener vi det at de forskjellige eierne har et felles mål, nemlig medlemskap i Trøndelags Europakontor. Og det at de indirekte får Trøndelags Europakontor som sine mål når de blir medlemmer.

Vi kan også tenke oss at de forskjellige eierne har egne mål med medlemskapet i Trøndelags Europakontor, ut over det å være eier.

Vi har utarbeidet et forskningsspørsmål som er ment å skulle kunne være med på å besvare oppgavens mål og hensikt.

Forskningsspørsmål:

Hvordan opplever eierne av Trøndelags Europakontor sitt eierskap?

Problemstillingen i oppgaven skal vurderes i forhold til teoriene som presenteres i kapittel 4. Videre presenteres en hypotese som vi bygger avhandlingen på, disse vil være basis for analysen i kapittel 6. Vi vil undersøke om påstanden som hypotesen gir er holdbar eller ikke. Hypotesen ser vi på som en grunnlagt antakelse om eiernes interesser og mål i forhold til Trøndelags Europakontor.

Hypotese:

Interessentene ønsker å være eiere/medlemmer av Trøndelags Europakontor så lenge de opplever at de får noe igjen for det.

Sammen skal problemstilling, forskningsspørsmålet og hypotesen gi et svar på vårt overordnede spørsmål i problemstillingen.

3. Metode

I dette kapitlet vil vi beskrive de strategiske valgene vi har gjort i forhold til metode for å studere problemstillingen eller forskningsspørsmålet vårt. Vi vil begynne med å definere grunnleggende begrep fra metodefaget, for deretter og beskrive disse begrepene i forhold til vår undersøkelse. Mye av dette kapitlet er basert på eksamensoppgaven vi skrev i metodefaget våren 2014.

I følge Nyeng (2004) finnes det ikke en planmessig fremgangsmåte som passer for alle forskningsspørsmål. Fremgangsmåten må tilpasses det som skal gjøres. Metodevalg handler mye om å avgrense det empiriske feltet, valg av datainnsamlingsstrategi og tilrettelegging av undersøkelsesforløpet. Vi har et formål med undersøkelsen vår, og ut fra det har vi utledet en problemstilling. Vi vil bruke både et utvalg av teori og empiri for å gjøre en analyse som kan utlede i noen resultater og konklusjoner. Dette samspillet har vi prøvd å belyse gjennom følgende figur:

Jacobsen (2005) påstår at metode er et hjelpemiddel til å kunne si noe om virkeligheten og at vi for å kunne vite noe om virkeligheten og finne informasjon om den, må forholde oss til sentrale begreper som: ontologi, epistemologi og metode.

3.1 Ontologi

Ontologi er læren om hvordan virkeligheten faktisk ser ut. Begrepet ontologi betyr noe slikt som ”slik ting faktisk er” (Jacobsen 2005). Læren om det værende og eksisterende, slik ting faktisk er, og at det forekommer lovmessigheter. I en ontologisk verden består verden av det man konkret observerer. Ontologi er egenskaper og hvordan de forholder seg til hverandre.

Spørsmålet er hvordan man oppnår kunnskap gjennom sansene, begreper, fornuften, logikk, følelser og tro.

Positivismen (Jacobsen 2005) har som utgangspunkt at alt har generelle lover og lovmessigheter. Men, kan man overføre lover fra naturvitenskapene når man skal studere mennesker? Hermeneutisk metode mener at verden ikke er objektiv. Mennesker påvirkes av ny kunnskap, endrer atferd osv., noe atomer og partikler ikke gjør. Kunnskap om mennesker blir da mer unik, avhengig av tid og kontekst (Jacobsen, 2005). Dette omtales som en mer konstruktivistisk tilnærming til forskningen. Hvilket ontologisk utgangspunkt en forsker har, vil ha betydning for hva forskeren leter etter, dvs. om man er ute etter lovmessigheter eller det mer unike og spesielle (Jacobsen, 2005).

3.2 Epistemologi

Epistemologien prøver å avdekke hvordan verden ser ut. Og spør hvordan vi best skal tilegne oss kunnskap om det vi undersøker. Epistemologi er læren om kunnskap og kunnskapstilegnelse, også kalt erkjennelseslære i følge Jacobsen (2005). I den epistemologiske verden har Aristoteles sagt det så fint at ” alle mennesker streber av naturen etter å vite”, Nyeng (2004:11). Jacobsen (2005) stiller spørsmålet om hvordan og i hvor stor grad det er mulig å tilegne seg kunnskap om virkeligheten. Å tilegne seg kunnskap, kan gjøres på forskjellige måter.

Ifølge Positivismen kan alt studeres med sansedata. Gjennom forskning kan man kartlegge en objektiv virkelighet ved bruk av objektive teknikker. Resultater fra ulike undersøkelser kan så kobles og vi får en stadig bedre oversikt over lovmessighetene som samfunnet styres av (Jacobsen 2005: 26).

Hermeneutikken derimot påstår at det ikke finnes lovmessigheter. I følge den må alt forstås ut fra sin kontekst (Jacobsen, 2005). Hermeneutikerne mener at samfunnsvitenskap er noe annet en naturvitenskap. De mener at det ikke finnes en sosial virkelighet der alle mennesker oppfatter et fenomen på samme måte og videre at det ikke finnes en virkelighet som er lik for alle. De ser på forskning og vitenskap som systematisk arbeid med fortolkninger. I motsetning til positivismen som prøver å kartlegge en objektiv virkelighet vil hermeneutikken forholde seg til en fortolkningsbasert virkelighet der man ser på hvordan mennesker selv fortolker og

lager mening av en virkelighet. Et viktig element i hermeneutisk metode: ”Metoden går ut på å forstå eller fortolke en handling ved å knytte den til en hensikt, en intensjon, en plan, et prosjekt hos den handlende” (Ringdal 2001: 56).

I positivismen er det tre antagelser som er sentrale (Jacobsen, 2005): det er at det finnes en objektiv verden, at verden kan studeres på en objektiv måte og at kumulativ kunnskap kan opparbeides om den objektive verden.

Utgangspunktet for positivister er at alt kan studeres empirisk gjennom sansedata, det vi kan se, høre, føle. Gjennom forskning kan vi opparbeide oss kunnskap om de lovmessigheter som samfunnet styres av (Jacobsen, 2005).

Hermeneutisk forskning, som også er kalt fortolkningsbasert tilnærming kritiserer positivismen. De mener at det å studere mennesker er noe helt annet enn naturvitenskap og at det ikke finnes en sosial virkelighet som er lik for alle (Jacobsen, 2005). Forskjellige mennesker forstår og opplever virkeligheten på forskjellige måter, noe som er avhengig av hvordan de fortolker og forstår sosiale fenomener. Fokuset i Hermeneutisk forskning er hvordan man skal fortolke og forstå spesielle sosiale fenomener, i stedet for å se på dem som en objektiv virkelighet, hvor man leter etter lovmessigheter.

Læren om virkeligheten, vårt ontologiske ståsted legger grunnlaget for epistemologien, hvordan vi danner oss kunnskap om virkeligheten.

I vår masteroppgave med problemstillingen ”felles mål- forskjellige interesser” ønsker vi å undersøke Trøndelags Europakontor og deres eiere. Den objektive verden, det fenomenet vi ønsker å studere vil da være Trøndelags Europakontor og deres eiere, hvorfor de er eiere og hva de får ut av eierskapet. Vi har dermed en positivistisk tilnærming til vår forskning, og utgangspunktet vil da være at det eksisterer generelle svar på hvorfor eierne av Trøndelags Europakontor er medlemmer og hva de får ut av medlemskapet sitt. Men hvis vi ser på Ringdals definisjon av hermeneutikk om at metoden går ut på å forstå eller fortolke en handling ved å knytte den til en hensikt hos den handlende, kan det også se ut som vi har en hermeneutisk tilnærming, da vi forsøker å få svar på hvorfor eierne er eiere. Hva ønsker de å få ut av det?

Når vi bruker en hermeneutisk metode og ser på positivisme og epistemologi så ser vi ”Det unike og særegne”: Vi har 13 forskjellige eiere som har det til felles at de er eiere av Trøndelags Europakontor. Vi antar at disse har hver sin grunn til å være eiere av kontoret og at det de får ut av det er spesielt for hver og en av dem, eller at vi finner noen lovmessigheter som sier at det er noe som er generelt blant eierne.

Hvis vi kobler vår oppgave mot Jacobsens illustrasjon av grunnleggende forskjeller mellom positivistisk og hermeneutisk metode (Jacobsen 2005:32) vil vi i forhold til vår oppgave se følgende:

Det finnes en objektiv verden: Her vil den objektive verden være Trøndelagskontoret og dets eiere. Vi kan studere Trøndelagskontoret og dets eiere på en objektiv måte. Vi vil studere de svarene vi har fått i spørreundersøkelsen i forhold til valgt teori. Svarene vi har fått i spørreundersøkelsen kan vi anta at kan være mer eller mindre subjektive, ut i fra hvem som har svart. Men for oss vil de forstås i stor grad objektivt. Når vi sier i stor grad er det fordi vi alltid vil ha med oss noe av oss selv i det vi undersøker, forskjellig bakgrunn, forskjellige meninger etc.

Bakgrunnskunnskapen vi tilegner oss ved å snakke med ansatte på kontoret vil også til en viss grad være objektive, de ansatte beskriver noe som finnes fortrinnsvis objektivt, men også subjektive, og de vil tilegnes på en subjektiv måte, da vi mottar informasjonen ut i fra konteksten. Det vi spør om vil være farget av det vi vet eierne har svart i spørreundersøkelsen. Vi vil foreta dokumentanalyser av tidligere forskning og stortingsmeldinger, det kan antas at det både i tidligere forskning og stortingsmeldinger er objektive framstillinger samtidig som de er farget av den som har laget de. I tillegg kan vi som forsker på dokumentene, ha våre egne fortolkninger som vi legger til grunn. Vi kan konkludere med at vi i prosessen må være oppmerksomme på at vi i stor grad får faktainformasjon som er objektiv mens menneskelige ytringer kan være subjektive.

Kumulativ kunnskap: Gjennom ulike undersøkelser kan lovmessigheter i samfunnet avdekkes, på stadig flere områder (Jacobsen, 2005). Vi kan finne lovmessigheter på hvorfor eierne er medlem av Trøndelags Europakontor, det vil si hva som er generelt for dem og hva

de får ut av medlemskapet. Vi tror også at vi kan finne noe som er unikt og spesielt for hver enkelt av dem, slik at det også vil være en lokal og unik kunnskap som hos hermeneutikken.

I forhold til vår oppgave finnes det en objektiv verden som kan studeres på en objektiv måte og kumulativ kunnskap kan opparbeides om den objektive verden. Vi er ute etter det generelle, hvordan eierne opplever sitt eierskap. Men, vår positiviske tilnærming er ikke kun positivistisk i det vi gjerne også er ute etter det som er unikt hos de forskjellige eierne. Alle virksomheter består av mennesker og disse kan ha forskjellige grunner til å gjøre det de gjør, som for eksempel at deres virksomhet er medlem av Trøndelagskontoret, og at det de får ut av det er avhengig av for eksempel menneskene i virksomheten og virksomhetens art og kontekst.

Jacobsen (2005) viser oss at man kan si at forskjellen på kvalitative og kvantitative data, er at kvalitative handler om ord og kvantitative data handler om tall. Hermeneutisk tilnærming blir ofte betraktet som kvalitativ metode og positivistisk som kvantitativ metode.

3.2.1 Kvalitativ eller kvantitativ metode

Valget mellom kvantitativ eller kvalitativ metode er avhengig av i hvilken form informasjonen vi samler inn skal være, tall eller ord (Jacobsen, 2005).

I kvantitativ metode kan virkeligheten måles, informasjonen kan samles inn i form av tall. For eksempel spørreskjema med faste svaralternativ (Jacobsen, 2005). Forskeren må ha kunnskap om det som skal undersøkes, slik at spørreskjemaet kan utformes på en relevant måte i forhold til de som skal svare og det de skal svare på. Det er naturvitenskapen som danner grunnlaget for metoden, hvor tallfesting brukes til å forstå fenomener (Jacobsen, 2005).

Det vil ofte være enkeltindivider som svarer på spørreundersøkelser, men den kvantitative metoden egner seg allikevel ikke til å undersøke individet, men til å se på summen av enkeltindivider.

Den kvalitative metoden ønsker å få fram hvordan mennesker tolker sin virkelighet. Den beste måten å gjøre det på er i følge Jacobsen (2005) å observere dem eller intervju dem, slik at de svarer med egne ord.

3.2.2 Den pragmatiske tilnærmingen

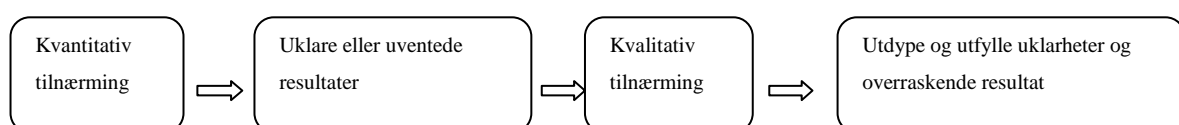
Jacobsen (2005) har en grunnleggende antagelse om at kvantitative og kvalitative tilnærminger ikke er prinsipielt forskjellige fra hverandre. Begge er metoder for å samle empiri og de egner seg i ulike sammenhenger, det kan også argumenteres for at de utfyller hverandre. Vi vil dermed forsøke å velge metodisk tilnærming ut fra det som synes best i forhold til vår empiri. Konklusjonen er at undersøkelsen vil være kvantitativ mot eierne, ved hjelp av spørreundersøkelsen og kvalitativ metode blir brukt til dokumentstudier og samtaler med nøkkelpersoner hos Trøndelags Europakontor.

Vi ender opp i at vårt ontologiske og epistemologiske utgangspunkt er positivismen ispedd en del hermeneutikk. Vi finner det formålstjenlig for vår oppgave å bruke en pragmatisk tilnærming.

3.2.3 Metodetriangulering

Metodetriangulering vil si å kombinere kvalitative og kvantitative tilnærminger slik at vi oppveier for de svakhetene som er forbundet med bare å benytte en metode (Jacobsen 2005: 124). Jacobsen beskriver svakhetene ved å bruke kvalitativ metode som at det kan være vanskelig å generalisere funn, dataene kan være komplekse og ustrukturerte og dermed svært ressurskrevende. Svakheter ved kvantitativ metode, hevder han er at den kan gi et overfladisk preg og at man må nøye seg med å måle enkle forhold. Man kommer ikke ned i dybden. I tillegg hvis forskeren på forhånd definerer hva som er relevant å svare på som i våre spørreskjema hvor svaralternativene er definert på forhånd så vil forskeren selv prege undersøkelsen.

Vår forskning blir først og fremst en kvantitativ tilnærming, ved at vi bruker spørreundersøkelse for å samle informasjon. Deretter har vi en kvalitativ tilnærming i form av dokumentanalyse og intervju/samtale. I vår oppgave kombinerer vi dermed kvantitativ og kvalitativ metode slik at vi kan sies å ha en pragmatisk tilnærming i forhold til det som passer best til vår empiri. Samtalene/intervjuene og dokumentanalysen gir utfyllende informasjon og bakgrunnsinformasjon til spørreundersøkelsen.

Figur 3.2.1 - en kvantitativ tilnærming før en kvalitativ tilnærming (Jacobsen 2005: 136)

3.2.4 Induktiv eller deduktiv tilnærming

Med en induktiv tilnærming har forskeren et åpent sinn og samler inn datamateriale uten en forutinntatt forståelse av virkeligheten (Jacobsen, 2005). Forskeren går fra empiri til teori ved å bearbeide funnene sine slik at de deretter kan danne utgangspunkt for nye teorier. Forskeren bruker empiri som grunnlag for nye teorier (Jacobsen, 2005). Ved å bruke denne tilnærmingen vil ikke informasjonen bli begrenset ut i fra en forutinntatt holdning, men sikrer en korrekt gjengivelse av virkeligheten. Jacobsen innvender mot induktiv tilnærming at det er et spørsmål om det er mulig å ha et åpent sinn uten forutinntatte holdninger. Han hevder at vi alltid vil måtte, bevisst eller ubevisst, foreta en avgrensning av informasjon. (Jacobsen 2005). Kvalitativ metode er i utgangspunktet en induktiv tilnærming.

Med en deduktiv tilnærming går forskeren fra teori til empiri. Forskeren har en forventning om hvordan virkeligheten ser ut og samler empiri for å kontrollere om forventningene stemmer (Jacobsen, 2005). Forventningene forskeren baserer undersøkelsen på kan være basert på tidligere erfaringer eller teorier, dermed er det fare for at forskeren bare leter etter informasjon som underbygger de forventningene som forskeren hadde i utgangspunktet. Dermed kan man gå glipp av viktig informasjon (Jacobsen, 2005).

Vårt utgangspunkt er tittelen ”forskjellige interesser – felles mål”. Vi har forskjellige aktører som vi har en viss avstand til som forenes i det felles målet at de er eiere av Trøndelags Europakontor. Videre er utgangspunktet interessentmodellen hvor bidrags og belønningsbalansen er sentral og en nytte- kostnadsanalyse. Når vi starter undersøkelsen vår er det med forutinntattheten at de er eiere fordi de får noe igjen for det. Vi kan konkludere med at vi har et hypotesetestende opplegg, der vi ønsker å bekrefte eller avkrefte antagelser på områder hvor det finnes mye forhåndskunnskap. Vi har altså en deduktiv tilnærming. Avslutningsvis vil vi konkludere med at vi har en pragmatisk tilnærming; vi bruker en positivistisk fremstilling med innslag av hermeneutisk fremstilling. Vi har en kvantitativ undersøkelse av Trøndelags Europakontors eiere, og vi har gjennomført en kvalitativ undersøkelse gjennom dokumentstudier og samtaler med ansatte ved kontoret. Vi har brukt en deduktiv tilnærming ved at vi har gått i bredden og tatt for oss alle eierne til Trøndelags Europakontor, og vi har vært ute etter det typiske i undersøkelsen.

I undersøkelsen har vi en avstand til de vi undersøker, nemlig eierne. Vi har kun hatt kontakt med dem via e-post og spørreskjema. Vi er ute etter det generelle og vi har en positivistisk tilnærming, dvs. studerer data som ikke avhenger av aktørenes egen forståelse.

Vi har altså en undersøkelse med pragmatisk tilnærming, metodetriangulering og en deduktiv tilnærming.

3.3 Undersøkelsesdesign

Valg av undersøkelsesopplegg vil ha store konsekvenser for undersøkelsens gyldighet og pålitelighet. Vi vil at undersøkelsen vår skal prøve å minimere problemer knyttet til gyldighet (validitet) og pålitelighet (reliabilitet). Vi forsøker å oppnå at undersøkelsesopplegget vårt passer til å belyse problemstillingen vår, og vi vil unngå at undersøkelsesopplegget vårt påvirker resultatene våre (Jacobsen 2005).

Ekstensiv (brede) eller intensiv (dype) undersøkelsesopplegg? Dybde er relatert til hvordan vi ønsker å nærme oss det fenomenet vi ønsker å studere, det vil si å få til en så helhetlig beskrivelse av et fenomen som mulig. Det kan være et ønske om å få fram forskjeller, men også likheter i forståelsen av et fenomen (Jacobsen 2005).

Hvor mange variabler skal vi undersøke? Bredde sier noe om hvor mange undersøkelsesfenomener, eller enheter vi ønsker å forske på. Utvalgsundersøkelser er et eksempel på ekstensivt opplegg (Jacobsen 2005). Desto mer ekstensive oppleggene blir, desto mer generelle eller generaliserbare blir de. Det vil si at det vi finner blant mange enheter, kan overføres med større sikkerhet til de andre.

Vi undersøker alle eierne til Trøndelags Europakontor, men det er i forhold til et fenomen, nemlig deres eierskap. Vi ønsker å få vite så mye som mulig om hvorfor de er eier og hva de får ut av det. Vi får dermed et intensivt opplegg.

3.3.1 Case-studie

Et intensivt design passer godt i et case studie. I case-studier settes fokuset på en spesiell enhet. I følge Jacobsen (2005) er casestudier egnet i følgende tilfeller: Når vi ønsker en dypere

forståelse av en spesiell hendelse, når vi gjennom det å være opptatt av konteksten ønsker å beskrive en spesiell enhet, for eksempel organisasjon og når vi ønsker å utvikle ny teori; ved å gå i dybden på et enkelttilfelle kan vi danne nye hypoteser som senere kan testes i andre studier.

Et case-studie passer i vårt tilfelle fordi vi ønsker en forståelse av hvorfor eierne er eiere og hva de får ut av eierskapet.

3.4 Datainnsamling

3.4.1 Spørreskjema

Spørreskjema er en kvantitativ datainnsamlingsmetode, som i mange tilfeller kalles ekstensive metoder fordi de tar for seg mange enheter. Vi har som beskrevet tidligere likevel endt opp med et intensivt design fordi vi undersøker alle enhetene, men bare et fenomen. I følge Jacobsen (2005) er spørreskjema med lukkede svaralternativ en dominerende innsamlingsmåte for kvantitative data. Han beskriver metoden som relativt lukket fordi informasjonen som skal samles inn er predefinert av forskeren. Jacobsen (2005) oppgir tre element som sentrale i en spørreskjemaundersøkelse, disse er å operasjonalisere begrepene man ønsker å bruke, utforme spørsmålene så korrekt som mulig slik at spørsmålene i seg selv ikke gir uønskede resultater og på hvilken måte man vil gjennomføre undersøkelsen.

I vårt tilfelle kjente vi ikke Trøndelag Europakontor spesielt godt. Det var derfor naturlig for oss å ta utgangspunkt i en kvalitativ undersøkelse. Vi har brukt mye tid på å lage spørsmålene vi brukte i spørreundersøkelsen. Det var viktig for oss at de var tuftet på det som var Trøndelagskontorets virkelighet. For å oppnå det måtte vi sette oss inn i kontorets oppgaver og gjøremål. Vi brukte kontorets årsmeldinger, virksomhetsplan, styrereferat og praktikantrapper i tillegg til kontorets hjemmeside på internett. Etter at vi hadde laget ferdig spørsmålene til undersøkelsen, sendte vi spørreundersøkelsen til kvalitetssikring til Trøndelags Europakontor, for å sikre at vi hadde fått med alle relevante spørsmål og at spørsmålene var relevante for undersøkelsen vår. Rådgiveren gikk gjennom spørsmålene og ga oss tilbakemelding på ting hun mente burde endres. Vi gikk på nytt gjennom spørsmålene og laget ferdig et spørreskjema med 18 spørsmål. Til de to tidligere eierne stilte vi 9 spørsmål. Vi fikk kontaktinformasjon til eierne, fra daglig leder og sendte spørreundersøkelsene på e-

post til samtlige eiere og de tidligere eierne. I e-posten forklarte vi formålet med undersøkelsen og oppga en frist for å svare. Noen dager etter at vi hadde sendt e-posten, sendte daglig leder ut en e-post til eierne og oppfordret dem til å svare på undersøkelsen vår. Dette tror vi bidro til at flere svarte. Vi fikk raskt svar fra noen, men de fleste måtte purres, opp til flere ganger. Til slutt har vi fått svar fra alle eierne unntatt en. Av tretten spørreskjema har vi fått svar på tolv, noe vi må anse oss som fornøyd med. I tillegg har vi fått svar fra de to forrige eierne.

Ettersom vi har så få eiere kunne vi valgt å intervju dem. Når vi allikevel valgte spørreskjema er det fordi det er enklere å systematisere svarene. Det blir enklere å se om det er noen svar som er like. Intervju er som nevnt tidligere en kvalitativ metode, det som er spesielt med den er at den får frem hvordan mennesker tolker sin virkelighet (Jacobsen 2005). Svarene vil ikke være like lette å systematisere eller kategorisere som ved en spørreundersøkelse.

3.4.2 Dokumentanalyse

Dokumenter er en kvalitativ datainnsamlingsmetode. For å danne oss bakgrunnskunnskap om fenomenet vi undersøker bruker vi kontorets årsmeldinger, virksomhetsplan, styrereferat og praktikantrapper i tillegg til kontorets hjemmeside på internett. Videre bruker vi Stortingsmeldinger og strategiplaner. Dokumenter defineres vanligvis som sekundærdata, fordi de er utarbeidet av andre enn forskeren selv. Jacobsen (2005) opererer med tre grunner til å velge dokumentanalyse som metode; 1) når det er umulig å samle inn primærdata, 2) når vi ønsker å finne ut hvordan andre har fortolket en viss situasjon eller hendelse og 3) når vi ønsker å finne ut hva mennesker faktisk har sagt eller gjort.

Vi har brukt dokumentanalyse både før vi utformet spørreundersøkelsen, som hjelp til å utforme relevante spørsmål og etter spørreundersøkelsen for å få utfyllende bakgrunnskunnskap. Vi bruker Stortingsmeldinger, kontorets årsmeldinger, virksomhetsplan, styrereferat og praktikantrapper i tillegg til kontorets hjemmeside på internett.

Stortingsmeldinger er offisielle kilder som skal inneholde et politisk budskap fra regjeringen, masteravhandlinger er kilder basert på teori og empiri, årsmeldinger, virksomhetsplan og praktikantrapport og hjemmeside på internett er alle kilder vi mener har høy troverdighet.

Vi har valgt dokumentanalyse i tillegg til spørreundersøkelsen fordi det vil gi oss mer kunnskap om de aktørene og konteksten vi studerer, slik at det er på grunn av begge de to siste grunnene som Jacobsen skisserer. Det utdyper hvorfor interessentene gjør som de gjør og hvorfor.

3.4.3 Intervju

Samtale/intervju er også en kvalitativ datainnsamlingsmetode. Intervju egner seg i følge Jacobsen (2005) best når 1) relativt få enheter skal intervjues og 2) når vi er interessert i hva den enkelte sier og til slutt 3) når vi er interessert i meningen til den enkelte.

Intervju er ikke en sentral del av vår oppgave, men vi valgte å intervju daglig leder og europarådgiver på Trøndelagskontoret for å få vite mer om kontoret og deres forhold til interessentene. Vi har dermed fått deres individualistiske tolkning på det vi har spurt om.

3.5 Valg av undersøkelsesenheter

I følge Jacobsen (2005) bør vi skaffe oss en oversikt over alle det hadde vært interessant å undersøke hvis vi hadde ubegrenset tid, penger og analysemuligheter til disposisjon. Deretter skal alle disse deles i undergrupper for deretter å velge kriterier for utvelgelse av respondenter. Det kan hevdes å være svakheter knyttet til både utvalget og metoden vi har brukt. Utvalget består av en representant fra alle eierne, men dette er ikke nødvendigvis den personen hos eieren som er mest i kontakt med Trøndelagskontoret. Derfor er det mulig at respondenten ikke kjenner til all kontakt deres egen virksomhet har med kontoret. Noen av eierne er store virksomheter og har mange personer som jobber med internasjonale spørsmål. Det er heller ikke sikkert de forskjellige respondentene har en relativt lik rolle i egen organisasjon, eller bruker like stor stillingsandel på området. Hvem som er respondent i virksomheten kan antas å ha betydning for svarene som blir gitt.

I vår oppgave er det bare 13 eiere og derfor et overkommelig utvalg å spørre. Respondentene, de vi undersøker, er her eierne av Trøndelagskontoret. Vi kunne ha delt disse i tre forskjellige grupper; Fylkeskommuner og kommuner, FoU-institusjoner eller banker, og sammenlignet svarene mellom gruppene, men ettersom vi har relativt få respondenter ser vi det mest hensiktsmessig å behandle dem som en gruppe. Vi valgte å spørre en person fra hver eier. For

å få en relativ lik representativitet fra eierne valgte vi personer fra ressursgruppe til Trøndelagskontoret, for her finnes det en representant fra hver eier. Når vi ikke valgt personer fra styret som kanskje i utgangspunktet ville ha vært mest naturlig på grunn av nærheten til kontoret og beslutningene, så var det fordi det her bare er syv personer, slik at ikke alle eierne er representert.

Vi intervjuet de to mest sentrale personene, de to fast ansatte, på Trøndelags Europakontor. Vi stilte ikke de samme spørsmålene til begge to, men begge intervjuene var basert på at vi trengte mer informasjon for å fortolke forholdet mellom eierne og Trøndelagskontoret, å få vite mer om eierne og utfyllende informasjon om Trøndelagskontoret og deres arbeid. Vi skrev referat fra begge intervjuene. På grunn av relativt få aktuelle aktører, interessenter/eiere og Trøndelagskontoret, har det vært relativt lett å bestemme utvalg til undersøkelsen vår.

3.6 Undersøkelsens gyldighet

Under dette punktet vil vi prøve å foreta en kritisk drøfting på om vår konklusjon er gyldig og til å stole på. Klarer vi å måle det vi har til hensikt å måle, og undersøker vi det vi egentlig ønsker å undersøke. Vi vil prøve å belyse om konklusjonene våre har en intern gyldighet og eller ekstern gyldighet. Jacobsen (2005) bruker i sin bok validering som et begrep på gyldighet.

3.6.1 Intern gyldighet.

Etter at vi har gjennomført undersøkelsen vår er det viktig at vi kontrollerer at vi har dekning i resultatene fra undersøkelsen til å trekke de konklusjonene vi gjør. Det vil vise om vi har intern gyldighet. Kritisk drøfting av gyldighet betyr at vi skal forsøke å forholde oss kritisk til kvaliteten på de data vi har samlet inn, Jacobsen (2005:214).

Validering gjennom kontroll mot fagfolk: Det kan være nyttig å kontrollere det man har funnet opp mot funn som andre forskere har gjort. Eller som i vårt tilfelle fagpersoner på Trøndelags Europakontor. Dette kan bidra til at vår oppfatning av funnene blir testet opp mot noen andre som kan området bedre enn oss.

Validering gjennom respondenter: Dette innebærer at vi presenterer funnene i undersøkelsen for de vi har undersøkt. Da kan vi få bekreftet om respondentene kjenner seg igjen i funnene. I

vår undersøkelse vil vi velge å validere gjennom Trøndelags Europakontor i stedet for respondentene. Litt fordi undersøkelsen er forholdsvis enkel og at alle blir spurt, og at vi finner valideringen tilstrekkelig hvis Trøndelagskontoret kjenner seg igjen i den.

Validering gjennom kildekritikk: Vi må spørre oss om vi har sendt spørreskjema til de riktige respondentene. Vi velger å sende spørreskjema til hver interessent ved representanter som har tilnærmet lik rolle overfor Trøndelagskontoret i sine organisasjoner. Disse skal inneha kompetansen som skal til for å svare på undersøkelsen. Jacobsen (2005) mener at respondenter som har kunnskap til, eller nærhet til det som undersøkes, er mer pålitelige enn de som er fjernere.

Når det gjelder dokumentanalysen så må vi se kritisk på dokumentene vi har valgt ut. Vi bruker dokumenter og hjemmesiden til Trøndelagskontoret, masteroppgaver og en praktikant rapport. De skriftlige kildene vi legger til grunn er dermed det som Jacobsen (2005) betegner som førstehånds, offentlige og institusjonelle kilder.

3.6.2 Ekstern gyldighet

Ekstern gyldighet vil si noe om i hvilke grad resultatene fra undersøkelse vår kan generaliseres (Jacobsen 2005). Den eksterne gyldigheten sier noe om i hvilken grad funnene i vår undersøkelse kan overføres til andre sammenhenger. For at dette skal være mulig, må det vi har undersøkt, være representativt for den sammenhengen vi ønsker å overføre det til.

Vi har ekstern gyldighet hvis funnene våre er overførbare til andre. I vår undersøkelse vil vi spørre alle eierne til Trøndelags Europakontor, hvis de svarer forskjellig på spørsmålene vil vi ikke kunne overføre flertallets svar til mindretallet.

3.6.3 Pålitelighet

Det er viktig å vurdere om undersøkelsen fører til funn som er pålitelige. Er det noe ved undersøkelsesopplegget som kan påvirke resultatene? Spørreundersøkelsen må utformes slik at den blir riktig og relevant i forhold til undersøkelsen. Jacobsen (2005) stadfester at mange feil i utformingen av spørreskjema gjør at det blir vanskeligere å stole på resultatene.

Vi må videre vurdere om vi bruker riktige dokumenter. Gir dokumentene opplysningene vi trenger for å gjennomføre undersøkelsen? Til slutt må man stole på kildene som har utarbeidet dokumentene (Jacobsen 2005).

Krav på konfidensialitet

Et hovedprinsipp er i følge Ringdal (2001:459) at alle opplysninger som samles inn i et forskningsprosjekt, skal behandles konfidensielt. Det vil si at opplysningene blir presentert på en slik måte at informantene eller respondentene ikke kan identifiseres. Vi har i vår undersøkelse prøvd å generalisert svarene hvis vi har brukt dem i oppgaven, slik at de i interessentanalysen kan framstå som en egenskap hos eieren, men ikke som en uttalelse fra den som har svart. Men i regnearket under kapittel 5.3.3 Interessentene – eierne av Trøndelags Europakontor, vil det i stor grad komme fram hva de forskjellige interessentene svarer på hovedemnene i spørreundersøkelsen. Vi har valgt å ta med dette fordi det har betydning for det vi senere kommer fram til, og at vi ikke mener at det har noen betydning i forhold til de som har svart.

4. Teori

I dette kapitlet presenteres oppgavens teoretiske ramme. Det som brukes av teori er interessentmodellen, kost/nytteanalyse og rasjonelle valg. Teorien vår skal danne en ramme for fortolkningen av empirien som vi vil behandle under kapittel 5. Formålet er at teorien skal danne grunnlaget for å forstå analysen som gjøres i undersøkelsen vår.

Først vil vi si noe om hva vi legger i problemstillingen vår; **”Forskjellige interesser - felles mål”**. Vi har tretten forskjellige eiere som har et mål om eierskap i Trøndelags Europakontor til felles.

Når vi snakker om felles mål, så mener vi det at de forskjellige eierne har et felles mål, nemlig medlemskap i Trøndelags Europakontor. Og det at de indirekte får Trøndelags Europakontor som sine mål når de blir medlemmer.

Teoridelen vår setter noen rammer for hvordan problemstillingen videre blir diskutert og hvordan de forskningsspørsmål som reiser seg som en forlengelse av problemstillingen kan besvares.

Først litt om hva vi legger i problemstillingen vår: ”Forskjellige interesser - felles mål”.

I den legger vi at vi har eiere med ulike interesser og motivasjon for å være medlemmer av Trøndelags Europakontor, alt etter hva som er virksomhetens mål og hva som er målet deres med eierskapet. Med felles mål ser vi at eierne har internasjonalisering som et felles mål og som kan hjelpe de videre på veien mot virksomhetens målsetting når det gjelder regional utvikling eller tilnærming/samarbeid med EU.

I det følgende presenteres først en definisjon av sentrale begrep, før teori knyttet til interessentanalysen, kost/nytte og rasjonelle valg vil bli behandlet.

Ut fra disse teoriene angis videre hva vi forventer å finne i det empiriske materialet som er benyttet i denne oppgaven.

Definisjon av sentrale begreper:

Interessent: En organisasjon kan sees på som en samling av skiftende og mer varige interesser, kontraktene som binder interessenten til koalisjonen er ofte løst koblet og av kortsiktig karakter. Interessentene overfører sine bidrag til organisasjonen og mottar belønning i retur (Busch et al. 2007:161). I vår oppgave har vi valgt å kun fokusere på eierne som Trøndelags Europakontors interesser, fordi det er eierne i forhold til Trøndelags Europakontor masteravhandlingen handler om. I analysedelen vil vi også kunne omtale eiernes interesser.

Europeisering: Claes og Tranøy (1999:7) beskriver europeisering som regelbasert, interessebasert eller idebasert.

Regelbasert: Norge har gjennom EØS og Schengen-avtalen forpliktet seg til å iverksette rettsregler vedtatt i EU. Det å la være oppfattes ikke som et alternativ.

Interessebasert: Aktørene forsøker å oppnå best mulig resultat gitt institusjonelle rammer og de evner de besitter, basert på rasjonelle handlinger.

Idebasert: Er knyttet til det kognitive; på ulike tidspunkter kan den samme aktøren legge avgjørende vekt på ulike problemer og løsninger knyttet til det samme saksforholdet. Denne tilpasningsmåten vil ikke bli omtalt i oppgaven vår.

Regionalisering: Veggeland, Lindstrøm og Hedegaard (1996:2), definerer regionalisering som: "...a process whereby the political influence and competence of regional institutions and actors are strengthened either as a result of state decentralisation or the development of new institutional structures at the regional level".

Europisering

I boka Danmarks suverenitet (2006:15) argumenterer Morten Kallestrup for at avtaler med EU vil innebære en europeisering av nasjonal politikk og forvaltning, noe han definerer som EU-integrasjonens konsekvenser for politikk og forvaltning i medlemsstatene. Han viser til tre forskjellige europeiseringemekanismer:

- 1) Europeisering gjennom krav om overensstemmelse mellom EU-regulering og nasjonal regulering. (EU-politikken er overveiende myntet på å harmonisere nasjonale politikker på tvers av medlemsstatene).
- 2) Europeisering gjennom krav om liberalisering og nedbrytning av nasjonale barrierer for fri handel og bevegelse på tvers av grenser.
- 3) Europeisering gjennom påvirkning av nasjonale politiske aktørers forståelse og forventninger til politikken utvikling.

Dette finner vi direkte overførbart til våre kommuner og fylkeskommuner, og vi analyserer i denne oppgaven interessene til eierne av Trøndelags Europakontor.

4.1 Interessentanalysen.

En interessentanalyse er en vurdering av hvilke individer og grupper som har interesser knyttet til en organisasjon. En organisasjon kan ses på som en koalisjon av interesser (Busch et al 2009). Interessentene er aktører som har et bidrags- belønningsforhold til organisasjonen (Busch et al 2009). Formålet med interessentanalysen er å gi oversikt over interne og eksterne interessenter som kan påvirke organisasjonen eller som blir påvirket av organisasjonen. Vi skiller normalt ikke mellom interessenter som befinner seg innenfor eller utenfor organisasjonen. Alle er i utgangspunktet viktige når vi skal vurdere grunnlaget for organisasjonens eksistens. For at organisasjonen skal bestå, må interessentene helst motta en

belønning som er større enn bidraget (Busch et al 2009). Dersom belønningen oppleves for dårlig vil interessenten velge å trekke seg ut.

Det kan være vanskelig hvis interessentene har ulike forventninger til hva de vil oppnå i forhold til organisasjonen.

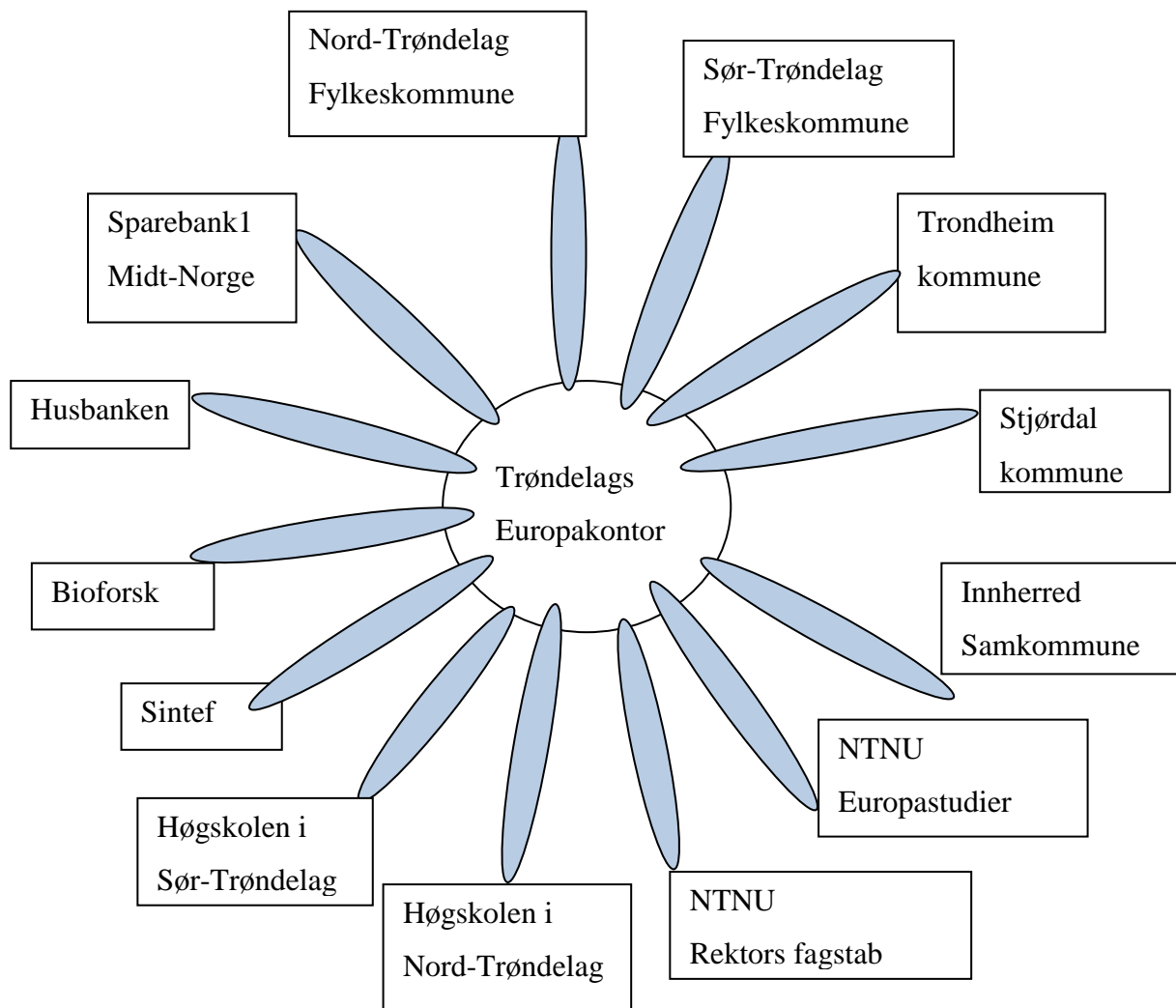
Eksistensgrunnlaget til organisasjonen (Busch et al 2009) er at det finnes en gruppe interessenter som er villig til å engasjere seg i organisasjonen fordi det de får igjen i forhold til det de yter framstår som akseptabelt, og at virksomheten gjennom bidragene fra interessentene får tilstrekkelig med ressurser til å tilfredsstille interessentene.

I tillegg er virksomheten avhengig av en grad av stabilitet i koalisjonen (Busch et al 2009). Interessentene i seg selv representerer egne koalisjoner, deres handlinger må derfor forstås og vurderes ut fra at de en koalisjon og ikke kun en organisasjon (Busch et al 2007: 162).

Når interessentene vurderer bidrags-/belønningsbalansen vil hvilke alternativer som finnes spille en stor rolle. Interessentene vil vurdere det de får igjen av samarbeidet i forhold til hva andre interessenter oppnår. Misnøye med bidrags-/belønningsbalansen skaper ustabilitet i koalisjonen og interessentene vil være på utkikk etter andre alternativer (Busch et al 2009).

Problemene er større dersom ustabiliteten oppstår fordi organisasjonen har strategiske konkurrenter. Strategisk konkurrent brukes i denne sammenheng om organisasjoner som har samme eksistensgrunnlag (Busch et al 2009). Hvis en strategisk konkurrent kan tilby bedre bidrags-/belønningsbalanse, kan organisasjonen miste interessenter.

Interessentene har inngått kontrakter og blitt enige om hvordan bidrag og belønning skal fordeles. Det finnes i følge Busch et al (2009) et konfliktfelt og et harmonifelt. For at organisasjonen skal drive effektivt er det viktig at harmonifeltet er størst. Dersom det blir for store konflikter vil det oppstå en ressurskrevende prosess hvor produksjon av belønninger hemmes. Konflikter kan også føre til at interessenter velger å forlate virksomheten. Fordelingen av makt vil også påvirke samarbeidet mellom interessentene (Busch et al 2009). Busch et al (2009) knytter i interessentmodellen makt til bytteforhold. En interessent har makt når han har noe som de andre interessentene er interessert i.

Figur 4.1 Interessentmodellen (Kilde: Busch et al., 2010)

Modellen benyttes for å illustrere de valgte interessentene i denne masteravhandlingen. Modellen illustrerer at interessentene har felles interesser i forhold til Trøndelags Europakontor, og at de i seg selv er en koalisjon med egne interessenter (Busch et al., 2007).

4.2 Nytte – kostnadsanalyser

I de fleste offentlige organisasjoner finnes det ikke noe marked som betaler for tjenestene, dermed får vi ikke konkrete mål for verdiskapningen slik som vi vil få i næringslivet, og det blir vanskeligere å vurdere om verdiene som skapes er større enn de resursene som settes inn. Vi kan stille de samme krav til offentlige organisasjoner som til private om at verdien må være større enn kostnadene eller vi kan også måle verdiskapningen ved å bruke nytte-

kostnadsanalyser, som er metoder som måler på en systematisk måte den samfunnsmessige nytten som skapes (Busch et al. 2009).

I en kost/nytteanalyse sammenligner vi nytte og kostnader, det vil si oss noe om forventet nytte. For å komme fram til dette må vi lage et estimat for hva prosjektet kommer til å koste. Som utgangspunkt for analysen må vi ha et null-alternativ. Det vanligste null-alternativet er å ikke sette i verk tiltaket. Vi ønsker å vurdere hvilke effekter tiltaket kan føre til i sammenligning med det å ikke gjøre noe. (Busch et al 2009). En kost/nytte analyse kan gjøres mer eller mindre avansert, avhengig av tilgjengelig informasjon og behov.

En kost/nytteanalyse vil gi oss et anslag av effekten av et prosjekt, dvs. forventet nytte. For å komme fram til dette må vi lage estimat for hva prosjektet kommer til å koste. Til slutt sammenligner nytte opp mot kostnader for å vurdere om nytten er verdt kostnadene.

Det er ikke uproblematisk å benytte begrepet nytte i stede for verdiskapning eller inntekt. Når vi skal vurdere nytte i offentlig virksomhet, kan vi altså analysere og se på hvilke positive effekter vi ser for samfunnet, grupper eller for personer i befolkningen, og hvilke negative effekter man kan se.

Fremgangsmåten ved nytte- kostnadsanalyse må følge en bestemt fremgangsmåte for å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag. Ifølge Busch, Johnsen og Vanebo er de viktigste fasene når vi skal vurdere å skaffe oss et beslutningsgrunnlag at man definerer prosjektet, man må videre se på merkostnader og fordeler prosjektet har for samfunnet. Det er viktig å se alle effektene, og det er ikke så viktig om effektene lar seg måle. Når man har identifisert alle effektene må man prøve å kvantifisere effektene. Selv om det er vanskelig å måle effekten så kan vi si om den er positiv eller negativ eller uten betydning. Vi ønsker å se på om de samfunnsmessige fordelene er større en de samfunnsmessige ulempene, og om prosjektet er samfunnsmessig verdifullt. Vi må med andre ord se på både kvantifiserbare - de vi kan måle i penger - og de ikke-kvantifiserbare - de vi ikke kan sette tall på men som kan si oss noe om fordeler for virksomheten, samfunnet, enkeltpersoner.

Alternativkostnadsbegrepet

Alternativkostnadsbegrepet står sentralt i samfunnsøkonomisk prosjektvurdering, der forskjellen mellom fordeling og kostnad er sentral (Opstad, 2012). Vi må da fokusere på de verdier som skapes og hvordan en kan verdsette dem opp mot de kostnader eller den ressursbruken som trengs for å skape disse verdiene. Det kan også være at noen verdier blir frigjorte. Ikke alt kan la seg tallfeste i kroner og øre. På kostnadssiden så regner vi med de faktiske kapitalkostnadene. Kostnader skal beregnes ut fra alternativverdien. (Opstad, 2012)

Tidskostnader

En viktig nyttekomponent er verdien av tidsbesparelse, ofte er dette den største nyttekomponenten i samfunnsøkonomisk lønnsomhetsberegning. (Opstad, 2012)

En enkel kost/nytte-analyse har følgende elementer (Hjertø):

Kvantifiserbar og ikke-quantifiserbar nytte

Med utgangspunkt i effektmålene vurderes verdien av den forventede effekten av prosjektet. Hva man får igjen ved å gjennomføre prosjektet. Når vi kvantifiserer nytten tallfester vi nytten i kroner. Mange effekter kan være vanskelig å tallfeste, derfor vil vi også beskrive ikke-quantifiserbar nytte da den kan være avgjørende for om man gjennomfører et prosjekt eller ikke.

Det er som regel mulig å estimere en kroneverdi på den ikke-quantifiserbare nytten også. Vi kan for eksempel anslå hva det å ikke få informasjon om hva rører seg i EU eller det å ikke delta i samhandling med andre aktører i regionen på enkelte områder koster.

Bortfall av direkte kostnader

Her beregnes for eksempel drifts- og forvaltningskostnader ved prosjektet som skal gjøre at andre kostnader vil falle bort. Bortfall av direkte kostnader er en form for nytte og tas med på pluss siden. Hvis vi ser dette i forhold til kvantifiserbar nytte så vil man oppdage at skillet mellom det vi kaller kvantifiserbar nytte og det vi kaller bortfall av direkte kostnader ikke er så absolutt.

I vår oppgave vil den ikke-kvantifiserbare nytten være mest sentral. Det viktigste er ikke hva vi kaller de enkelte nyttefaktorene. Det viktigste er at vi får med alle og at vi ikke tar med noen flere ganger.

Estimerte kostnader

Her beregnes kostnadene for prosjektet og eventuelle andre tiltak vi skal gjennomføre i prosjektet, det vil si de totale prosjektkostnadene. I tillegg estimeres forventede drifts- og forvaltningskostnader for prosjektet. Dette vil være: reise, opphold, tid brukt etc.

Intellektuell kapital

I følge Hjeltnes og Hjertø (2004:79) er intellektuell kapital de verdiene i bedriften som ikke er fysiske, ikke materielle, men som allikevel har stor verdi. Det er kunnskap, relasjoner, samhandling og omdømme. Det er alt som gjør bedriften unik i forhold til konkurrenter og verdifulle for eierne og for de som jobber der. Men den er ikke lett å måle.

Sammenstilling kost/nytte

Her setter vi opp en tabell hvor vi sammenligner kostnadene med nytte i en periode.

4.3 Rasjonelle valg

Rasjonelle valg kan ses som fornuftige valg i motsetning til emosjonelle valg. Beslutninger kan tas bygget på følelser, fornuft eller logikk, eller på en blanding av disse. **Teorien om rasjonelle valg** tar utgangspunkt i at samfunnet består av enkeltindivider som er rasjonelle aktører som bygger sine valg på en mål-middel-kalkyle (Aakvaag 2008).

I en beslutningsprosess er det viktig med en synliggjøring av lønnsomheten av et prosjekt, og hvem det er lønnsomt for. Det er opp til beslutningstakeren å ta stilling til hvordan man vil vektlegge de ulike interesse-motsetningene, det kan være mange former for logikk som ligger bak avgjørelser om iverksetting av offentlige prosjekt. (Opstad, 2012: 282)

I det instrumentelle perspektivet, som kan sies å være et uttrykk for den rasjonelle beslutningsmodellen i offentlige organisasjoner, ser man for seg at offentlige organisasjoner skal løse oppgaver på vegne av samfunnet, og at disse organisasjonene dermed oppfattes som instrumenter for å nå viktige mål i samfunnet (Christensen m.fl. 2009).

I den rasjonelle beslutningsmodellen blir mennesket betraktet som et rasjonelt vesen som foretar valg ut fra økonomiske kriterier, derav begrepet "the economic" man (Busch et al 2010) . Beslutningsmodellen bygger på fire trinn som skal lede til beslutning:

- 1) et problem som skal løses,
- 2) alle alternativer som kan løse problemet blir undersøkt og rangert
- 3) hvert alternativs konsekvenser blir vurdert
- 4) det alternativet som på best mulig måte løser problemet blir valgt.

Teorien om rasjonelle valg er ifølge Busch et al (2010) først og fremst normativ. Den forteller oss hvordan vi bør handle for at målene skal nås på best mulig måte, men ikke hvordan vi faktisk handler. Det er ikke alltid slik at offentlig organisasjoner har klare og konsistente mål, full oversikt over alternativene, eller fullstendig oversikt over hvilke konsekvenser alternativene har, slik man har i rasjonell teori.

Herbert Simon, jf Bucsh et al (2010), hevder at "the administrative" man passer bedre overens med menneskenes handlemåte. Han er enig i at beslutningstakerne forsøker å være rasjonelle og at de jobber etter en mål-middel-modell, men i en begrenset rasjonalitetsmodell må organisasjonen selv søke etter de problemene de vil jobbe med. Alle alternativene vil ikke være gitt, men man søker etter alternativer til man har funnet et som er tilfredsstillende uten å ha full oversikt over konsekvensene. Beslutningstakerne leter etter en løsning som er god nok og gjør valg ut fra de opplysningene som finnes. Mål vil ha betydning for valg av alternativer og vurderinger av konsekvensene. Uten mål vil det være vanskelig å foreta en vurdering om alternativene er gode nok eller ikke.

Aakvaag (2008) tar opp en typisk debatt innen sosiologien som handler om i hvilken grad menneskers handlinger er styrt av normer eller rasjonalitet. Han mener at normer kan brukes strategisk slik at vi handler slik det er forventet av oss.

Envik (2008) har skrevet masteroppgave om emosjonalitet og rasjonalitet. Hun har tatt for seg hvordan emosjonalitet og rasjonalitet står i forhold til hverandre og hvordan et eventuelt samvirke mellom emosjonalitet og rasjonalitet arter seg. Emosjonalitet definerer hun som "det som har med følelser å gjøre".

5. Empiri

5.1 Egen empiri

5.1.1 Spørreundersøkelsen

Spørreskjema ble sendt ut til alle eierne, spørreskjemaet bestod av 18 spørsmål. I tillegg ble det sendt spørreskjema med 9 spørsmål til de to tidligere eierne. Vi har fått inn svar fra alle eierne unntatt en og fra begge de to tidligere eierne. Spørreskjemaene følger med vår oppgave som vedlegg.

Funnene fra spørreundersøkelsen vil bli utdypet i analysedelen (kapittel 6) av avhandlingen, i tillegg er det laget en oppsummering av interessentene sist i dette kapitlet hvor svarene blir oppsummert.

5.1.2 Intervju med daglig leder og Europarådgiver

Samtale med daglig leder og europarådgiver ble gjennomført med det formålet å få utdypende bakgrunnskunnskap om kontoret, hvordan de jobber og eierne deres, ut over den informasjonen vi har innhentet gjennom spørreundersøkelsen, hjemmesiden og tilgjengelige dokumenter.

Kontoret følger kontinuerlig med og holder seg oppdatert på hva som skjer i Trøndelagsregionen. En av medarbeiderne har som daglig oppgave å følge med på om media har slått opp noe om deres interesser. Daglig leder har regelmessige kontoruker i Trøndelag som brukes til kontakt med eierne, EU-informasjon til regionene og til oppdatering på regionen. Likeledes er europarådgiver ofte i Trøndelag i forbindelse med møter, seminar og lignende. Traineer deltar også på ulike sammenkomster i Trøndelag og benytter samtidig tiden til å møte eiere.

Noen av eierne deres er store organisasjoner som jobber vidt og på mange felt og områder, det er ofte en utfordring å bli kjent i hele organisasjonen. Kontoret er bevisst på å jobbe proaktivt. Samtidig som de følger med eierne sine, følger de også med på hva som skjer i EU/EØS som kan gjelde eierne og ser etter områder hvor de kan hjelpe eierne. Videre tar de ofte direkte kontakt med eierne. Noen av eierne er i stadig kontakt med Trøndelagskontoret. Hvis det er en

eier det er lenge siden de har hatt kontakt med, tar Trøndelagskontoret selv kontakt. På denne måten er de hele tiden orientert om hva som rører seg hos eierne.

Daglig leder viser til Hovedmålsettingen til Trøndelagskontoret, jf. pkt 2.2 i virksomhetsplanen, som er at ”Trøndelags Europakontor skal bidra til vekst og utvikling i Trøndelag gjennom internasjonalisering, kompetansedeling, nettverksbygging og nyttiggjøring av de muligheter som ligger i Norges avtaler med andre land i Europa”.

Kontoret er bevisst på at de bistår andre aktører i Trøndelag enn eierne, som ofte kan være en interessent eller mulig interessent til eierne eller Trøndelags Europakontor. De understreker imidlertid at det skal være en fordel å være eier. De fleste som trenger råd og hjelp har tilknytning til eierne på en eller annen måte, og ofte ser vi at fylkeskommunene og kommunene fungerer som tilretteleggere.

Trøndelagskontoret samarbeider også med andre norske aktører som Kommunenes sentralforbund (KS), NHO og Innovasjon Norge. Regjeringens strategi for Horisont 2020 legger vekt på økt deltagelse fra norske aktører, de stiller blant annet krav til alle eiergruppene til Trøndelagskontoret. (Horisont 2020 vil bli beskrevet i underkapittel 5.2.2). KS har fått koordineringsrollen for å kartlegge offentlig sektors deltakelse i EU-program og ansvaret for å få med flere offentlige virksomheter som kommuner og fylkeskommuner. Etersom Trøndelagskontoret har god erfaring og kjennskap til søknadsprosesser - som er viktige i Horisont 2020 - har derfor KS søkt informasjon her. KS sitt hovedarbeidsområde har først og fremst vært regelverksutforming og de har til nå ikke jobbet med programarbeid.

Kontoret ser en utvikling der nye interessenter og mulige fremtidige eiere tar kontakt med kontoret for hjelp. Innovasjon Norge er en del av kontorets virkemiddelapparat og ses derfor ikke på som en mulig eier til kontoret, men er en viktig interessent og samarbeidspartner. Med regjeringens strategi for Horisont 2020 og satsningen på å få med flere norske næringslivsaktører, ser kontoret at NHO kunne ha vært interessant å ha med som medlem. Det har vært vanskelig å få med flere bedrifter, Sparebank1 SMN er den eneste private aktøren som er medlem. Det kan vise seg å være en stor fordel at banken og saksbehandlerne som møter næringslivskunder har god kjennskap til muligheter i Horisont 2020.

Nord-Norgekontoret har NHO som medlem. Trøndelagskontoret har hatt mye kontakt med NHO og ser her at det ligger samarbeids muligheter for å oppfylle målet om å få med flere nærlingslivsaktører i Horisont 2020. En person fra NHO skal hospitere ved kontoret for å lære det bedre å kjenne og for å se mulighetene som ligger her.

Som et ledd i utviklingsarbeidet i Trøndelag har det blitt opprettet et EU-nettverk i Trøndelag som ledes av Trøndelagskontoret. Nettverket består av medlemmene Sintef, NTNU, Innovasjon Norge og NHO. Trøndelagskontoret har som nevnt god kunnskap om deltagelse og søknadsprosedyrer i EU-prosjekt, årsaken til dette er at de har jobbet lenge og tett opp mot NTNU og SINTEF som er blant de norske organisasjonene som deltar mest i prosjekt og programmer i EU-regi. SINTEF var den aktøren som hadde størst deltagelse i EUs 7. Rammeprogram. NTNU var det norske universitetet som deltok nest mest i 7. rammeprogram, etter Universitetet i Oslo. Dersom vi også inkluderer forskningsinstitusjoner i denne statistikken så var nr. 1) SINTEF, nr.2) Universitetet i Oslo og nr. 3) NTNU.

Trøndelagskontoret er en del av Internasjonalt forum som består av representanter fra: Sør-Trøndelag fylkeskommune, Nord-Trøndelags fylkeskommune, Trondheim kommune, NHO Trøndelag, Corps Consulaire Trondheim, Næringsforeningen i Trondheimsregionen, Innovasjon Norge, Trøndelags Europakontor, Enterprise Europe Network, HiST, HiNT og NTNU. Det er mange likeverdige organisasjoner som utgjør forumet.

I 2014 var det Trøndelagsfylkene av de norske fylkeskommunene (basert på folketall), som fikk mest penger fra EU-programmet Erasmus+. Trøndelagskontoret mener at grunnen til dette er at de har jobbet lenge med dette i Trøndelag. Trøndelagskontoret er mye ute og informerer om Erasmus og drar ofte frem viktige og gode eksempler. Når de har studiebesøk, snakker de om programmet og mulighetene som ligger i programmet, videre er det stort fokus på Erasmus på møter i Trøndelag, skoler og barnehager. I Trøndelag har mange videregående skoler ansatte som har drevet med dette i mange år og er flinke på området. Ordningen med yrkesfaglig opplæring og fagbrev henter mye midler på dette programmet nå. Barne- og ungdomsskolene har ikke kommet så langt, men 4 barnehager på Frosta har søkt og fått Erasmus-midler. Nordisk råd har også prosjekter på områdene.

Trøndelags Europakontor har Helse, som et nytt stort satsningsområde, basert på styrevedtak og det at mange av medlemmene spesielt HIST, HINT, NTNU og SINTEF har interesse for feltet.

EU har et stort fokus på samfunnsutfordringer, et av disse områdene er eldrebølgen som vi ser kommer. Det finnes i dag mange EU-program innen helse som kan være av stor interesse også for Trøndelags regionen. Helse er et av områdene innen ERRIN. (ERRIN paraplyorganisasjon for regionene, der 100 av de 300 regionene er med). Trøndelagskontoret er medlem av ERRIN.

Et område man har vært opptatt av både i EU og Norge er utfordringer på skoleområdet i forhold til et stigende antall ”drop-outs”, dvs. elever som ikke fullfører videregående skole. Dette er et felt hvor det har vist seg vanskelig å snu trenden og som det bør satses massivt på. Man har resultater som viser at enkelte skoler i Nederland er flinke på dette området, og Trøndelagskontoret har ordnet med studiebesøk dit. Det planlegges også en stor Skolelederkonferanse i 2016.

Et annet område hvor kontoret ser utfordringer er generelt manglende EU-kunnskap i Norge og Trøndelag, dette er noe som NOU 2012:2 Utenfor og innenfor understreker. Samtidig er det vanskelig for studentene ved Europastudiet ved NTNU å få jobb i Norge.

Stoltenberg-regjeringen opprettet en tidlig varslingsgruppe fordi man så viktigheten av å vite hva som kom av saker i EU, dette for å kunne ha mulighet til å påvirke før sakene var kommet for langt. Trøndelagskontoret er med i en gruppe sammen med ca 12-15 personer. Gruppen som består av Trøndelagskontoret og andre regionskontorer følger med på saker som kommisjonen diskuterer eller skal sette i gang og melder dette hjem til Norge.

Oppstarten

Det hele startet med at Trøndelag fikk invitasjon fra Sverige og Jämtland om samarbeid, dette førte til utstrakt samarbeid og at Trøndelag valgte å starte et eget kontor. De fleste som var med og startet kontoret er fortsatt medlemmer.

Trøndelags Europakontor ser viktigheten av å ha gode prosesser når en aktør ønsker å delta i samarbeidet. Spesielt er det viktig i store organisasjoner, for eksempel kommuner hvor det kan være forskjellige motiver for innmelding/utmelding blant politisk og administrativt nivå.

NTE var en av de eierne som var med fra starten av, men valgte å avslutte medlemskapet sitt da selskapet var inne i en økonomisk dårlig periode. Stjørdal har også meldt seg ut. Her kan det virke som det ikke er kjørt prosess i forbindelse med innmeldingen slik at medlemskapet var lokalpolitisk dårlig forankret. Innmeldingen kom som følge av et benkeforslag i kommunestyret som fikk flertall. I forbindelse med budsjettforhandlingene i 2012 ble utmeldingen presentert som et innsparingsforslag som førte til at Stjørdal meldte seg ut.

Nye eiere

Innherred samkommune har etter Trøndelagskontorets mening hatt en god politisk prosess i forbindelse med innmelding, og medlemskapet virker godt forankret. Inn-Trøndelag, som foreløpig ikke er medlem, har en prosess på gang nå som Trøndelagskontoret er med på. Husbanken ble medlemmer fra og med 2014, etter å ha vært aktiv i Brussel lenge.

5.2 Dokumenter

5.2.1 Masteravhandlinger og praktikantrapport

Larsen (2009) skriver i sin masteroppgave i Statsvitenskap om at eierstrukturen har betydning for organiseringen av kontoret. Spesielt har det betydning hvor mange eiere kontoret har, antallet sier noe om bredde i interessene. Fokus på få områder vil føre til at noen eiere føler at de ikke har like stor nytte av kontoret.

Svarteng (2012) skrev en masteroppgave i Statsvitenskap og ledelse om hvordan Sørlandets Europakontor representerer regionen Agder i Brussel. Utgangspunktet for studien bygger på to idealtyper for representasjon: Sektoriell- og territoriell representasjon. Hun viser i oppgaven til at de siste 20 årene har det vært en tilvekst av regionskontorer i Brussel, og at studiet er et bidrag til den forskning som ser på europakontorenes handlingsmønstre.

Studien viser at kontorets ressurser er avgjørende for hvordan kontoret arbeider i Brussel. Samtidig må aktørene i regionen være pådrivere for aktiviteten for kontoret. Studien viser

også hvilke sektorer som benytter kontoret. Gjennom prosjektdeltagelse, aktivitet i nettverk og konsortium med europeiske aktører ser hun hvilken idealtipe som er den faktiske representasjonsformen. Studiebesøk og kompetanseheving for aktører i regionen er en annen måte å se på i hvilken grad kontoret representerer Agder. I analysen ser man også på hvilke betingelser disse to formene for representasjon er fremtredende.

Tidligere forskning viser hvor viktig eierstrukturen er for hvordan regionkontorene organiserer seg og hvor viktige ressursene regionkontoret har tilgjengelige er for hvordan de arbeider. Ut fra dette har vi funnet følgende forskningsspørsmål som vi vil undersøke videre: **”Interessentene ønsker å være eiere/medlemmer av Trøndelags Europakontor så lenge de opplever at de får noe igjen for det.”**

Sevaldsen (2014) har skrevet en praktikantrapport på oppdrag fra Trøndelags Europakontor som heter *”Regionskontor i Brussel, organisering og arbeid”*. I rapporten beskriver hun hvordan regionkontorene jobber. Hun ser på hvordan kontorene er organisert, hvordan de er finansiert, hvilke områder de jobber spesifikt med og hvilke nettverk de deltar i. Videre ser hun nærmere på tre utenlandske kontor som Trøndelags Europakontor har et tett samarbeid med: Mid-Sweden European Office, South Denmark European Office og East of England European Office.

5.2.2 Stortingsmeldinger og lignende

Stortingsmelding 27 (2000-2001) har et eget kapittel om internasjonalisering. (Kap.7) Her er målsettingen å styrke samarbeidet mellom Norge og det internasjonale samfunnet. Det skjer en omfattende utveksling av kunnskap på tvers av landegrenser og målet er å være en fullverdig deltaker i dette. Internasjonal utveksling og utvikling av kompetanse er viktig i utviklingen av kvaliteten av utdanningssystemene.

Stortingsmelding 5 (2012 – 2013) EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler, er regjeringens styringsverktøy i europapolitikken. Stortingsmeldingen tar for seg arbeidsformer og organisering av europapolitikken og presenterer en handlingsplan som skal bidra til å nå de politiske målsettingene. Stortingsmeldingens sentrale prioritering og målsetting i europapolitikken er en distrikts og regionalpolitikk som vil bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret, sikre likeverdige levevilkår, samt å medvirke til verdiskapning,

arbeidsplasser og velferd der folk bor. For å nå dette målet ønsker regjeringen å stimulere den lokale og regionale vekstkraften. Da det er i Norges interesse å føre en kraftfull politikk med sentrale virkemidler som gjør oss i stand til å møte de utfordringer som regionene står overfor.

Stortingsmelding 19 (2001 – 2002) ser på nye oppgaver for lokaldemokratiet, både på et regionalt nivå og på et lokalt nivå. Utgangspunktet for stortingsmeldingen er at regjeringen ønsker å modernisere, omstille og effektivisere offentlig sektor. Regjeringen gir her en tilrådning om oppgave fordelingen mellom forvaltningsnivåene, stat, fylkeskommune og kommune. Et av hovedprinsippene for regjeringens moderniseringstanker for offentlig sektor er delegering og desentralisering av ansvar og myndighet. Det lokale selvstyret skal styrkes, og kommunene og fylkeskommunene skal gis større handlefrihet og selvstendighet.

Regjeringen ønsker at fylkeskommunene skal bli fornyet og styrket i rollen som utviklingsaktør. Fylkeskommunen har som regional utviklingsaktør ansvar for å forankre er internasjonalt regionalpolitisk samarbeid både regionalt og lokalt. Det internasjonale samarbeidet må inngå som en integrert del av det regionale utviklingsarbeidet, og omhandle de forskjellige muligheter og utfordringer en region står ovenfor med mål om en effektiv og målrettet offentlig ressursbruk i forhold til næringslivets forutsetninger og utviklingsmuligheter. Regjeringen gir fylkeskommunene ansvaret som regional utviklingsaktør, men uten å definere rollen spesielt, slik at det blir opp til fylkeskommunene hvordan de velger å fylle rollen.

Stortingsmelding 12 (2006 – 2007): Utgangspunktet for stortingsmeldingen er at regjeringen ønsker et levende og desentralisert demokrati som utnytter lokale og regionale fortrinn til beste for innbyggerne, næringslivet og samfunnet ellers.. Regjeringen ønsker et sterkere folkestyre og demokrati, en mer samordnet og effektiv forvaltning, verdiskapning og sysselsetning basert på lokale og regionale fortrinn og forutsetninger og effektiv ivaretagelse av nasjonale mål. Gjennom forvaltningsreformen vil regjeringen legge til rette for utvikling av funksjonelle regioner som bidrar til å sikre arbeidsplasser og velferd der folk bor. I fremtiden ønsker de fortsatt mange kommuner men at regionene skal overta fylkeskommunens oppgaver.

Med utgangspunkt i at det er viktig for å kunne møte samfunnsutfordringene på en god måte så må vi ha et levende og desentralisert demokrati. Frivillighetsprinsippet ved kommunesammenslåing, det vil også ligge et frivillighets prinsipp til grunn ved en fremtidig regional inndeling, men her vil også andre forhold være avgjørende ved en framtidig inndeling.

Statskonsult (2005) har på oppdrag fra Moderniseringsdepartementet, utarbeidet rapporten *Europeisering av regionalpolitikken?* Rapporten behandler utviklingstrekk i EU på det regionalpolitiske området og hva det har betydd for fylkeskommunenes rolle som regional utviklingsaktør. Denne kartleggingen kan være viktig for å få et innblikk i hvordan noen av fylkeskommunene har arbeidet med sin regionale utviklerrolle og det å være en aktør på en europeisk arena.

5.3 Annen empiri

5.3.1 EU/EØS

I dette underkapittelet beskrives EU/EØS og en del politikkområder som f.eks. Horisont 2020. Det er relevant i forhold til forskningsspørsmålet fordi det viser hvilken sentral rolle Brussel og Brussel-miljøet har i et land og landets regionalutvikling. EU og EØS-avtalen er selve grunnlaget for at behovet for regionskontor oppstod og har stor innvirkning på våre interesser og Norges utvikling som helhet. Noen av eierne til Trøndelagskontoret ønsker en sentral rolle i regionsutviklingen og det å være en motor i samarbeidet. Når det gjelder Horisont 2020, stiller regjeringen en rekke krav til deltakelse som vil berøre alle interessentene til Trøndelags Europakontor.

EU

Etter andre verdenskrig ble kull og stålunionen mellom Tyskland, Frankrike, Italia, Belgia, Nederland og Luxembourg inngått. Tanken var at en felles forvaltning av disse ressursene og et forpliktende økonomisk samarbeid mellom landene ville føre til at man unngikk at de gikk til krig mot hverandre. I 1957 la Roma-traktaten grunnlaget for opprettelsen av det Europeiske felleskap. Etter dette har EU utviklet seg til et stort felles marked og er et omfattende samarbeid mellom land, på ulike politiske områder. Malterud (2014) beskriver de

kontinuerlige politiske og økonomiske prosessene som har foregått i Europa i årene etter Kull og Stålunionen som europeisk integrasjon.

Enhetsakten som ble etablert 1985 var starten på det indre markedet. Et stort hjemmemarked for alle medlemslandene gjennom innføringen av de fire friheter; fri bevegelse av varer, tjenester, personer og kapital. (Clas og Tranøy, 1999).

Den Europeiske Unionen består i dag av 28 land, med mer enn 500 millioner innbyggere, noe som utgjør ca. 7 % av verdens befolkning. Det felles markedet i EU gjør at EU har blitt en stor og viktig handelsmakt. EUs produksjon av varer og tjenester (BNP) er på ca 25 % av den globale økonomien og er størst i verden. EUs handel med utlandet står for 20 % av verdenshandelen. (www.europa.eu, 2014).

EU er Norges viktigste handelspartner og er en arena som betyr mye for norsk politikk. Gjennom EØS-avtalen har vi tilgang til det store markedet på lik linje med medlemslandene. Vår handel med EU illustrerer hvor viktig EU har blitt økonomisk for Norge. Størstedelen av norsk import kommer fra EU og størstedelen av norsk eksport går til EU. I 2010 gikk 81 prosent av norsk eksport til EU, og 64 prosent av importen kom derfra – til sammen ca. 75 prosent av utenrikshandelen (medregnet olje og gass). Samtidig stod aktører i EU-statene for omtrent to tredjedeler av samlede utenlandske investeringer i Norge, og omtrent to tredjedeler av norske bedrifters samlede investeringer utenlands har gått til EU. Investeringer fra EU og et stadig sterkere innslag av utenlandske eierskap har gjennom EØS-avtalen tilført næringslivet kapital, kunnskap og internasjonale nettverk. I tillegg er over halvparten av kapitalen i Statens Pensjonsfond Utland plassert i europeiske aksjer og verdipapirer (NOU 2012:2 s. 322).

EU betegnes som et multi-level governance system, det kan ses som et overnasjonalt system, hvor medlemslandene aksepterer vedtak som er gjort i EU-systemet, selv om dette ikke er et vedtak de selv ville ha foretrukket. Ettersom EU har utviklet seg har det vært fokus på å gjøre de styrende institusjonene mer gjennomsiktig og demokratisk. Det er gitt mer makt til det Europeiske parlamentet, som består av de folkevalgte fra hvert medlemsland, samtidig som de nasjonale parlamentene har fått en større rolle i samarbeidet. Europeiske borgere skal ha fått mange kanaler for medvirke/påvirke politiske prosesser. (www.europe.eu, 2015).

Norge deltar i mange av EUs programmer, de viktigste som vi deltar i i perioden 2014-2020 er (www.regjeringen.no, 2014):

- Horisont 2020 – EUs nye program for forskning og innovasjon
- Erasmus+ – EUs nye utdanningsprogram
- EaSI – EUs program for sysselsetting og sosial innovasjon
- Kreativt Europa – EUs nye kultur- og mediaprogram

Det er EØS-avtalen som gir norske aktører muligheter til å jobbe med og i EU-systemet.

EØS

”Hensikten med EØS-avtalen er å etablere et indre marked i Europa for virksomheter og personer, i deres utøvelse av lovlig virksomhet, uten diskriminering på grunn av nasjonal opprinnelse”. (Fra forelesning med Tore Malterud, 21.1.2014). ”Når nytt EU-regelverk er vedtatt, og dette er relevant og akseptabelt, skal det gjøres til EØS-rett og det skal implementeres i norsk rett, etter vanlige norske regler/prinsipper/rutiner/praksis”. (Malterud, 21.1.2014)

EØS står for Europeisk Økonomisk Samarbeidsområde og består av EUs 28 medlemsland og de tre EFTA-landene Island, Liechtenstein og Norge. EFTA-landet Sveits er ikke med i EØS, men har bilaterale avtaler med EU. Samarbeidet ble etablert gjennom EØS-avtalen, som er den største og mest omfattende internasjonale avtale Norge har inngått.

EØS-avtalen skal sikre fri flyt av varer, personer, tjenester og kapital mellom alle de 31 EØS-statene. Avtalen skal sikre like konkurransevilkår og lik adgang til det indre markedet i hele EØS. Det betyr at norske borgere og bedrifter skal behandles likt med EU-borgere og bedrifter i EU og omvendt. Avtalen tilrettelegger også for samarbeid på områder som forskning og utvikling, utdanning, sosialpolitikk, miljø, forbrukervern, turisme og kultur.

Det indre markedet baserer seg på et felles regelverk som praktiseres likt i hele EØS-området. Dette innebærer at når EU vedtar forordninger og direktiver som regulerer det indre markedet, skal disse også tas inn i EØS-avtalen og dermed inn i norsk lovgivning.

Ved utgangen av 2006 hadde 5300 direktiver blitt inkorporert i norsk lov, noe som da utgjorde 99,3 prosent av alle EUs direktiver. Ved forrige telling 31. desember 2010 omfattet

EØS-avtalen 8311 rettsakter, hvorav 70-80 % er tekniske bestemmelser for gjennomføring av regelverk. Disse reglene er gjort gjeldende i Norge på forskjellige måter. De fleste er tatt inn i norsk forskrift eller lov (<http://www.regjeringen.no/nb/sub/europaportalen/fakta-115259/ofte-stilte-sporsmal.html?id=613868#hva-er-eos>)

Nye regler fra EU blir ikke automatisk del av EØS-avtalen, men må vedtas i EØS-komiteen, hvor EØS-landene og EU er representert. Komiteen har imidlertid svært liten mulighet til å påvirke innholdet i lovgivningen.

EØS er en spesiell tilknytning til EU. Tore Malterud konkluderer i ”Norges Humpete vei mot Europeisk Integrasjon” (2014), at dette er et regelverksdrevet samarbeid. EØS er videre et bilateralt samarbeid som binder de enkelte medlemslandene til EU og dets medlemsland.

Traktaten etter opprettelsen av EU i 1993 har blitt endret tre ganger mens EØS har forblitt uendret. Ettersom avtalen har utviklet seg videre har den vist seg å få betydning for mange flere samfunnsområder enn det som ble lagt til grunn da avtalen ble inngått. (NOU 2012:2)

Et paradoks i perioden 1994-2011 er at mens kurver for faktisk norsk tilknytning til EU er jevnt stigende, er utviklingen i politisk og allmenn debatt, mediedekning og kunnskap flat eller til og med fallende. Det er ikke mange andre områder av norsk demokrati i moderne tid der så mange har visst så lite om så mye som i Europapolitikken (NOU 2012:2 side 20).

I NOU 2012:2 kapittel 18.3.1: vises det til at EØS-avtalen på mange områder påvirker kommuner og fylkeskommuner minst like mye som statlige myndigheter. Det er særlig tre sider ved EØS-avtalen som setter rammer for distrikts- og regionalpolitikken:

- Reglene om offentlig støtte (statsstøtte)
- Reglene om offentlige anskaffelser
- Reglene om de fire friheter (varer, tjenester, arbeidskraft og kapital)

Horisont 2020

Horisont 2020 er EUs rammeprogram for forskning og innovasjon for perioden 2014–2020. Programmet avløser EUs 7. rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter. Målet er å bidra til arbeidsplasser og økonomisk vekst, til at vi kan

håndtere samfunnsutfordringer og til en styrket posisjon for Europa innen forskning, innovasjon og teknologi. Med et budsjett på 77 mrd. euro er Horisont 2020 verdens største forsknings- og innovasjonsprogram. Bidraget fra Norge og andre assosierte land legges til EUs budsjett for programmet. Det norske bidraget blir trolig på noe over 2 mrd. euro.

Siden EØS-avtalen trådte i kraft i 1994, har Norge deltatt på linje med EU-landene i alle de tidligere forskningsprogrammene. I Horisont 2020 forventer vi en større deltagelse fra norske aktører på grunn av kravene regjeringen stiller til deltagelse.

Regjeringen har laget en egen strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU: (Strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU, Kunnskapsdepartementet 2014). Denne strategien fastsetter ambisjonsnivået regjeringen har for den norske deltakelsen i Horisont 2020 og presenterer tiltak regjeringen mener må til for å nå ambisjonen.

Som vi har sett utgjør kontingenten vi betaler for å delta i Horisont 2020 en betydelig del av de ressursene vi investerer i kunnskap. Dette gjør at regjeringen legger føringer for at en del av disse midlene skal tilfalle norske aktører.

Horisont 2020 legger stor vekt på deltagelse fra næringslivet og da spesielt små og mellomstore bedrifter (SMB). I strategien slår regjeringen fast at de norske miljøene ikke utnytter mulighetene i det europeiske forsknings- og innovasjonssamarbeidet godt nok. Basert på erfaringene fra det 7. rammeprogram mener de at både universiteter og høyskoler, forskningsinstitutter, helseforetak og næringslivet har et betydelig potensial for økt deltagelse og økt utbytte av deltakelsen.

I det 7. rammeprogram var det instituttsektoren som samlet var mest aktiv, med 35 prosent av deltakelsene. **SINTEF** stod for en høy andel av aktiviteten. Regjeringen mener at flere institutter kan engasjere seg sterkere.

Universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) stod for 29 prosent av deltakelsen. Det var de tre store universitetene, Universitetet i Oslo, **NTNU** og Universitetet i Bergen, som stod for det meste av denne aktiviteten. Regjeringen mener at innsatsen både fra de store og de øvrige norske universitetene kan økes betydelig.

I følge forskningsstrategien (2014) stod næringslivet for ca. 24 prosent av deltakelsen, og tre fjerdedeler av disse var små og mellomstore bedrifter. Det var de store byenes bedrifter som deltok mest. I mange fylker var det få eller ingen bedrifter som deltok. I Horisont 2020 vektlegges næringslivets rolle i europeisk forskning og innovasjon. Regjeringen mener derfor at større deltakelse fra næringslivet kan nås ved å mobilisere flere og nye bedrifter, spesielt store bedrifter, og gjennom økt utnyttelse av de finansielle instrumentene i Horisont 2020.

Norske kommuner og fylkeskommuner deltok i liten grad i 7. rammeprogram. Totalt 17 kommuner deltok i ulike prosjekter i programperioden og tre fylkeskommuner fikk innvilget søknader, hvorav én fylkeskommune var prosjektkoordinator. Horisont 2020 er mer relevant for offentlig sektor enn 7. rammeprogram var, derfor mener regjeringen potensialet for økt deltakelse både fra kommunesektoren og fra offentlig sektor for øvrig å være betydelig.

Norge har bidratt med 2 mrd Euro til Horisont 2020, derfor er regjeringen opptatt av at mer av de konkurranseutsatte midlene tilkommer norske aktører. Regjeringen har satt et mål på at to prosent av midlene skal tilfalle norske aktører: I det 7. rammeprogram var returandelen 1,67 %. Regjeringen påpeker at dette er lavt sett i forhold til potensialet som ligger i de norske forskningsmiljøene og i forhold til den norske kontingenten. Hvis ambisjonene om 2 % skal nås må deltakelsesnivået økes med mer enn 60 % sammenlignet med 7. rammeprogram. Regjeringen er enig i at dette er ambisiøst, men de mener det er mulig å nå gjennom mobilisering av aktører.

I strategien heter det blant annet at **Universiteter, høyskoler, forskningsinstitutter og helseforetak** skal formulere mål, strategier og tiltak for sitt EU-samarbeid. Regjeringen forventer at disse innarbeider deltagelse i Horisont 2020, og utnytter EU-samarbeidet til å videreutvikle sin forskningsprofil. De bør også søke å se deltakelsen i Horisont 2020 i sammenheng med utnyttelsen av utdanningsprogrammet Erasmus+.

Regjeringen forventer, i følge strategien at **institusjonene** gjennomfører tiltak lokalt som bidrar til økt deltakelse i Horisont 2020. De får med andre ord et ansvar å få med seg lokale aktører. Regjeringen stadfester at de forventer at de større institusjonene videreutvikler sitt støtteapparat i tråd med utviklingstrekkene i det europeiske samarbeidet.

Regjeringen forventer at universitetene og høyskolene spiller en sentral veilednings- og mobiliseringsrolle i sine regioner, i samarbeid med nasjonale kontaktpersoner (NCP), og det regionale virkemiddelapparatet.

Interreg

Hovedmålet med Interreg-programmet er å oppmuntre regioner fra ulike medlemsland til å arbeide sammen og lære av hverandre gjennom felles program, prosjekt og nettverk. EU's program for territorielt samarbeid er det viktigste verktøyet for å finansiere grenseoverskridende utviklingsarbeid. De finansieres av EUs regionale utviklingsfond. (<http://www.interreg-sverige-norge.com/> 2015)

Interreg Sverige-Norge skal komplettere og styrke øvrig regional utvikling gjennom å utnytte og forsterke grenseregionens samlede ressurser, redusere grensehinder og fremme bærekraftig utvikling. Sør-Trøndelag har deltatt i interreg Sverige-Norge-programmet siden 1996. Sør-Trøndelag fylkeskommune har forvaltningsansvar og sekretariatsfunksjon for Sverige-Norge programmet, delområde Nordens Grønne Belte.

En del av EUs regionalpolitikk

Interregprogrammene ble etablert for å styrke samarbeidet mellom naboregioner som var delt av nasjonale grenser innenfor og på grensen av EU og er en del av EUs regionalpolitikk og som skal bidra til å fremme sosial og økonomisk integrasjon over landegrensene. Norge deltar i dag i 20 EU-programmer og til sammen 11 interregprogram.

Norske aktører kan søke om prosjektstøtte på lik linje med aktører fra EUs medlemsland. Dette gir norske aktører tilgang til metode- og kunnskapsutvikling som skjer innenfor rammen av EU. (<http://www.stfk.no/no/Nyheter-Internett/Interreg-Sverige-Norge-Nytt-program-nye-muligheter/>, 2015)

5.3.2 Foreningen Trøndelags Europakontor

Her vil vi beskrive kontoret, deres arbeidsområder, kompetanse og nettverk som har betydning for eierne i Trøndelag. Beskrivelsene av kontoret er hentet fra deres hjemmeside, virksomhetsplan for 2014 og årsmelding fra 2013.

Her vil vi ut fra innhentet empiri fra intervju, dokumenter, kontorets hjemmeside, beskrive kontoret, deres arbeidsområder, kompetanse og nettverk som har betydning for eierne i Trøndelag.

Trøndelags Europakontor

Visjon: ”Trøndelags Europakontor – en nøkkel til Europa”.

§ 2 Formål og oppgaver

Foreningens formål er å bidra til regional utvikling i Trøndelag /Midt-Norge gjennom bl.a.

- a) assistere næringslivet i internasjonalisering,
- b) assistere FoU-miljøer, skoler og bedrifter som søker deltakelse i europeiske utdannings- og FoU-programmer,
- c) assistere regionale og lokale myndigheter med informasjon, representasjon og deltakelse i europeisk samarbeid.

Hovedmålsetting:

”Trøndelags Europakontor skal bidra til vekst og utvikling i Trøndelag gjennom internasjonalisering, kompetansedeling, nettverksbygging og nyttiggjøring av de muligheter som ligger i Norges avtaler med andre land i Europa”.

Selv om medlemmene av kontoret skal ha fordeler av det, jobber ikke Trøndelagskontoret bare for sine medlemmer, men også for alle andre aktører i Trøndelag.

Trøndelags Europakontor ble startet i 2001 som et samarbeidsprosjekt for internasjonalisering i regionen. Etter en invitasjon om samlokalisering med Jämtland og Vesternorrland sitt kontor i Brussel, tok fylkeskommunene initiativ til å starte et prøveprosjekt i 2001. I oppstartsperioden var det størst fokus på internasjonalisering og eksport rettet mot trøndersk næringsliv. I dag driver kontoret med informasjonsarbeid opp mot trøndersk samfunnsliv i sin helhet. De som startet kontoret var Sør-Trøndelag fylkeskommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Trondheim kommune, Steinkjer kommune, Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST), Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) og Norges Teknisk Vitenskaplige Universitet (NTNU). NTE ble medlem i 2004, Bioforsk i 2006, SINTEF i 2007, Stjørdal kommune var

medlem i årene 2012-2014. Husbanken ble medlem så sent som i 2014. Av de norske regionskontorene er det Trøndelagskontoret som har det bredest sammensatte eierskapet.

Trøndelags Europakontor er organisert som en forening, det egentlige navnet er Foreningen Trøndelags Europakontor, i dagligtale kalt Trøndelagskontoret eller Trøndelags Europakontor, det er disse navnene vi bruker i oppgaven vår.

Trøndelagskontoret ledes av et styre på syv personer som er valgt blant og av medlemmene på årsmøtet. Styreleder vervet går på omgang mellom de to fylkeskommunene Nord- og Sør-Trøndelag. Medlemmenes stemmevekt på årsmøtet beregnes ut fra medlemskontingenten. Medlemmene har en stemme for hver 74.000 kroner i medlemskontingent. I tillegg til styret har kontoret en ressursgruppe hvor det sitter en representant fra hver av foreningens medlemmer, dette vil være kontorets kontaktpersoner hjemme i regionen.

Styret har fire hovedområder som kontoret skal jobbe spesifikt med, dette er ungdom, næringsliv, energi og miljø og helse.

Trøndelags Europakontor blir finansiert nesten hundre prosent gjennom medlemskontingenter. Når det gjelder medlemmene opererer kontoret med fem betalingsnivåer; fylkeskommunene betaler mest, 700.000 kroner i året. Trondheim kommune er den av medlemskommunene som betaler høyest kontingent, 450.000 kr. Dette betyr at de har et større eierskap i kontoret, noe som reflekteres i antall stemmer under årsmøtet. NTNU betaler 320.000 kroner i året, mens SINTEF, HiNT og HiST betaler 160.000 kroner i året. Bioforsk betaler en kontingent på 75.000 kroner. De ulike prisnivåene ligger i vedtektene for kontoret og har kun blitt justert for prisstigninger siden oppstarten i 2001.

Kontoret har to faste ansatte i Brussel, daglig leder og europarådgiver (siden høsten 2014, tidligere hadde kontoret en koordinator hjemme i Trøndelag). Daglig leder har ansvaret for den daglige driften og økonomiansvar. Europarådgiverens sitt ansvarsområde er å bistå aktører i Trøndelag ved å informere om EU prosjekter og muligheter gjennom europeisk samarbeid. Videre har europarådgiveren ansvar for å gjennomføre diverse forelesninger, kurs og konferanser. I tillegg har kontoret to traineer som er ved kontoret i 10 måneder, en med oppstart i januar og en med oppstart i september. Disse er ofte studenter ved NTNU sine

Europastudier eller andre relevante studier. Kontoret har en avtale med NTNU om en praktikantordning for masterstudenter ved Europastudiet. Hvert år får tre studenter muligheten til et tre måneders praktikantopphold ved kontoret i Brussel. Både traineeordningen og praktikantordningen er et ledd i kontorets fokus på ungdom, og målet er at kompetansen på sikt skal havne i Trøndelag. Traineeene og praktikantene bidrar til at kontoret er forholdsvis godt bemannet, og de besitter som regel teoretisk kunnskap som kontoret kan dra nytte av i arbeidet sitt.

Kontoret jobber med et bredt spekter av arbeidsområder. De informerer og er en kompetansepartner i EU/EØS-spørsmål for trøndersk nærings- og samfunnsliv, og forsøker også å promotere Trøndelags interesser for relevante aktører og samarbeidspartnere i Europa. Partnersøk er et av kontorets arbeidsoppgaver, både det å hjelpe til å finne partnere til norske prosjekt og ta i mot henvendelser fra andre deler av Europa og formidle videre til aktuelle partnerkandidater hjemme.

En viktig del av kontorets virksomhet er å arrangere studiebesøk til Brussel hvor de lager et skreddersydd program for den gruppen som kommer. Videre tilbyr de eierne i Trøndelag mulighet til å hospitere en periode i Trøndelagskontorets lokaler i Brussel. Som hospitant kan en jobbe med egne arbeidsoppgaver og gjøre seg kjent i Brussels fagmiljøer. Europakontoret hjelper til med å etablere kontakt med de institusjoner og personer som er av interesse for hospitanten.

Trøndelags Europakontor har to møterom tilgjengelig for gratis utlån til medlemmene av kontoret. Andre aktører kan leie kontorene. Siden oppstarten i 2001 har over 3000 mennesker vært innom møterommene til Trøndelags Europakontor. Medlemmene kan bruke møterommene når de jobber med internasjonale prosjekter. Kontoret ligger sentralt til i EU-kvarteret og Brussel ligger sentralt i Europa, slik at det er lett tilgjengelig for partnere fra forskjellige deler av Europa.

Ellers deltar kontoret i arrangement av en rekke seminarer og konferanser hjemme. Ett eksempel er Europakonferansen i samarbeid med NHO, Trondheim kommune, NTNU og Innovasjon Norge. Nærings og samfunnslivet i regionen får informasjon og Trøndelags

Europakontor får mulighet til å utvikle og ivareta nettverket sitt og samtidig få innspill hjemmefra.

Kontoret har en egen hjemmeside og sender ut nyhetsbrev, hvor de informerer om saker som kan være relevant for ulike aktører i Trøndelag, både medlemmer og andre. Kontoret har egen Facebookside, og er aktiv på Twitter.

Nettverk

Trøndelagskontoret har jobbet mye med å knytte kontakter og etablere nettverk med det norske miljøet i Brussel, likeledes etablere tilgang til europeiske nettverk og ulike kompetansemiljø i Brussel, herunder EU-institusjonene, Norges delegasjon til EU, ambassader og representasjoner på lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. Nettverket og kompetansen er noe eierne av Trøndelagskontoret kan nyte godt av.

Trøndelagskontoret er medlem av ERRIN (European Regions Research and Innovasjon Network), som er en paraplyorganisasjon for regionene i Europa, og deltar blant annet i arbeidsgrupper for helse klima, miljø og energi. Hensikten er å finne fram til gode eksempler på regionale tiltak innen områdene.

Trøndelagskontoret har hatt et tett samarbeid med Mid-Sweden European Office, som frem til i 2014 har vært samlokalisert med Trøndelagskontoret, de samarbeidet spesielt mye om Interreg.

Regionskontoret har et sterkt fokus på EUs programmer, spesielt Horisont 2020 og Erasmus+. Trøndelagskontoret deltar i Utenriksdepartementets kontaktgruppe som tidligst mulig skal identifisere initiativ som tas i EU, og som kan få viktige konsekvenser for både privat næringsliv og offentlige aktører i Norge. Trøndelags Europakontor har et særlig ansvar for å fange opp initiativ som kan få betydning for aktører i Trøndelag.

Daglig leder har hjemmeuke i Trøndelag 8-10 ganger i året. I tillegg er Europarådgiveren jevnlig i Trøndelag. Det hender også at traineene har møter i Trøndelag med noen av eierne eller deltar på kurs, konferanser, informasjonsmøter etc. Kontoret har tett dialog og samarbeid med mange av medlemmene hjemme i Trøndelag. Ressursgruppa møtes tre ganger årlig.

Kontoret er også i daglig mailkontakt med andre aktører hos medlemmene.

Trøndelagskontoret har ikke mye å gjøre med politikerne i kommunene eller fylkeskommunene, det er mest administrasjonen som er engasjert i arbeidet. Kontoret ønsker imidlertid å få politikerne mer involvert. Noen politikere deltar på kontorets årsmøter, og det er også politikere som deltar på Open Days og på studiebesøk til kontoret i Brussel.

5.3.3 Interessentene – eierne av Trøndelags Europakontor

I Norge er forvaltningen delt i tre nivå:

- nasjonalt nivå: staten med Stortinget som politisk organ.
- regionalt nivå: fylkeskommunen med fylkestinget som politisk organ
- lokalt nivå: kommunen, med kommunestyret eller bystyret som politisk organ

Per i dag er det 19 fylkeskommuner og 428 kommuner i Norge.

Regioner

Inntil for få år siden var det ikke vanlig å snakke om regioner i Norge. Vi forholdt oss til fylker som geografisk definerte enheter. Når vi nå har seks regionskontor i Brussel er det på grunn av at fylkeskommuner går sammen om å etablere regionskontor. Vårt regionskontor Foreningen Trøndelags Europakontor består av de to Trøndelagsfylkene Nord- og Sør-Trøndelag (i tillegg til de andre eierne). Trøndelag kan defineres som en region i Norge. (På samme måte som Midt-Norge, men da kan regionen inneholde Møre- og Romsdal fylkeskommune i tillegg).

Trøndelagsfylkene består av 48 kommuner, 25 i Sør-Trøndelag og 23 i Nord-Trøndelag.

Fylkeskommunene har ansvaret for regional utvikling og planlegging, videregående skoler, kultur, folkehelsearbeid og tannhelsetjeneste. Fylkeskommunen hadde inntil 2002 også ansvaret for sykehusene som da ble overtatt av statlige helseforetak.

Fylkeskommunen blir styrt av fylkestinget som velges hvert 4. år samtidig med kommunestyrene. De har ifølge Kommunelovens § 5 ansvaret for å utarbeide en regional planstrategi og kan utarbeide en regional plan. Regional plan skal samordne statens,

fylkeskommunens og kommunenes virksomhet i fylket. Slik vil de bli en regional tilrettelegger.

I stortingsmelding 19 (2001-2002) blir fylkeskommunen gitt rollen som regional utviklingsaktør. Meldingen er imidlertid forsiktig med å definere rollen, den må defineres nærmere og gis et innhold av fylkeskommunen selv. Staten legger på denne måten opp til at fylkeskommunene selv skal fylle begrepet med innhold. Interreg-engasjement og deltagelse i europeisk samarbeid brukes til å hente ideer og inspirasjon til hjemlige arbeid, og som et ledd i selve arbeidet med regional utvikling.

Sør-Trøndelag fylkeskommune

Sør-Trøndelags fylkeskommune er forvaltningsorganet til Sør-Trøndelag fylke. Sør-Trøndelag består av 25 kommuner med til sammen 300 000 innbyggere. Den største byen i fylket er Trondheim, med 180 000 innbyggere. Noen stikkord for næringsutvikling kan være, forvaltning av tiltaksmidler, støtte til kommunale næringsutviklingstiltak, råd/veiledning til kommunene i plansaker, regional-/næringspolitisk strategi, herunder legge strategiske føringer for Innovasjon Norge og samferdsel. Sør-Trøndelag fylkeskommune har også hatt innflytelse på hvordan gass og olje skal kunne tas i bruk i Midt-Norge og hvor det skal etableres driftsorganisasjoner.

De viktigste næringene i Sør-Trøndelag er i dag energi og industri, samt fiskeri og landbruk. Det finnes et sterkt industrimiljø med store hjørnesteinsbedrifter i Rissa og Orkanger. Hitra og Frøya har store hjørnesteinsbedrifter basert på fiskeri og oppdrett.

I følge artikkel på hjemmesiden til Trøndelags Europakontor 30.10.2014 er Sør-Trøndelag det fylket som hentet mest penger etter første runde med tildelinger fra Erasmus+, Nord-Trøndelag kom på en god andre plass.

Nord-Trøndelag fylkeskommune

Nord-Trøndelags fylkeskommune er forvaltningsorganet til Nord-Trøndelag fylke. Fylket består av 23 kommuner, med 135 000 innbyggere. De største byene i fylket er Steinkjer og Stjørdal med i overkant av 22 000 innbyggere hver.

De viktigste oppgavene til Nord Trøndelag fylkeskommune er å være en tjenesteyter og yte tjenester innenfor områdene videregående utdanning, næringsutvikling, kultur, og den samlede regionale utviklingen, herunder miljø og distriktpolitikk. Fylkeskommunen har et bredt arbeidsfelt der hovedarbeidsområdene er bosetting og sysselsetting, plan, miljø- og arealsaker, næringsutvikling og transporttjenester. De viktigste næringene i regionen er i dag energi og industri, samt fiskeri og landbruk. Vikna og Flatanger i Nord-Trøndelag har store hjørnesteinsbedrifter basert på fiskeri og oppdrett. Innherred er det området i Trøndelag der jordbruket har vært størst. Det finnes industrimiljø med hjørnesteinsbedrifter i Leksvik og Stjørdal.

Trøndelag er en region preget av et sterkt FoU-miljø. Trønderske FoU-institusjoner samarbeider ofte med europeiske aktører i EU-programmer og -prosjekter, og særlig innen områder som klima, miljø og energi. De siste årene har Trøndersk næringsliv, i samarbeid med FoU-miljøet bygget opp sterke kompetansemiljøer innen offshore. Petroleumsaktiviteten i Norskehavet gir oppdrag til midtnorsk næringsliv verdt flere milliarder årlig.

Mat- og opplevelsesnæringer er viktige næringer i Trøndelagsfylkenes, i deres felles satsningsplan heter det at “kreativitet, kunst og kultur skal bidra til utvikling og verdiskapning”.

Kommunene

Norske kommuner er generalistkommuner, det vil si at alle kommuner er pålagt de samme oppgavene gjennom lov. Det samme finansieringssystemet gjelder for alle og de er pålagt samme ramme for organisering og styring av kommunen. Som generalistkommuner har de 4 roller: Tjenesteyter, demokratisk arena, myndighetsutøver og samfunnsutvikler.

Trondheim kommune

Trondheim er Sør-Trøndelags største by og Norges tredje største by, etter Oslo og Bergen, med omtrent 180.000 innbyggere, hvorav 30.000 er studenter. Trondheim kalles ofte Teknologihovedstaden eller Kunnskapsbyen, der Norges Tekniske og Naturvitenskaplige Universitet (NTNU) og Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) er blant de største utdanningsinstitusjonene. Begge er medlem av Trøndelagskontoret.

Trondheim har en sterk posisjon som handelssentrum for landsdelen. Skandinavias største forskningsinstitutt SINTEF lokalisert i Trondheim. Ny teknologi spiller derfor en sentral rolle i utvikling og internasjonalisering av næringslivet.

Trøndelag som region har en tradisjonell og utpreget mattradisjon, og kan kalles en matregion. Hvert år arrangeres Norges største matfestival i Trondheim. Festivalen spiller en sentral rolle i å videreutvikle Trøndelag som matregion og har som mål å fremme Trøndersk matkultur lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Stjørdal kommune

Stjørdal kommune ligger i Nord-Trøndelag fylke, 35 km nordøst for Trondheim, med nesten 23 000 innbyggere. Stjørdal konkurrerer med Steinkjer om å være Nord-Trøndelags største kommune, de har et utstrakt næringsliv, flyplass, olje og gass.

Kommunen ble medlem av Trøndelags Europakontor fra og med 1.1.2012. De er utmeldt fra 1.1.2015. Vi har ikke funnet vedtaket hos kommunen, men i budsjettbehandlingen i kommunestyret 19.12.2013 kom forslaget opp som et innsparingsforslag. Hjemmesiden til kommunen viser et presseklipp fra 20.2.2012 som sier at de ble med i Trøndelagskontoret for å hjelpe næringslivet i kommunen.

Kulturarrangementet Hell Blues festival fikk for eksempel hjelp fra Trøndelags Europakontor til å finne kontakter i London.

Samkommune

En samkommune er en ny mulig modell for interkommunalt samarbeid. Denne åpner for generelt samarbeid gjennom et samkommunestyre, som består av minst tre representanter fra hver av kommunestyrene. Slik får samkommunen en demokratisk forankring.

Innherred samkommune

Innherred Samkommune består av nabokommunene Levanger og Verdal i Nord-Trøndelag fylke. Samkommunen har til sammen 34 202 innbyggere, og ble etablert som en seksårig forsøksordning den 1. februar 2004, som den første av sitt slag i landet. Det er 9 km reisevei mellom kommunesentrene Levanger og Verdal. Samkommunen organiserer fellestjenester

som arealplanlegging, arkiv, brannvern, byggesaksbehandling, landbruks- og miljøforvaltning, rusforebygging, servicekontor og skatteoppkrever.

Næringslivet i samkommunen har tyngdepunkt innen industri og høgskolemiljø. Samkommunen består av to av landets største landbrukskommuner. Den utgjør et felles arbeidsmarked med mye dagpendling mellom kommunene. Samkommunen har som hovedmål å bidra til bedre tjenester innenfor de økonomiske rammene, bedre offentlig ressursbruk, utvikling av lokaldemokratiet gjennom helhetlig styring av interkommunalt samarbeid, bedre regional og nasjonal utviklingskraft, sterkere fagmiljøer, bedre rustet til å møte nye utfordringer, omdømmebygging av regionen, samarbeid på tjenesteområder/fagområder for å støtte oppgaver i morkommunen.

FoU-miljø

Trøndelag har et aktivt FoU-miljø med utdanningsinstitusjonene NTNU, HiST og HiNT, samt Skandinavias største uavhengige forskningsinstitusjon SINTEF. I tillegg finnes det spesialiserte forskningsinstitusjoner som eksempelvis BioForsk, som driver med landbruksforskning.

Høgskolen i Nord-Trøndelag - HINT

Høgskolen i Nord-Trøndelag har i overkant av 4000 studenter og består av fire studiesteder. HiNT har bl.a. lærerutdanning på Levanger, sykepleierutdanning i Levanger og Namsos, studier innen naturbruk, IKT, økonomi og administrasjon på Steinkjer og trafikkklærerutdanning i Stjørdal.

Høgskolen i Sør-Trøndelag (HIST)

Med 8000 studenter er Høgskolen i Sør-Trøndelag Norges tredje største og en av de to dominerende akademiske institusjonene i Trondheim. Høgskolen tilbyr et mangfold av profesjonsutdanninger gjennom bachelor- og master-program, og har fakultet lokalisert på fem campus i Trondheim. I tillegg har de et bredt etter- og videreutdanningstilbud.

Regional utvikling

I følge hjemmesidene til HIST ser vi at høgskolen ser samarbeid mellom næringsliv, offentlig forvaltning og utdannings- og forskningsinstitusjoner som en nøkkel for å utvikle nærings- og samfunnsliv. Høgskolen vektlegger utdanning til yrker, der praksisnært forsknings- og

utviklingsarbeid skal underbygge utdanningene og bidra til utvikling av nærings- og samfunnsliv. Dette gir også impulser til å starte opp nye FoU-prosjekter.

Norges tekniske naturvitenskapelige universitet - NTNU

NTNU ligger i Trondheim og har ansvaret for den høyere teknologiutdanningen i Norge. NTNU er et av de eldste universitetene i Norge og har rundt 20 000 studenter, noe som er et stort universitet i norsk sammenheng. Om lag halvparten av studentene studerer innenfor teknisk-naturvitenskapelige fag. De uteksaminerer årlig ca. 900 med lavere grad, 2000 med høyere grad og 240 med doktorgrad. Om lag 650 studenter kommer fra utlandet. De deltar i internasjonale studentutvekslingsprogrammer og har bilaterale avtaler med mange utenlandske universitet.

I tillegg til teknologi og naturvitenskap har NTNU et fagtilbud i samfunnsvitenskap, humanistiske fag, realfag, medisin, arkitektur og kunstfag. NTNU tilbyr også profesjonsutdanning i medisin, psykologi, arkitektur, billedkunst, musikk, og lærerutdanning. De har 7 fakulteter og 53 institutter.

NTNU har et internasjonalt perspektiv på arbeidet sitt, de er opptatt av en aktiv deltagelse i den globale kunnskapsutviklingen og har mål om internasjonal anerkjennelse. Deres internasjonale plan prioriterer, deltagelse i det globale kunnskapssamfunnet, internasjonal mobilitet og internasjonalisering av utdanningen.

SINTEF

SINTEF er Skandinavias største uavhengige forskningsorganisasjon. I dag er de et flerfaglig forskningsinstitutt med internasjonal spisskompetanse innen teknologi, naturvitenskap, medisin og samfunnsvitenskap.

SINTEF er en viktig del av forskningsmiljøet i Trøndelag og en betydelig nasjonal og internasjonal aktør, innenfor felt som fornybar energi, marinteknologi, bygningsforskning og olje og energi.

SINTEF og NTNU bidrar til at Trøndelag er den regionen i Norge som henter mest forskningsmidler ut av EU.

BIOFORSK

Bioforsk har på landsbasis 450 ansatte og 13 forskningsstasjoner. En av disse finnes i Stjørdal i Nord-Trøndelag fylke og er medlem av Trøndelagskontoret. Bioforsk har hovedansvar for forskning og utvikling på plantehelse og plantevern og hovedansvar for jord- og miljøforskning.

Ifølge Bioforsks hjemmesider skal de være en regional, nasjonal og internasjonal konkurransedyktig produsent av kunnskap, tjenester og løsninger gjennom forskning og utviklingsarbeid innenfor planteproduksjon, matvaresikkerhet, økologisk produksjon og jordfaglige miljøspørsmål. De skal videre bidra til økt innovasjon, bedre miljøkvalitet, bærekraftig ressursforvaltning og matproduksjon til nytte for næring, forbrukere og samfunn.

Husbanken, region Midt-Norge

Husbanken er en statseid bank som ble opprettet i 1946 for å bygge opp landet etter krigen ved hjelp av boliger. I dag er Husbanken et kompetansesenter innenfor boligsosiale spørsmål og energiøkonomisering i bygg. Årsaken til at banken har engasjert seg i Trøndelagskontoret er at deres forskningsavdeling ligger i region Midt-Norge. De har ansvaret for Husbankens nasjonale FoU-arbeid, som skjer innenfor rammene av politiske og administrative føringer innenfor boligpolitikken. Forskingen som Husbanken initierer skal bidra til kunnskapsutvikling på alle av Husbankens ansvarsområder, og således bidra til å skape et så godt kunnskapsgrunnlag for norsk boligpolitikk som mulig.

Redusert energibruk i bygninger er en viktig faktor for å oppnå EUs klimamål. Alle nye bygg skal være nesten nullenergibygge og det samme kravet vil etter hvert gjelde for offentlige bygg. Boligsektoren spiller en nøkkelrolle i EUs veikart mot 2050. Dette i følge Husbankens rapportering på regjeringens miljøhandlingsplan 2011, 27.4.2012. Husbanken har i de siste år arbeidet for å etablere samarbeid med flere internasjonale aktører og deltatt på flere viktige arena for miljøarbeidet.

SpareBank1 SMN

SpareBank1 SMN er regionens største finanskonsern og ett av seks medlemmer i SpareBank1 Alliansen. Hovedkontoret ligger i Trondheim og konsernet har, med sine datterselskaper, mer enn 1100 ansatte. SpareBank1 SMN er en regional selvstendig sparebank med lokal forankring. SpareBank1 SMN er største bank i Trøndelag og på Nordvestlandet. De er lokalisert på 52 steder i 43 kommuner.

Oppsummering interessenter

Her presenteres svar fra spørreundersøkelsen, bakgrunnskunnskap gitt i intervju med Trøndelagskontoret, informasjon om hvor lenge de har vært medlemmer/eiere og eventuelt internasjonale strategier eller handlingsplaner.

Forklaring til tabellen:

Mål: Er svaret på om interessentene har klare strategiske mål for europeisk samarbeid. I de tilfellene vi har hatt tilgang til strategiene er det gitt informasjon om strategiene her.

Informasjon fra Trøndelagskontoret er opplysninger gitt i intervju med daglig leder og europarådgiver. De øvrige linjene er svar interessentene selv har gitt som svar på spørreundersøkelsen.

Sør-Trøndelag fylkeskommune	
Mål	Internasjonal strategi for Trøndelag 2013-2016: Regional utvikling, internasjonalisering av næringslivet og ungdom. Profilerings av Trøndelagsregionen i Brussel-miljøet. Økt fokus på regionen, interesse for innovasjon og verdiskapingen i regionen. Økt interregionalt samarbeid. Deltagelse i regionale nettverk i Brussel. Rekruttering og integrering av arbeidsinnvandrere og deres familier. EU-programmer for videregående skole og fagopplæring. Fylkeskommunenes ansvar på samferdselsområdet krever oppdatert kunnskap på områder som politikktutforming i EU og internasjonale trender. Uttaler at det bør jobbes for at kultur blir et integrert tema i fylkeskommunens samarbeid med regioner i utlandet. Interreg. Fylkeskommunen og næringsliv/opplæringskontor samarbeider om utplasseringer av lærlinger fra Trøndelag i bedrifter i andre land.
Informasjon fra Trøndelagskontoret	Fylkeskommunen driver Erasmus+ prosjekter i videregående skole. Fylkeskommunen er programansvarlig og forvalter pengene på norgessiden av Kulturprogrammet Creative Europe som er et Interregprogram. Sør-Trøndelag fylkeskommune startet med Erasmus-søknader senere enn Nord-Trøndelag fylkeskommune og er derfor mer i kontakt med Trøndelagskontoret enn nabofylket.
Medlemskap	Medlem fra 2001. Fylkeskommunen er med av internasjonaliseringsstrategier generelt, kompetansedeling og utveksling av erfaringer, styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bla. gjennom kurs/samarbeid, tilgang til informasjon om EU/EØS-regelverk og hva som skjer på utvalgte områder i EU, nettverksbygging, deltagelse i europeiske utdannings- og FOU-programmer, deltagelse i andre EU-programmer, deltagelse i Interreg-samarbeid, styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten og mulighet for hospitering og/eller studieopphold.

Fordeler	Fylkeskommunen oppgir at samarbeidet og kontakten med kontoret er godt og preget av gjensidig informasjonsutveksling, ut over dette sier de at de har vært i kontakt med Trøndelagskontoret i forbindelse med hjelp til internasjonaliseringsstrategier generelt, kompetansedeling og utveksling av erfaringer, styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bla. gjennom kurs/samarbeid, tilgang til informasjon om EU/EØS-regelverk og hva som skjer på utvalgte områder i EU, nettverksbygging, deltagelse i europeiske utdannings- og FOU-programmer, deltagelse i andre EU-programmer, deltagelse i Interreg-samarbeid, styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten, påvirkningsmuligheter overfor EU, mulighet for hospitering og/eller studieopphold og tilgang til møtelokaler i Brussel. Sør-Trøndelag fylkeskommune er i kontakt med Trøndelags Europakontor ca en gang i uken. Kontakten tilfredsstillende behovet til fylkeskommunen. Det de oppgir som gevinster er Økt kunnskap om EU/EØS-relevante tema/områder, bedre kjennskap til internasjonaliseringsmuligheter, økt forståelse for behovet for internasjonalisering i egen virksomhet og bedre samhandling.
Samarbeid	Fylkeskommunen samarbeider med andre medlemmer av Trøndelags Europakontor utenfor de formelle møtene. Det er viktig for fylkeskommunen at andre relevante aktører er medlemmer av Trøndelags Europakontor. Samarbeidet med de andre medlemmene oppgis å være viktig for eget utviklingsarbeid.
Satsnings-områder	Fylkeskommunen er enig i Trøndelagskontorets satsningsområder. De gir årlig innspill til virksomhetsplanen og har gjennom denne god mulighet til å påvirke fokus- /satsningsområder og tiltak de mener er viktige å satse på.
Kostnader med medlemskapet	Tilbudet som Trøndelags Europakontor gir i forhold til kostnadene ved medlemskapet oppgis som tilfredsstillende. Kostnadene de har i forbindelse med arbeid og deltakelse i Trøndelags Europakontor oppgis som moderate og de mener at de får mye igjen for medlemsavgiften.
Klare strategiske mål	Fylkeskommunen har klare strategiske mål for sitt arbeid i forhold til europeisk samarbeid. Sør- og Nord-Trøndelag fylkeskommune har felles Internasjonal strategi for Trøndelag i tillegg til årlige halvårsplaner.
Hva kan de selv gjøre	Fylkeskommunen sier at de har lagt ned mye arbeid for å gjøre medlemskapet i Trøndelags Europakontor kjent i egen virksomhet. For å få større utbytte av samarbeidet med Trøndelagskontoret mener de at de må fortsette det arbeidet som er påbegynt.
Totalvurdering	Fylkeskommunen mener det er viktig å være medlem av Trøndelagskontoret.

Nord-Trøndelag fylkeskommune

Mål	Felles internasjonal strategi med Sør-Trøndelag fylkeskommune
Informasjon fra Trøndelagskontoret	Erasmus+ i videregående skoler og yrkesfag og mobilitet. Deltar i kulturprogrammet Creative Europe et Interregprogram. Nord-Trøndelag fylkeskommune har drevet med Erasmus lenge og er relativt selvgående.
Medlemskap	Medlem fra 2001. Fylkeskommunen er med av internasjonaliseringsstrategier generelt, kompetansedeling og utveksling av erfaringer, styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bla. Gjennom kurs/samarbeid, tilgang til informasjon om EU/EØS-regelverk og hva som skjer på utvalgte områder i EU, nettverksbygging, styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten og påvirkningsmuligheter overfor EU.
Fordeler	Fylkeskommunen har det siste året vært i kontakt med Trøndelagskontoret for å få hjelp i forbindelse med kompetansedeling og utveksling av erfaringer, styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bla. gjennom kurs/samarbeid, tilgang til informasjon om EU/EØS-regelverk og hva som skjer på utvalgte områder i EU, nettverksbygging, deltagelse i andre EU-programmer, styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten og påvirkningsmuligheter overfor EU. Nord-Trøndelag fylkeskommune er i kontakt med Trøndelagskontoret en eller flere ganger i måneden. Kontakten tilfredsstillende behovet til fylkeskommunen. Det de oppgir som gevinster er posisjons- og strategiske fordeler, økt kunnskap om EU/EØS-relevante tema/områder, bedre kjennskap til internasjonaliseringsmuligheter, økt forståelse for behovet for internasjonalisering i egen virksomhet og bedre samhandling.
Samarbeid	Samarbeider med andre medlemmer av Trøndelags Europakontor utenfor de formelle møtene, spesielt Sør-Trøndelag fylkeskommune og medlemmene i Internasjonalt forum. Samarbeidet med de andre medlemmene oppgis å være viktig for eget utviklingsarbeid. Det er viktig for fylkeskommunen at andre relevante aktører er medlemmer av Trøndelags Europakontor.
Satsnings-områder	Fylkeskommunen er svært enig i kontorets satsningsområder.

Kostnader med medlemskapet	Tilbudet som Trøndelags Europakontor gir i forhold til kostnadene ved medlemskapet oppgis som svært tilfredsstillende. Kostnadene de har i forbindelse med arbeid og deltakelse i Trøndelags Europakontor oppgis som små og at de mener at de får mye igjen for medlemsavgiften.
Klare strategiske mål	Fylkeskommunen har klare strategiske mål for sitt arbeid i forhold til europeisk samarbeid. Sør- og Nord-Trøndelag fylkeskommune har felles Internasjonal strategi for Trøndelag i tillegg til årlige halvårsplaner.
Hva kan de selv gjøre	Fylkeskommunen mener at de har gjort lite for å gjøre medlemskapet i Trøndelags Europakontor kjent i egen virksomhet, det er godt kjent på alle avdelingsnivå, men mindre kjent i resten av fylkeskommunen. Kunne nok helt sikkert ha gjort mer for å gjøre medlemskapet kjent. For å få mer utbytte av samarbeidet trenger de mer ressurser og økt tilstedeværelse fra Trøndelags Europakontor i Trøndelag.
Totalvurdering	Fylkeskommunen mener det er viktig å være medlem av Trøndelagskontoret.

Trondheim Kommune

Mål	Trondheim kommune vedtok en egen internasjonal strategi 20.01.2010. Her er målet blant annet å "videreutvikle Trondheims rolle som internasjonal by og stimulere til internasjonal nysgjerrighet og Trondheim skal ha en tilretteleggerrolle og bidra til økt internasjonal kontakt og samarbeid innen utdanning, forskning, helse, kultur- og næringsliv". Kommunen skal også øke innsatsen i det internasjonale arbeidet gjennom samarbeid med næringsliv, Innovasjon Norge og utdannings- og FOU- miljøene gjennom Internasjonalt forum. Og kartlegge muligheter for eksterntfinansiering gjennom EU og EØS / Interreg og nasjonale organer. Trondheim kommune har også en del vennskapsbysamarbeid, som ikke er Trøndelagskontorets område.
Informasjon fra Trøndelagskontoret	Kulturavdelingen: Ungdomsklubber – Erasmus+. Trondheim har presidenten i ECUC. Interreg prosjektet Green Highway. Smart City-søknad sammen med Århus og Freiburg. Trøndelagskontoret prøver å få dem med i European Sustainable Energy week.
Medlemskap	Medlem fra 2001. I Formannskapssak 24.6.2008, om videreføring av medlemskapet i Trøndelags Europakontor, sier rådmannen at kontoret har vært en god investering for Trøndelag gjennom økt kunnskap, prosjekt involvering og nedbryting av terskler i internasjonalisering og vil anbefale at medlemskapet videreføres. Hovedårsaken til at kommunen er medlem av trøndelagskontoret er i følge spørreundersøkelsen; internasjonaliseringsstrategier generelt, Styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bl.a. gjennom kurs/seminarsamarbeid, tilgang til informasjon om EU/EØS-regelverk og hva som skjer på utvalgte områder i EU, nettverksbygging og som det oppgis i spørreundersøkelsen: det er en selvfølge at Trondheim kommune skal delta som et ledd i motorfunksjonen i regionen.
Fordeler	Økt kunnskap, prosjektinvolvering og nedbryting av terskler i internasjonalisering. Det siste året har de vært i kontakt med Trøndelagskontoret i forbindelse med internasjonaliseringsstrategier generelt, Styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bl.a. gjennom kurs/seminarsamarbeid, tilgang til informasjon om EU/EØS-regelverk og hva som skjer på utvalgte områder i EU, nettverksbygging og de har hatt delegasjonsbesøk med sikte på å utvide kompetansen om mulighetsrommet EØS-avtalen gir og Norsk tilstedeværelse i Brussel generelt. Trondheim kommune er i kontakt med Trøndelags Europakontor flere ganger i året. De samarbeider med kontoret gjennom Internasjonalt forum, planlegging og gjennomføring av Europakonferansen i Trøndelag hvor de begge er arrangører sammen med NHO. Og annet. Gevinster som kommunen har er posisjons og strategiske fordeler, økt kunnskap om EU/EØS relevante tema/områder og bedre samhandling. Kommunen mener at samhandlingen med Europakontoret gir utbytte lokalt ettersom de får muligheter og tilgang til informasjon som er nyttig.
Satsnings-områder	Kommunen er enig i kontorets satsingsområder. De mener at kontoret kan gjøre mer, men det vil kreve ressurser. Det vil alltid være behov for mer Europakunnskap.

Samarbeid	Kommunen har samarbeid med en eller flere av de andre medlemmene i Trøndelagskontoret ut over de formelle møtene. Her blir internasjonalt forum trukket fram. Internasjonalt forum består av virksomheter med internasjonal strategi både fra Sør- og Nord-Trøndelag. Og via direkte kontakt gjennom andre fora. Kommune oppgir også at de andre medlemmene er viktig for deres utviklingsarbeid - Europakontoret er en viktig medspiller i Internasjonalt forum som er et samarbeidsorgan for økt internasjonalisering i Trøndelag. Kommunen mener at alle aktører som har internasjonalisering som mål burde delta, det er viktig for deres deltagelse at andre relevante aktører er medlemmer.
Kostnader med medlemskapet	Medlemskontingent. Kommunen oppgir tilbudet som Trøndelags Europakontor gir som tilfredsstillende i forhold til kostnaden ved medlemskapet som er medlemskontingenten. Det påpekes i spørreundersøkelsen at kost/nytte tenkning ikke er det som er viktigst. Kommunen mener at de kostnadene de har utover medlemskontingenten i forbindelse med arbeid og deltagelse i Trøndelags Europakontor er moderate. De mener at de får igjen for det de betaler i medlemsavgift, og presiserer at dette ikke er kost/nytte-tenkning.
Klare strategiske mål	Trondheim kommune har en egen internasjonal strategi og handlingsprogram.
Hva kan de selv gjøre	Kommunen har gjort mye for å medlemskapet gjort kjent i egen organisasjon. Arbeidet har blitt gjort gjennom komiteebesøk i Brussel, gjennom politiske saker og budsjett. Kommunen kunne antagelig gjort svært mye for å få mer ut av medlemskapet i Trøndelags Europakontor, det blir oppgitt at potensialet langt fra er utnyttet, men det vil alltid være et spørsmål om økonomi og prioritering. De har god kjennskap til kontoret og mulighetene som ligger i det, men har ikke kommet så langt at det er satt i system. Men det fungerer bra innenfor noen områder: Green Highway og Miljøpakken har fått muligheter til å presentere seg.
Totalvurdering	Kommunen mener selv at det er viktig å være medlem av Trøndelagskontoret, og presiserer i undersøkelsen at de ikke er opptatt av en kost/nytte-tenkning. De mener at alle aktører som er opptatt av internasjonalisering burde vært medlem av kontoret, de samarbeider med flere av de øvrige aktørene og er opptatt av å være med i motorfunksjonen i regionen.
Stjørdal kommune	
Mål	I følge artikkel på kommunenes hjemmeside 20.02.2012 ble kommunen medlem av Trøndelagskontoret for å gjøre det lettere for bedrifter i kommunen som har vekstambisjoner i utlandet eller ønsker å knytte nettverk i Europa.
Informasjon fra Trøndelagskontoret	Kontoret ble medlem fra 01.01.2012 og utmeldt fra og med 01.01.2015. Vedtaket om utmelding kommer fram som innsparingstiltak i kommunenes budsjettbehandling 19.12.2013.
Medlemskap	Medlem 2012-2014. Spørreundersøkelsen viser at hovedårsaken til at de var medlemmer var å styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bla. gjennom kurs/seminararbeid, tilgang til informasjon om EU/EØS-regelverk og hva som skjer på utvalgte områder i EU, deltagelse i europeiske utdannings- og FOU-programmer, deltagelse i andre EU-programmer, deltagelse i Interreg-samarbeid og styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten.
Fordeler	Stjørdal kommune fattet vedtak om utmelding i desember 2013. De sier selv at dette har bidratt til at aktiviteten mot Europakontoret har blitt liten i 2014. Vi har ikke lyktes i å finne vedtaket på kommunens internettsteder, den eneste plassen den finnes er hvor medlemsavgiften omtales som innsparingstiltak i budsjettbehandling desember 2013. To år etter at de meldte seg inn. På grunn av Europakontorets regler for utmeldelse har Stjørdal kommune vært medlemmer ut 2014. De oppgir at de har vært i kontakt med Trøndelags Europakontor flere ganger i året. Videre oppgir de at kontakten tilfredsstillende deres behov. De gevinstene Stjørdal kommune opplever at de får fra medlemskapet i Europakontoret er økt kunnskap om EU/EØS-relevante tema/områder og bedre kjennskap til internasjonaliseringsmuligheter. De oppgir videre at samarbeid med de andre medlemmene er viktig for deres utviklingsarbeid.
Satsnings-områder	Kommunen er enig i kontorets satsingsområder. Det er ingen tema/områder som Trøndelagskontoret per i dag ikke arbeider med som de mener kontoret burde tatt tak i.
Samarbeid	De mener at det er viktig for deres deltakelse i Trøndelags Europakontor at andre relevante aktører er medlemmer.
Kostnader	Tilbudet som Trøndelags Europakontor gir i forhold til kostnadene ved medlemskapet oppgis som tilfredsstillende. Kostnadene de har i forbindelse med arbeid og deltakelse i Trøndelags Europakontor oppgis som små. De er usikre på verdien av det de får igjen i forhold til kostnaden av medlemsavgiften.

Klare strategiske mål	Kommunen har ikke klare strategiske mål i forhold til europeisk samarbeid.
Hva kan de selv gjøre	Kommunen har lagt ned lite arbeid for å få medlemskapet kjent i egen virksomhet. De oppgir at de kunne ha gjort mye.
Totalvurdering	Kommunen mener at det til en viss grad er viktig å være medlem av Trøndelagskontoret.

Høgskolen i Nord-Trøndelag

Mål	Høgskolen har ikke klare strategiske planer for europeisk samarbeid.
Informasjon fra Trøndelagskontoret	Høgskolen har en egen forskergruppe som jobber med Europa-spørsmål fra og med 2013. De har besøkt Trøndelagskontoret. De har fått informasjon om ERRIN for å se hvordan de kan benytte seg av det. Spesielt interessert i Bio-økonomi, som det finnes en egen Interreg work group for. HiNT har ikke kommet i gang.
Medlemskap	Medlem fra 2001. Årsaken til at HiNT er med er deltagelse i europeiske utdannings- og FoU-programmer, styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten, mulighet for hospitering og eller/studieopphold og tilgang til møtelokaler i Brussel.
Fordeler	I løpet av det siste året har de vært i kontakt med Trøndelagskontoret i forbindelse med nettverksbygging, deltagelse i europeiske utdannings- og FOU-programmer, mulighet for hospitering og/eller studieopphold og tilgang til møtelokaler i Brussel. HiNT er i kontakt med Trøndelagskontoret flere ganger i året. De oppgir at kontakten tilfredsstillende behovet. Som gevinst av medlemskapet oppgir de bedre kjennskap til internasjonalisering muligheter, økt forståelse for behovet for internasjonalisering i egen virksomhet og bedre samhandling. HiNT ønsker samhandling med andre aktører i Trøndelag, samtidig som forskning og utdanning i økende grad blir internasjonalisert. Dette gjør Trøndelags Europakontor til en viktig aktør og samhandlingsarena for oss.
Satsnings-områder	De er enig i kontorets satsningsområder. De har ingen konkrete eksempler på hva Trøndelagskontoret burde arbeidet med som ikke gjøres i dag, men de har ikke lyst til å svare kategorisk nei på spørsmålet.
Samarbeid	De samarbeider med Hist innenfor en del utdanninger. Med NTNU og SINTEF har de noe FOU-samarbeid. De har mye dialog med Nord-Trøndelags fylkeskommune. Samarbeidet med de andre medlemmene er viktig for deres utviklingsarbeid. Det at andre relevante aktører er medlemmer er viktig for deres egen deltakelse i kontoret.
Kostnader	Tilbudet som Trøndelags Europakontor oppleves tilfredsstillende i forhold til kostnadene ved medlemskapet. Utover medlemskapet har virksomheten små kostnader i forbindelse med arbeid og deltagelse i Trøndelagskontoret. HiNT forsøker å delta på møter og holde seg orientert om hva som skjer rundt Trøndelags Europakontor, men har ikke øremerket egne midler til det. De opplever at de får igjen for det de betaler.
Klare strategiske mål	HiNT har ikke klare strategiske mål og mener at de har forbedringspotensial på området.
Hva kan de selv gjøre	Hint har lagt ned en del arbeid for å gjøre medlemskapet i Trøndelags Europakontor kjent i egen virksomhet, de vil ikke definere arbeidet som mye. De tror at de fleste fagansatte på HiNT vet at de er medlem av Trøndelags Europakontor. Kontoret nevnes på HiNT i ulike sammenhenger, men de har ingen bevisst markedsføring av organisasjonen. De tror de kunne ha gjort mye i egen organisasjon for å få mer ut av medlemskapet. Det som må til i egen organisasjon for å få mer utbytte av Trøndelagskontoret er større engasjement, mer kunnskap og mer ressurser. De tror at utbytte av samarbeidet avhenger av hvor modne de på HiNT er mtp internasjonalisering av forskning og utdanning. Vi jobber med å bli en mer prosjektmoden organisasjon, og det er en viktig faktor for å utvikle samarbeidet. Desto mer motiverte HiNT blir på prosjektarbeid med EU-finansiering, desto viktigere blir Trøndelags Europakontor for oss.
Totalvurdering	Det er viktig å være medlem av Trøndelags Europakontor.

Høgskolen i Sør-Trøndelag

Mål	Høgskolen har ikke klare strategiske planer for europeisk samarbeid.
Informasjon fra Trøndelagskontoret	Hist arbeider med mange FoU-felt som Trøndelagskontoret ikke arbeider med. ERRIN-nettverket innenfor helse er et steg på veien. Hist er litt i samme båt som HiNT. De er interessert i å søke Horisont 2020. De har 2-3 Interreg-søknader nå.

Medlemskap	Årsaken til at Hist er med er nettverksbygging, deltagelse i europeiske utdannings- og FoU-programmer, deltagelse i Interreg-samarbeid, styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten, mulighet for hospitering og eller/studieopphold og tilgang til møtelokaler i Brussel.
Fordeler	I løpet av det siste året har Hist vært i kontakt med Trøndelagskontoret i forbindelse med kompetansedeling og utveksling av erfaringer, styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bla. gjennom kurs/samarbeid, nettverksbygging, styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten og mulighet for hospitering og/eller studieopphold. Hist er i kontakt med Trøndelagskontoret flere ganger i året. De oppgir at kontakten til en viss grad tilfredsstillende behov. Gevinsten av medlemskapet er økt kunnskap om EU/EØS-relevante tema/områder.
Satsnings-områder	Som FoU-institusjon hadde de ønsket større FoU-fokus/kompetanse, evt. ønske om mer samkjøring med Forskningsrådets Brusselkontor. Ettersom de har mange større FoU-felt som Trøndelagskontoret ikke arbeider med, m.a. innom helse/velferds-området hadde det vært ønskelig ut fra deres behov med mer FoU-relatert kunnskap på dette feltet (ERRIN-nettverket på helse er et steg på veien).
Samarbeid	De samarbeider med en eller flere av de andre medlemmene i Trøndelags Europakontor ut over de formelle møtene. Samarbeid med de andre medlemmene er viktig for deres utviklingsarbeid. Det er viktig for deres deltakelse at andre relevante aktører er medlemmer.
Kostnader	Tilbudet som Trøndelags Europakontor oppleves tilfredsstillende i forhold til kostnadene ved medlemskapet. Utover medlemskapet har virksomheten små kostnader i forbindelse med arbeid og deltakelse i Trøndelagskontoret. De har ingen oppfatning av medlemsavgiften.
Klare strategiske mål	Hist har ikke klare strategiske mål.
Hva kan de selv gjøre	De har gjort mye for å gjøre medlemskapet kjent i egen organisasjon. De informerer jevnlig i aktuelle fora både sentralt og på avdelingsnivå. De kunne gjort mye for å gjøre medlemskapet mer kjent i egen organisasjon. For å få mer ut av medlemskapet behøver de større engasjement og mer ressurser.
Totalvurdering	Det er viktig å være medlem av Trøndelags Europakontor.

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet - NTNU - rektors stab

Mål	Virksomheten har klare strategiske mål i forhold til europeisk samarbeid.
Informasjon fra Trøndelagskontoret	NTNU er nr 3 i landet når det gjelder gjennomslag på søknader i EU (2007-2013). NTNU har en søknad sammen med SINTEF til Forskningsrådet som Trøndelagskontoret koordinerer. Søknaden er på midler til et prosjekt som går på å få med bedrifter i H2020. jf regjeringens mål. NTNU har som mål å doble sin egen deltagelse i H2020 i forhold til 7. rammeprogram. NTNU har mange prosjekter innen helse. De har egen EU-koordinator. NTNU bruker Trøndelagskontorets møterom.
Medlemskap	Årsaken til medlemskap er kompetansedeling og utveksling av erfaringer og tilgang til møtelokaler i Brussel.
Fordeler	NTNU rektors stab oppgir at de det siste året har vært i kontakt med Trøndelagskontoret om tilgang til møtelokaler i Brussel. De er i kontakt med Trøndelagskontoret flere ganger i året. De er de eneste som oppgir at kontakten ikke tilfredsstillende behov. De mener at gevinsten ved medlemskapet er tilgang til møteromsfasiliteter og Trøndelagskontorets koordinering av H2020 nettverkssøknad.
Satsnings-områder	Har ingen mening om kontorets satsningsområder.
Samarbeid	Samarbeider med andre medlemmer ut over de formelle møtene i Trøndelagskontoret. Samarbeid med de andre medlemmene er til en viss grad viktig for deres utviklingsarbeid. Det er viktig for deres deltakelse at andre relevante aktører er medlemmer. De oppgir SINTEF.
Kostnader	De opplever tilbudet som Trøndelags Europakontor gir i forhold til kostnadene som lite tilfredsstillende. De mener at kostnadene de har ut over medlemsavgiften er små i forhold til arbeid og deltakelse i Trøndelagskontoret. De opplever at de får lite igjen for det de betaler.
Klare strategiske mål	NTNU har klare strategisk mål for sitt arbeid i forhold til europeisk samarbeid.
Hva kan de selv gjøre	Det er lagt ned lite arbeid for å gjøre medlemskapet kjent. Vet ikke om de kunne ha gjort mer i egen organisasjon for å få mer ut av medlemskapet. Vet ikke hva som må til i egen organisasjon for å få større utbytte av medlemskapet.

Totalvurdering	Det er ikke viktig å være medlem av Trøndelags Europakontor (NB! Svarene er mine, og representerer ikke nødvendigvis NTNUs offisielle standpunkt. Kontorets koordinering av H2020 Midt-Norsk nettverkssøknad har så langt vært positivt).
Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet - NTNU - Europastudier	
Mål	Virksomheten har klare strategiske mål i forhold til europeisk samarbeid. Avdelingen har som mål å synliggjøre Europastudiet og studentene for et så bredt spekter av arbeidsgivere som mulig.
Informasjon fra Trøndelagskontoret	Til tross for manglende EU-kunnskap i regionen har studentene på Europa-studiet vanskelig for å få seg relevante jobber etter endt studium.
Medlemskap	Årsaken til medlemskap er internasjonaliseringsstrategier generelt.
Fordeler	NTNU - Europastudier har i løpet av det siste året vært i kontakt med Trøndelagskontoret i forbindelse med internasjonaliseringsstrategier generelt og mulighet for hospitering og/eller studieopphold. De er i kontakt med Trøndelagskontoret flere ganger i året. Oppgir at kontakten tilfredsstillende behov. Gevinsten er posisjons- og strategiske fordeler.
Satsnings-områder	De er enige i kontoret satsningsområder.
Samarbeid	De samarbeider med Sør-Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune. Samarbeid med de andre aktørene er til en viss grad viktig for deres utviklingsarbeid. Fordelen ligger primært i at det er flere, ikke i hvem dette er. Det ligger en verdi i å kunne synliggjøre studieprogrammet for et så bredt spekter av potensielle arbeidsgivere som mulig.
Kostnader	De opplever tilbudet som Trøndelags Europakontor gir i forhold til kostnadene som svært tilfredsstillende. De mener at kostnadene de har ut over medlemsavgiften er moderate i forhold til arbeid og deltakelse i Trøndelagskontoret. NTNU/HF dekker utgifter til bosted for studentpraktikant. NTNU/Europastudier bidrar i tillegg med faglig kompetanse i kontorets ressursgruppe. De mener medlemskontingenten er grei nok, men oppgir at de ikke har noen oppfatning av den. Den dekkes av NTNU sentralt og er noe de på studieprogram/instituttnivå ikke har forholdt seg til.
Klare strategiske mål	NTNU har klare strategisk mål for sitt arbeid i forhold til europeisk samarbeid.
Hva kan de selv gjøre	De har lagt ned mye arbeid for å gjøre medlemskapet kjent i egen virksomhet. De antar at NTNU/andre studieprogram/forskere kunne nyttiggjort seg kontoret i adskillig større grad enn hva tilfellet er i dag. De er for eksempel forbauset over at lektorutdanningen ikke har benyttet seg av et tilbud som kom i år om å la studenter hospitere ved den norske skolen. Hva Eurostudier angår mener de at deres bruk av kontoret er på et rimelig nivå og til gjensidig nytte. For å få større utbytte av samarbeidet med trøndelagskontoret trengs mer kunnskap.
Totalvurdering	Det er viktig å være medlem av Trøndelags Europakontor.
SINTEF	
Mål	Virksomheten har klare strategiske mål for europeisk samarbeid. SINTEF har både en hovedstrategi og en FoU-strategi for internasjonalt samarbeid i Europa 2010-2020.
Informasjon fra Trøndelagskontoret	SINTEF er nr 1 i landet når det gjelder gjennomslag på søknader i EU (2007-2013). SINTEF bruker mange ressurser mot EU. De driver mye lobbying i Brussel for å endre regelverk i forhold til søknader. EU-rådgiver har vært praktikant på Trøndelagskontoret tidligere. Hun jobber med å koordinere alle EU-søknader. iIntef tar oppdrag som konsulenter for å lære andre å skrive søknader. SINTEF har tre hovedkontakter inn mot Trøndelagskontoret. Trøndelagskontoret og SINTEF har en delt drop-boks som de bruker til gjensidig informasjon. Likeledes har de ofte kontakt og gjensidig informasjonsutveksling.
Medlemskap	Medlem fra 2007. SINTEF er medlem på grunn av internasjonaliseringsstrategier generelt, kompetansedeling og utveksling av erfaringer, styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bla. gjennom kurs/samarbeid, nettverksbygging, deltagelse i europeiske utdannings- og FOU-programmer, deltagelse i andre EU-programmer, deltagelse i Interreg-samarbeid, styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten og tilgang til møtelokaler i Brussel.

Fordeler	I løpet av det siste året har SINTEF vært i kontakt med Trøndelagskontoret i forbindelse med kompetansedeling og utveksling av erfaringer, styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bla. gjennom kurs/samarbeid, tilgang til informasjon om EU/EØS-regelverk og hva som skjer på utvalgte områder i EU, nettverksbygging, deltagelse i europeiske utdannings- og FOU-programmer og tilgang til møtelokaler i Brussel. SINTEF har krysset av for flere ganger i uken, en eller fler ganger i måneden og vet ikke på spørsmålet om hvor ofte de er i kontakt med Trøndelagskontoret. Vi tolker det dit hen at på grunn av at de er flere personer som er i kontakt med kontoret er det vanskelig å svare på. I følge Trøndelagskontoret er det SINTEF de har mest kontakt med av eierne. De oppgir at kontakten til en viss grad tilfredsstillende behov. Gevinsten de oppnår ved medlemskapet er posisjons- og strategiske fordeler, forretningsoppdrag og bedre samhandling. De oppgir at et kontor i Brussel gir utvidede muligheter for kontakt med de rette organisasjoner og enkeltmennesker.
Satsnings-områder	De er enig i kontoret satsningsområder. Andre satsningsområder kan være påvirkning.
Samarbeid	SINTEF har på ulike nivå samarbeid med alle. Dette ligger i SINTEF sin struktur og samfunnsoppgave. Samarbeid med de andre medlemmene er selvfølgelig viktig for deres utviklingsarbeid. Det er viktig for deres deltagelse at andre relevante aktører er medlemmer; de ønsker mange medlemmer og et styrket bærekraftig Europakontor.
Kostnader	SINTEF mener tilbudet som blir gitt er tilfredsstillende i forhold til kostnaden ved medlemskapet. De mener samtidig at Trøndelags Europakontor bør se seg om etter andre mulige finansieringskilder til sin drift. De tror det ligger muligheter her til å utvide driften en god del. De mener organisasjonen har moderate kostnader i forbindelse med arbeid og deltagelse i Trøndelagskontoret. De oppgir at et samarbeid krever innsats av egne ressurser. Det er vi villige til å bruke. De mener at de får igjen for det de betaler.
Klare strategiske mål	SINTEF oppgir at de har klare strategiske mål i forhold til europeisk samarbeid. De har både en hovedstrategi, en FoU-strategi og en strategi for internasjonalt samarbeid i Europa 2010-2020.
Hva kan de selv gjøre	Det er lagt ned mye arbeid i egen organisasjon for å gjøre medlemskapet kjent. De kan gjøre mye i egen organisasjon for å få mer ut av medlemskapet; alltid muligheter her. Hva som må til for å få større utbytte av samarbeidet er endring av kompetanse, fortsette det arbeidet som er påbegynt, større engasjement og mer kunnskap; mer ressurser og andre satsningsområder for ressursene.
Totalvurdering	Det er viktig å være medlem av Trøndelags Europakontor.

Bioforsk

Mål	Bioforsk har til en viss grad strategiske mål for europeisk samarbeid.
Informasjon fra Trøndelagskontoret	Hovedinteressen er landbruk og landskapsarkitektur. Ikke et av fokusområdene til Trøndelagskontoret. Tidligere var interessen bio-økonomi. Trøndelagskontoret tar kontakt når det er lenge siden de har hørt fra en eier.
Medlemskap	Medlem fra 2006. Hovedårsakene til at Bioforsk er medlem er internasjonaliseringsstrategier generelt, styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bla. gjennom kurs/samarbeid, nettverksbygging, deltagelse i andre EU-programmer, deltagelse i Interreg-samarbeid og styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten.
Fordeler	Bioforsk sin kontakt med Trøndelagskontoret det siste året har vært i forbindelse med kompetansedeling og utveksling av erfaringer og nettverksbygging. Bioforsk oppgir at de er i kontakt med trøndelagskontoret flere ganger i året og at kontakten tilfredsstillende behov. Som gevinst av medlemskapet oppgir de økt kunnskap om EU/EØS-relevante tema.
Satsnings-områder	De er enige i kontorets satsningsområder.
Samarbeid	De har samarbeid med de andre medlemmene. Samarbeidet med de andre medlemmene er til en viss grad viktige for deres utviklingsarbeid. Det er viktig for deres deltagelse i Trøndelagskontoret at andre relevante aktører er medlemmer.
Kostnader	Kostnadene oppleves som tilfredsstillende i forhold til tilbudet som Trøndelagskontoret gir. De oppgir at de har små kostnader i forbindelse med arbeid og deltagelse i kontoret og at de får igjen for det de betaler for.
Klare strategiske mål	Bioforsk oppgir at de til en viss grad har klare strategiske mål i forhold til europeisk samarbeid.
Hva kan de selv gjøre	Bioforsk har lagt ned lite arbeid for å gjøre medlemskapet kjent i egen organisasjon. De kunne gjort mye i egen organisasjon for å få mer ut av medlemskapet. For å få mer utbytte av medlemskapet trengs det mer kunnskap.

Totalvurdering	De mener at det til en viss grad er viktig å være medlem av Trøndelagskontoret.
Husbanken	
Mål	Husbanken har klare strategiske mål for europeisk samarbeid.
Informasjon fra Trøndelagskontoret	Husbankens Trøndelagsavdeling er forskningsansvarlig i Husbanken. Driver med energieffektivisering i bygg og sosial boligpolitikk. Var aktive i Brussel før de ble medlemmer. Deltar på Open Days. Vil ha to hospitanter på Trøndelagskontoret våren 2015. Trøndelagskontoret lager et faglig opplegg for dem. Trøndelagskontoret prøver å få dem med i European Sustainable Energy week for å vise fram egne prosjekter.
Medlemskap	Medlem fra 2014. Årsak til medlemskapet er internasjonaliseringsstrategier generelt, kompetansedeling og utveksling av erfaringer, tilgang til informasjon om EU/EØS-regelverk og hva som skjer på utvalgte områder i EU, nettverksbygging, mulighet for hospitering og tilgang til møtelokaler i Brussel.
Fordeler	Husbanken har vært i kontakt med Trøndelagskontoret i løpet av det siste året i forbindelse med å styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bla. gjennom kurs/samarbeid, nettverksbygging, styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten, mulighet for hospitering og/eller studieopphold og tilgang til møtelokaler i Brussel. Husbanken er i kontakt med Trøndelagskontoret en eller flere ganger i måneden og de oppgir at kontakten tilfredsstillende behov. Gevinster de opplever med medlemskapet er posisjons- og strategiske fordeler, økt kunnskap om EU/EØS-relevante tema/områder, bedre kjennskap til internasjonaliseringsmuligheter og økt forståelse for behovet for internasjonalisering i egen virksomhet
Satsnings-områder	De er enige i kontorets satsningsområder. De mener kontoret kunne arbeidet med markedsendring i lys av EU-mål.
Samarbeid	De har et samarbeid med en eller flere av de andre medlemmene i Trøndelagskontoret. Samarbeidet er til en viss grad viktig i forhold til deres utviklingsarbeid. Det er viktig for Husbanken at andre relevante aktører er medlemmer.
Kostnader	Tilbudet som Trøndelagskontoret gir, oppleves som tilfredsstillende i forhold til kostnadene. Utgiftene de har i forhold til arbeid og deltakelse i Trøndelagskontoret er moderate og de mener de får mye igjen for medlemsavgiften.
Klare strategiske mål	Husbanken oppgir å ha klare strategiske mål med sitt arbeid i forhold til europeisk samarbeid.
Hva kan de selv gjøre	Husbanken oppgir at de har lagt ned mye arbeid for å gjøre medlemskapet kjent i egen organisasjon. De sier videre at de fortsatt kan gjøre mye for å få mer ut av medlemskapet. Det de må gjøre for å få mer ut av medlemskapet er å fortsette det arbeidet som er påbegynt.
Totalvurdering	De mener det er viktig å være medlem.
Sparebank1 SMN	
Mål	
Informasjon fra Trøndelagskontoret	Banken hadde et studiebesøk høsten 2014 hvor de virket veldig motiverte. Vi mener det kan være et konkurransefortrinn at rådgiverne vet mye om næringslivsmuligheter i Horisont 2020.
Medlemskap	Sparebank1 SMN er med på grunn av internasjonaliseringsstrategier generelt, kompetansedeling og utveksling av erfaringer, styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bla. gjennom kurs/samarbeid, tilgang til informasjon om EU/EØS-regelverk og hva som skjer på utvalgte områder i EU, nettverksbygging og styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten.
Fordeler	Sparebanken har det siste året vært i kontakt med Trøndelagskontoret i forbindelse med å styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bla. gjennom kurs/samarbeid og nettverksbygging. Banken er i kontakt med Trøndelagskontoret en eller flere ganger i måneden. De mener at kontakten til en viss grad tilfredsstillende behov. Gevinster de opplever med medlemskapet er posisjons- og strategiske fordeler, økt kunnskap om EU/EØS-relevante tema/områder, bedre kjennskap til internasjonaliseringsmuligheter, økt forståelse for behovet for internasjonalisering i egen virksomhet og bedre samhandling.
Satsnings-områder	De er enige i satsningsområdene.

Samarbeid	De har samarbeid med andre medlemmer. Samarbeidet med de andre medlemmene er viktig for deres utviklingsarbeid. Det er viktig for deres deltakelse i Trøndelagskontoret at andre relevante aktører er medlemmer.
Kostnader	De opplever tilbudet som tilfredsstillende i forhold til kostnadene ved medlemskapet. De har moderate utgifter i forhold til arbeid og deltakelse i Trøndelagskontoret og de synes de får igjen for det de betaler for.
Klare strategiske mål	Det er uklart om banken har klare strategiske mål med sitt arbeid i forhold til europeisk samarbeid.
Hva kan de selv gjøre	Det er lagt ned lite arbeid for å gjøre medlemskapet kjent i egen organisasjon. For å få mer utbytte av medlemskapet må de fortsette det arbeidet som er påbegynt og få et større engasjement.
Totalvurdering	Det er til en viss grad viktig å være medlem av Trøndelagskontoret.

NTE (tidligere eier)

Mål	
Informasjon fra Trøndelagskontoret	
Medlemskap	Medlem 2004-2013.
Fordeler	Fin nettverksbygging, hovedsakelig mot øvrige medlemmer.
Satsnings-områder	
Samarbeid	
Kostnader	
Klare strategiske mål	
Hva kan de selv gjøre	
Totalvurdering	Årsak til at de ikke lenger er medlem: økonomi/spareprogram og at de har andre kanaler inn mot EU; Energi Norge. Kostnadene stod bra i forhold til tilbudet, men de var ikke flinke nok til å benytte seg av tilbudet. Ut fra en samfunnsmessig vurdering burde NTE være medlem. Dette er en viktig del av et spleiselag for regionen.

Steinkjer kommune (tidligere eier)

Mål	
Informasjon fra Trøndelagskontoret	
Medlemskap	Medlem 2001-2012, var med på å starte Trøndelagskontoret.
Fordeler	Først og fremst var medlemskapet ment å gi et tilbud til kommunens næringsliv. Det ga nok ingen gevinster for kommunen som organisasjon. Men det var nyttig å følge utviklingen av regler osv på ulike områder. Europakontoret stilte bestandig opp hvis det var behov, og tok selv initiativ til orienteringer.
Satsnings-områder	
Samarbeid	
Kostnader	
Klare strategiske mål	
Hva kan de selv gjøre	

Totalvurdering	Årsak til at de ikke lenger er medlem. Gjennomgang av egen selskapsorganisering, deltagelse i interkommunale selskap og eksterne engasjement. Rådmannen innstilte på fortsatt medlemskap, men kommunestyret vedtok utmelding. De vedtok samtidig utmelding av det svensk-norske samarbeidsselskapet Naboer AB.
----------------	--

6. Analyse

Analysen i dette kapittelet skal hjelpe oss å finne svar på forskningsspørsmålet vårt. Vi vil gjøre en analyse av resultatene våre opp mot teori og empiri som vi tidligere har gjort rede for. Til slutt vil vi se om det er grunnlag for hypotesen som er fremsatt.

Ut fra spørreundersøkelsen vi har fått svar på, har vi trukket 9 konklusjoner som vi ønsker å undersøke for å se om de kan gi oss noen holdepunkter i forhold til problemstillingen vår der vi hevder at eierne har felles mål med medlemskapet sitt selv om de har ulike interesser.

Det må presiseres, som nevnt i metodekapittelet, at vi ikke kan generalisere til hele utvalget, fordi vi i vår undersøkelse har spurt alle i utvalget. Vi har fått svar fra 12 av 13 eiere. Når vi nå allikevel trekker relativt klare konklusjoner vil vi senere spesifisere under konklusjonene, om det er flertallet eller alle i utvalget, som gjør at vi har trukket konklusjonen.

Vi vil nå se på konklusjonene i forhold til problemstillingen vår ”felles mål-forskjellige interesser”. Undersøkelsen utdypes videre med forsknings-spørsmålet ”hvordan opplever eierne av kontoret sitt medlemskap”. Deretter vil en vurdering rundt konklusjonene gi oss et bakteppe til å vise hvordan eierne opplever medlemskapet sitt i Trøndelags Europakontor. Problemstillingen er også utgangspunktet for hypotesen vår. Konklusjonene vil til slutt bli brukt til å teste hypotesen.

Problemstillingen vår er:

”Felles mål – forskjellige interesser.”

Vi vil videre utdype undersøkelsen med følgende forskningsspørsmål:

”Hvordan opplever eierne av Trøndelags europakontor sitt eierskap”

Vi har følgende hypotese:

”Interessentene ønsker å være eiere/medlemmer av Trøndelags Europakontor så lenge de opplever at de får noe igjen for det”.

6.1 Konklusjoner

6.1.1 Et kompetansesenter

Ut fra problemstillingen vår så vil det være interessant å se på om kunnskap og kompetanse er et felles mål som eierne av Trøndelags Europakontor har behov for. Undersøkelsen vår viser at interessentene forholder seg til Trøndelags Europakontor som et kompetansesenter.

Flertallet oppgir internasjonaliseringsstrategier generelt, nettverksbygging og styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten som årsak til at de er medlemmer.

Vi velger å behandle denne konklusjonen i to deler. I den første delen vil vi se på konklusjonen i forhold til bakgrunnen for og drivkreftene bak etableringen av Trøndelags Europakontor. Og vi vil videre belyse hvordan Trøndelags Europakontor ble et kompetansesenter med en målsetting om å bidra til vekst og utvikling i Trøndelag gjennom internasjonalisering, kompetansedeling, nettverksbygging og nyttiggjøring av de muligheter som ligger i Norges avtaler med andre land i Europa.

I den andre delen vil vi se på hvordan kontoret jobber i dag og hvorfor eierne ser på Trøndelags Europakontor som et kompetansesenter.

1. Etableringen av Trøndelags Europakontor som en kompetanseaktør.

Når vi skal se nærmere på om at **eierne ser på Trøndelags Europakontor som et kompetansesenter**, så vil nok noe av forklaringen på ”felles mål og forskjellige interesser” som er problemstilling vår, ligge i bakgrunnen for etableringen av kontoret og de føringer som Stortingsmelding nr. 5, 12, 19 og 27 ga.

Bakgrunnen for at Trøndelags Europakontor ble opprettet var samfunnsutviklingen både i Europa og i Norge på slutten av 1990-tallet. At kontoret skulle bli en viktig kompetanseaktør for Trøndelag kom ved EØS avtalen og de utfordringer og muligheter som lå i det både

nasjonalt og regionalt. EØS avtalen førte til et behov for kunnskap og kompetanse om EU. I følge Stortingsmelding nr. 5 (2012 – 2013), EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler, så ser vi at norske kommuner og fylker spiller en viktig rolle i gjennomføring og oppfølging av Norges EØS forpliktelser. Her ble det gjort noen rasjonelle valg fra regjeringens side om hvem som skulle følge opp EØS forpliktelsene regionalt (på samme tid hadde fylkeskommunen mistet ansvaret for sykehusene til statlige helseforetak, slik at det var behov for å fylle fylkeskommunene med nye oppgaver). Videre ser vi at et regionskontor vil være en viktig kompetansepartner for både kommuner og fylkeskommuner og deres interesser.

70 % av EU-direktivene har innflytelse lokalt og regionalt. Regionale myndigheter får stadig økt innflytelse og makt i utformingen av EUs politikk og lovgivning gjennom regionkomiteen. Målet med regionspolitikken har vært å utjevne regionale forskjeller når det gjelder økonomi og levekår, og prøve å skape attraktive og konkurransedyktige regioner i Europa. Dette ser vi også får påvirkning for Norge. Dette er det som Claes og Tranøy (1999) kaller regelbasert tilpasning. Og det som Kallestrup (2006) betegner som europeisering gjennom krav om overensstemmelse mellom EU-reguleringen og nasjonal regulering. Denne tilpasningen skjer i det stille uten at vi viser noe særlig motstand mot dette (Claes og Tranøy 1999).

Regjeringens rolle i forhold til etableringen av Trøndelagskontoret som et kompetansesenter

Den norske Regjeringens målsetting i følge Stortingsmelding 5 (2012 – 2013), med tema EØS og europapolitikk var å gjøre rede for sentrale prioriteringer og virkemidler i norsk europapolitikk. En sentral målsetting med EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler, er at de med sin distrikts og regionalpolitikk skal sikre de ulike regionene likeverdige levevilkår, opprettholde bosettingsmønstret og å medvirke til verdiskapning, arbeidsplasser og velferd der folk bor. Stortingsmeldingen peker også på at man ser en tydelig kobling mellom utviklingen i Europa og den regionale utviklingen i Norge og da spesielt etter EU sin utvidelse østover og tilgangen på arbeidskraft i Norge. I en beslutningsprosess er det viktig med en synliggjøring av lønnsomheten av et prosjekt, og hvem det er lønnsomt for. Her har regjeringen synliggjort lønnsomheten for regionene godt, og videre vil denne etableringen av kompetansesenter være lønnsom både for regionene og videre indirekte for regjeringen. Det

vil være opp til beslutningstakeren å ta stilling til hvordan man vil vektlegge de ulike interessemotsetningene. I dette tilfellet kommer det føringer fra statlige myndigheter og man må anta at interessemotsetningene nok er vurdert på et tidligere stadium. Det ligger en klar form for logikk bak avgjørelsen fra regjeringens side om iverksetting av en Europapolitikk med sentrale virkemidler som gjør oss i stand til å møte de utfordringene som regionene står overfor. Kallestrup (2006) kaller dette for europeisering gjennom påvirkning av nasjonale politiske aktørers forståelse og forventninger til politikken utvikling.

Et av områdene Trøndelags Europakontor er en viktig kunnskapsaktør på, er når regjeringen ønsker bidrag til læring og utvikling gjennom deltakelse i utviklingsprogrammer i samarbeid med EUs medlemsland. Her må man anta at Trøndelags Europakontor har gjort en del rasjonelle valg i forhold til regjeringens mål og ønsker, samfunnsutviklingen generelt, og videre hva eierne ønsker i forhold til utviklingsprogrammer. Utviklingsprogram er blitt et av fokusområdene til Trøndelags Europakontor, og her er Trøndelags Europakontor en viktig støttespiller for sine eiere som ønsker å være med i utviklingsprogram og føringene som Stortingsmelding nr. 5 gir. Det at utviklingsprogrammene er blitt et fokusområde for Trøndelagskontoret virker inn på bidrag og belønningsbalansen, kontoret gir et bidrag som eierne ser på som belønning. Regjeringen kan således sies å være en interessent av eierne av Trøndelags Europakontor, og indirekte med Trøndelags Europakontor.

I Europa samarbeides det tett både politisk og økonomisk. Økonomisk samarbeid er en viktig drivkraft og ”belønning” i EU, og de politiske områdene som det jobbes aktivt med i dag er blant annet miljø, forbrukerpolitikk og sysselsetting. EU setter frem mot 2020 fokus på å skape vekst og sysselsetting i EU. Dette er fokusområder som også berører eierne av Trøndelags Europakontor, og som noen av dem allerede har i sine målsettinger. Dette er en type lønnsomhet som kan kvantifisere, og synliggjøres i kroner og øre. Hva tjener virksomhetene i rene penger på medlemskapet.

Her har Trøndelags Europakontor sett at de kan tilby et bidrag overfor sine eiere, de har gjort et bevisst og rasjonelt valg gjennom sin tilstedeværelse i Brussel, og de har i sin tette kontakt opp mot EU sett behovet for å sette disse fokusområdene på sin dagsorden.

Norge har både formelle og uformelle samarbeidsformer med EU, og vi er sterkt knyttet til de europeiske landene gjennom mye felles historie, verdier, økonomisk- og politisk samarbeid. Dette gjør det naturlig at Trøndelag og eierne av Trøndelags Europakontor ser et behov for å ha kunnskap, kjenne den historiske utviklingen, verdiene og samarbeidsformer som er viktig for å være i stand til å ta del i EU sine goder. Dette er i følge Claes og Tranøy (2009) en interessebasert tilpasning til EU.

Gjennom EØS avtalen som Norge inngikk med EU i 1994 har Norge fått ”en belønning” i form av mulighet til EU sine goder gjennom å ha fått tilgang til EUs indre marked med fri handel, felles konkurranseregler, felles markeder for offentlig anskaffelser, samarbeid innen miljøvern, utdanning, forskning og forbruksspørsmål etc. Dette er det Kallestrup (2006) betegner som europeisering gjennom krav om liberalisering og nedbryting av nasjonale barrierer for fri handel og bevegelse på tvers av grenser. Dette er kunnskapsområder som Trøndelags Europakontor tilbyr sine eiere, og som eierne også etterspør ettersom de oppgir at de ser på kontoret som et kompetansesenter. Her ser vi et bidrags- belønningsforhold mellom kontoret og eierne. Eierne har et tilbud om et regionkontor som kan holde eierne i Norge oppdatert på kunnskap som de trenger for å være med å påvirke i beslutningsprosesser hvor EØS regler vedtas. Regionkontoret vil også kunne gi et innblikk i EFTA og kunnskap om utvikling av, og muligheter for deltakelse i ulike EU-programmer. Dette er viktig da EØS avtalen gir ikke Norge rett til deltakelse i fellesorganene i EU (kommisjoner, råd osv.). Vi er heller ikke en del av EU sin tollunion, EUs landbruks- og fiskeripolitikk, regionalpolitiske samarbeid, den felles utenriks- og sikkerhetspolitikken og justis og innenrikssaker. Men man ser viktigheten av å ha kunnskapen på disse områdene og bidra med ny kunnskap hjem til Trøndelag som en viktig del av kompetansen som kontoret kan tilby og dermed vil oppfattes som et bidrag i form av intellektuell kapital til eierne.

Norge har frem til 2014 bidratt med 3 milliarder kroner hvert år til EØS. EØS midlene har som mål å bidra til sosial og økonomisk utjevning i EU og EØS, og styrke kontakten mellom Norge og mottakerlandene. Her ser vi også viktigheten av regionkontorens kompetanse, det at Kommunens sentralforbund nå ønsker informasjon om hvordan EU sine programmer blir brukt, og hvor mye av disse investeringene som går tilbake til Norge vil være viktig for å forsvare bruken av EØS midlene. Dette er kunnskap som vi ser at Trøndelags Europakontor i

Brussel har vært med å belyse med sin kunnskap ovenfor KS, dette vil være et klart bidrag til regjering. Her ser man også viktigheten av nettverket som Trøndelagskontoret har i Brussel.

Stortingsmelding 5 (2012 – 2013) peker på at en god forvaltning av Norges avtaler med EU forutsetter bevissthet og kunnskap om hvilke handlingsrom vi har. Denne kunnskapen om handlingsrommet kan regionskontorene bidra med overfor sine eiere. Regjeringen vil derfor arbeide med å styrke EU/EØS-kompetansen på alle nivå i forvaltningen gjennom opplæringstiltak og bedre utnyttelse av eksisterende kompetanse. Her skjer det som Kallestrup (2006) kaller europeiseringen, som skjer gjennom krav om overensstemmelse mellom EU-regulering og nasjonal regulering.

Fylkeskommunenes rolle i forhold til etableringen av kontoret som et kompetansesenter

I 2001 bestemte **fylkeskommunene i Trøndelag** seg for som en direkte følge av EØS avtalens påvirkning og berøring med trøndersk nærings og samfunnsnivå, å opprette et regionskontor i Brussel, godt hjulpet av det midt-svenske europakontoret som inviterte til samlokalisering. Dette var et rasjonelt valg av fylkeskommunene, de så i beslutningsprosessen lønnsomheten av prosjektet. Her var blant annet lønnsomheten det å kunne oppfylle regjeringens sine pålegg fra Stortingsmeldingen nr. 5, i tillegg til interessante arbeidsoppgaver til et forvaltningsorgan som hadde ”mistet” en stor arbeidsoppgave. Fylkeskommunen så dette som en mulig løsning på utfordringen de hadde fått gjennom regjeringens pålegg. Fylkeskommunene ville tilstrebe rasjonelle beslutninger, og er her det instrumentet som regjeringen bruker for å få gjennomført oppgaven, som er i tråd med instrumentell rasjonalitet. Fylkeskommunen vurderer i en beslutningsprosess med begrenset rasjonalitet da det ikke er mulig å tilfredsstille de kravene som settes i de økonomiske beslutningsmodellene. Dette fordi vi ikke har tilstrekkelig informasjon, og fordi det her ikke er økonomi som er det viktigste i utgangspunktet.

I starten var kontoret eid av Nord- og Sør Trøndelags fylkeskommuner, Trondheim og Steinkjer kommuner, Høgskolen i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelags forskning. Kontoret rettet seg i starten mot trøndersk næringsliv, og kontoret hadde et fokus på eksport og internasjonalisering. Det at fylkeskommunene i 2001 var med å starte Trøndelags Europakontor i Brussel var antagelig også på bakgrunn av at det kom

føringer fra regjeringen om at de ønsket fokus på fylkeskommunen som regional utviklingsaktør, noe som ble stadfestet i Stortingsmelding nr.19 (2001 – 2002).

I følge interessentanalysen er bidrags og belønningsbalansen viktig for at koalisjonen skal bestå. Fylkeskommunen får gjennom stortingsmeldingen ansvar for å forankre internasjonalt regionalpolitisk samarbeid som skal ta utgangspunkt i utfordringer og muligheter som Trøndelag står ovenfor. En naturlig konsekvens vil være at fylkeskommunene selv vil ha behov for kunnskap og kompetanse når det gjelder regionalpolitikk både nasjonalt og internasjonalt. Dette for å kunne yte bidrag i form av kompetanse i sin region. En nytte-kostnadsanalyse vil her kunne vise om det er en bidrags- belønningsbalanse. Vi ser et bidrags-belønningsforhold mellom regjering og fylke, og videre mellom fylke og regionen. Dette ser vi kan være en direkte følge for etableringen av Trøndelags Europakontor.

Fokus har de siste årene med samfunnsutviklingen i Trøndelag og Norge dreid litt bort fra det som var fokusområdene ved oppstarten av Trøndelags Europakontor. Vi ser i dag at kontoret driver mer et informasjonsarbeid opp mot trøndersk samfunnsliv. Det gjør de gjennom deltakelse i utviklingsprogram, informasjonsarbeid ut mot regionale og lokale myndigheter, tilstedeværelse gjennom representasjon og deltakelse i europeisk samarbeid. Vi kan ikke se at denne dreiningen har forskjøvet bidrag og belønningsbalansen. Fra 2004 og frem til i dag har Trøndelags Europakontor knyttet til seg flere nye og ulike medlemmer innen privat næringsliv, offentlig myndighet og FoU-institusjoner, og det har ført til at kontoret i dag har et bredt fokusområde. Det viser at Trøndelags Europakontor og eierne har en løpende beslutningsprosess og foretar vurderinger og rasjonelle valg om hva som er viktige fokusområder.

2. Trøndelags Europakontor som en kompetanseaktør i 2015.

Larsen påpeker i sin masteroppgave fra 2009 at eierstrukturen har betydning for organiseringen av regionskontorer generelt. Hun peker på at antall eiere vil være avgjørende for hva som utgjør bredden i interessene. Fokus på bare noen få områder vil føre til at noen eiere føler at de ikke har like stor nytte av kontoret, og at bidraget deres er større enn nytten. Dette ser vi sammenfaller med at Trøndelags Europakontor opplever at eierne har stor nytte av kontoret, de har en bredde i interessefelt noe som eierne selv delvis har tatt initiativ til. Det at fokusområdene skifter og utvider seg vil nok være med å bidra til at eierne ser at kontoret

bidrar til den kompetansen som de søker og har behov for, og at nytten er stor i forhold til bidraget. Undersøkelsen vår viser at det har vært stor bredde av eiere og fokusområder og at eierne har hatt nytte av kontoret, noe som viser at Trøndelagskontoret håndterer denne bredden bra. Det kan ut fra undersøkelsen vår heller virke som kontoret har jobbet bevisst med å holde en bredde både når det gjelder eiere og fokusområder. Vi har som følge av dette sett videre på hva eierne synes er årsaker til medlemskapet opp mot regionskontorets virksomhetsplan.

På bakgrunn av eiernes svar som viser at uansett bredden av interesser blant eierne, så **har eierne et felles behov for kompetanse**, selv om det kan være behov for ulike kompetanse innenfor kontorets kunnskapsfelt. Ut fra dette kan man derfor konkludere med at eierne ser på kontoret som et kompetansesenter og en viktig belønning.

Trøndelags Europakontor er medlemmene sin kompetansepartner når det gjelder ulike behov innen Europa spørsmål og utviklingsarbeid. De har sett det som sin oppgave å være en kompetanseaktør i Trøndelag for å bidra til vekst og utvikling for regionen og for sine medlemmer. Den kompetansen de bidrar med vil være en belønning for eierne og deres interesser. Trøndelags Europakontor en kompetanseaktør både for Trøndelags nærings- og samfunnsnivå, og da både medlemmer og ikke medlemmer, når det gjelder ulike EU/EØS-spørsmål. Kompetansen til kontoret er innen internasjonalisering, kompetansedeling, nettverksbygging, samt utvikling og nyttegjøring av ulike muligheter som ligger i Norges avtaler. Kontoret bistår også sine medlemmer i informasjonssøk. Gjennom sine nettverk og med sin kompetanse vil de kunne finne ut hva som er den gjeldende EU politikken på forskjellige fagområder, og videre hvilke regioner og/eller land som er sterke og/eller svake innen forskjellige fagområder. Kontoret vet også hvor forskjellig informasjonen kan søkes, hvilke finansmuligheter som finnes for utviklingsprosjekt, hvem som er rette fagpersoner osv.

Et viktig bidrag fra kontoret er å bistå sine medlemmer som en døråpner, de kan bistå i partnersøk for å finne nettverk og eller samarbeidspartnere, finne interessante aktører, og for eksempel finne distributører for ulike produkt.

Kontoret vil også bistå som en kompetanseaktør i ulike prosjekter og programmer, det kan være kunnskap om de ulike programmene, søknadsprosesser, finne samarbeidspartnere til

prosjekter osv. Gjennom deltakelse i prosjekt og program kan man styrke trøndersk samfunns og næringsliv og gi trønderske aktører utviklings og finansieringsmuligheter. Både stortingsmelding nr. 19 og stortingsmelding nr. 5 underbygger et regionskontor som ”server” Trøndelag i EU og EØS relevante spørsmål og prosjekter. Det vide kompetansebidraget til eierne fra Trøndelags Europakontor ser man her vil være en stor gevinst for eierne.

Man ser gjennom intervju med daglig leder Vidar Segtnan at kontoret er bevisst sin rolle som kompetanseaktør for sine medlemmer. Det vil være avgjørende for hvordan eierne opplever belønningen i forhold til bidraget. Gjennom besøk til kontoret i Brussel og gjennom et intervju med Segtnan fikk vi innblikk i hvordan kontoret jobber i det daglige. Leder understreker at det er viktig, og en nødvendighet, at kontoret følger med på hva som skjer i Trøndelag og utviklingen i regionen, og videre holder seg oppdatert på eierne og hva som skjer rundt eierne. Dette har kontoret løst ved at de har regelmessige kontorruker i Trøndelag som brukes til kontakt med eierne, EU-informasjon til regionene og til oppdatering på regionen. Leder understreker at i og med at eierne kan være store organisasjoner som jobber vidt og på mange felt så er det viktig at kontoret er proaktivt og følger med på hva som skjer rundt eierne. Eierne er stort sett store organisasjoner, så utfordringen ligger i å bli kjent i hele organisasjonen, og ser de at det er områder de kan bistå på så tar de kontakt med eieren og tilbyr støtte.

Hovedmålsettingen til Trøndelagskontoret, jf. pkt. 2.2 i Virksomhetsplanen, er at ”Trøndelags Europakontor skal bidra til vekst og utvikling i Trøndelag gjennom internasjonalisering, kompetansedeling, nettverksbygging og nyttiggjøring av de muligheter som ligger i Norges avtaler med andre land i Europa”. Kontoret mener derfor at det er i deres interesse å bistå flere enn medlemmene, som ofte kan være en interessent av eierne, i slike spørsmål. De fleste som trenger råd og hjelp har tilknytning til eierne på en eller annen måte, og ofte ser vi at fylkeskommunen og kommunen fungerer som tilretteleggere. Vi ser at ”belønningen” for eierne favner videre enn kun de direkte eierne.

Vi ser videre gjennom Maja Busch Sevaldsen sin prosjektoppgave som avsluttende praktikant høsten 2014 at Trøndelags europakontor som medlem av ERRIN deltar og har et tett samarbeid med arbeidsgruppene innen helse, energi, transport og ”smart spesialisering”. Medlemskapet i ERRIN er et rasjonelt valg fra kontoret sin side ut fra en bevisst holdning om

et bidrag til eierne. De har også et tett samarbeid med andre regionskontorer både norske og europeiske. Det norske regionskontoret som Trøndelagskontoret har jobbet mest sammen med de siste årene er Vest-Norges Europakontor. I følge Sevaldsen har samarbeidet mellom de to kontorene særlig vært knyttet til Open Days. I tillegg har kontoret jobbet mye sammen med Nord-Norges Europakontor, og kontorene planlegger framtidige samarbeid. I forbindelse med Open Days har alle de norske kontorene et samarbeid kalt RegioNor, hvor de arrangerer et felles norsk seminar under konferansen. Dette samarbeidet har pågått siden 2013. Man ser at kontoret tar rasjonelle valg ved å være bevisst sin rolle som kompetanseaktør i regional utvikling når det gjelder Trøndelag opp mot andre regioner i Norge. Trøndelags Europakontor ser eierne behov for samarbeid regionalt, og kan yte ikke kvalifiserbar nytte overfor eierne sine. I tillegg til arrangementet under Open Days har kontorene arrangert kurs om EUs nye programmer (Erasmus+, Horistont2020, Creative Europe). Man ser at både satsningsområdene som Trøndelags Europakontor nå jobber med og samarbeidspartnerne både nordiske og europeiske, spesielt de nordiske landene, blir trukket frem i Stortingsmelding nr. 5. (2012-2013)

Under arbeidet med Open Days har Trøndelags Europakontor også utviklet et tett samarbeid med East of England European Office. Dette samarbeidet har pågått over flere år. Kontorets europarådgiver har tidligere vært praktikant ved dette kontoret. I forbindelse med Open Days samarbeider Trøndelagskontoret med det spanske regionskontoret Castille y Leon, de polske regionskontorene Silesia og Warmia Masuria, Gøteborg, Central Denmark, og Central Region of Portugal (CCDRC).

Trøndelags Europakontor har tettest samarbeid med Mid-Sweden European Office, som frem til i 2014 har vært samlokalisert med Trøndelags Europakontoret. Samlokaliseringen har vært svært nyttig for begge kontorene, og har ført til sterke samarbeid, spesielt innenfor Interreg. Dette viser at Trøndelags Europakontor også tar rasjonelle valg i forhold til at eierne skal kunne hente belønning i form av samarbeid med ulike regioner i Europa. Dette med nordisk samarbeid er også et prioritert satsningsområde i Stortingsmelding nr. 5 (2012-2013) og fokus på regional forvaltning og oppgavefordeling i Stortingsmelding nr. 12 (2006-2007). Bidraget fra Trøndelags Europakontor vil være samarbeid med andre aktører og utviklingsprosjekt og belønningen til eierne er samarbeid med andre i samme situasjon.

Som en del av Trøndelags Europakontor sin rolle som kompetanseaktør ser man at arbeidet opp mot hjemmeapparatet har vært viktig. Trøndelags Europakontor har et tett samarbeid med andre av medlemmene hjemme i regionen. Ressursgruppa møtes tre ganger årlig og kontorets daglige leder har hjemmeuke minst en gang i måneden. Kontorets europarådgiver reiser også til Trøndelag jevnlig. Kontoret er i daglig mailkontakt med medlemmene hvis man også regner de som ikke inngår i ressursgruppa. Når det gjelder kontakten med medlemmene, har kontoret mest å gjøre med administrasjonen i kommuner og fylkeskommuner. Det jobbes kontinuerlig med å engasjere politikere, blant annet gjennom gjensidige informasjonsmøter, deltakelse på kontorets årsmøter, arrangementer som Open Days og gjennom studieopphold i Brussel. Kontoret har tatt rasjonelle og bevisste valg i forhold til at de ser viktigheten av nærhet til eierne og regionen for å kunne yte et best mulig bidrag.

Trøndelags Europakontor bistår også som kompetanseaktør gjennom at de legger til rette for utveksling av kompetanse og yter ren kvantifiserbar nytte i form av at de har to møterom tilgjengelig for utlån til medlemmene av kontoret, dette har vært svært nyttig for partnerne når de jobber med internasjonale prosjekter. Brussel er et lett tilgjengelig møtested når partnere fra forskjellige steder er involvert. I tillegg er kontoret plassert i spaseravstand fra de store EU-institusjonene. Siden oppstarten i 2001 har over 3000 mennesker vært innom møterommene til Trøndelags Europakontor. I tillegg til utlån av møterom og store arrangementer som Open Days i Brussel, deltar kontoret i arrangementen av en rekke seminarer og konferanser hjemme. Ett eksempel er Europakonferansen i samarbeid med NHO, Trondheim kommune, NTNU og innovasjon Norge. Arrangementene er viktige både for nærings- og samfunnslivet i regionen. De er også viktige for Trøndelags Europakontor, for å utvikle og ivareta nettverk og få innspill hjemmefra.

Møterommene blir også brukt til eiere og andre som er på studietur til Brussel. Her legger kontoret til rette for seminarer, de finner aktuelle foredragsholdere etter behovet til besøket, og legger til rette for det praktiske rundt studieturen så lenge de er i Brussel.

Videre viser dokumenter og undersøkelsen vår at det foretas kontinuerlig rasjonelle valg blant eierne når det gjelder kost – nytte vurderinger. Det kan man se bl.a. ut fra Trondheim kommunes vedtak i 2008 hvor de vedtok å fortsette medlemskapet sitt. I vedtak fra Trondheim kommune 24.6.2008, heter det at de vedtar å videreføre deltakelsen i foreningen.

Det fremgår at kontingenten dekkes over administrasjonssjefens budsjett for næringsrettet arbeid. Saksutredningen fremstiller Trøndelags Europakontor som et kontor som arbeider i hovedsak med fremskaffelse, bearbeiding og formidling av regelverk, finansieringsordninger og partnere. Og at arbeidet er en ren service-tjeneste. De sier videre at foreningen ivaretar et verdifullt nettverk i Brussel som for eksempel EU-institusjonene, Norges delegasjon til EU, ambassader og representanter på lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. Foreningen kan også være relasjonsbyggende til andre europeiske regioner gjennom beslektede virksomheter i Brussel.

Dette stemmer overens med svarene vi får i spørreundersøkelsen, Trondheim kommune for eksempel er med i Trøndelagskontoret fordi de ønsker å være en del av ”motoren i Trøndelag” og det er en del av deres internasjonale politikk, et rasjonelt emosjonelt valg, der de får viktig kompetanse og oppfylt ønske om å være en del av drivkraften i Trøndelag som belønning for sitt bidrag i form av medlemsavgift.

Man ser at flere eiere vurderer bidrag opp mot belønning, og stadig tar valg, emosjonelt eller rasjonelt. Emosjonelt kan man se ved at noen ser det som et samfunnsoppdrag å være medlem av Trøndelags Europakontor, dette kan sikkert også være et rasjonelt valg, eller et valg som er basert på normer, det andre forventer (Aakvaag 2008). Hjemmesiden til Stjørdal kommune viser at en av årsakene til deres medlemskap var å hjelpe næringslivet i internasjonaliseringsarbeidet. De har nå vurdert bidraget opp mot belønning og for oss virker det som de har foretatt et emosjonelt valg når de melder seg ut. Utmeldingen kommer som et spontant innsparingsforslag i budsjettbehandlingen, det har ikke vært mulig for oss å finne noen saksbehandling på utmeldingen.

Vi kan ut fra svarene på spørreundersøkelsen, støttet av andre dokumenter vi har funnet, se at et av eiernes felles mål, som problemstillingen viser til, er at det er informasjon om EU/EØS-spørsmål eierne først og fremst er ute etter. Det er 8 av eierne som svarer dette.

Hvis vi legger en betraktning om begrenset rasjonalitet til grunn vil vi se etter hvilke andre alternativer vi har for å få den samme kunnskapen?

I følge interessentmodellen består en koalisjon så lenge det er balanse mellom bidrag og belønning. Andre ting som spiller inn er hvilke andre valg interessentene har. Vi har mange regionskontor i Brussel, for eksempel NHO, KS, Energi Norge etc. Men disse har andre roller enn Trøndelagskontoret og beskjeftiger seg mest med regelverksutvikling og hva som skjer i EU på deres område. NTE gikk ut av Trøndelagskontoret i 2012, men fortsatte medlemskapet sitt i Energi Norge. Vi kan se for oss at Sparebank1 SMN knyttet seg til NHO sitt regionskontor og kommunene til KS sitt regionskontor, men de ville ikke fått det samme igjen for medlemskapet. Vi antar da at det ikke er noe annet alternativ til Trøndelagskontoret hvis de vil oppnå de samme gevinstene som i dag. Men de kan velge å ikke være medlem, eller starte eget kontor Brussel. Det finnes mange andre norske aktører i nærheten av EU-institusjonene i Brussel, men det er ingen som er reelle strategiske konkurrenter til Trøndelags Europakontor.

At interessentene har behov for kompetanse kommer fram gjennom svarene vi fikk på spørreundersøkelsen vår. Det er en kjensgjerning at norske aktører er veldig influert av EU/EØS, men kanskje uten at de helt er bevisst sin rolle her.

Som vi har sett i NOU 2012:2 så har kommunene en viktig rolle gjennom det at de i betydelig grad er ansvarlige for å sette EUs regelverk ut i live. Som vi har nevnt tidligere er i gjennomsnitt 70 % av sakene i norske kommunestyre og fylkesting er influert av EU/EØS. Den regelbaserte tilpasningen gjør at kunnskap om EU/EØS er viktig.

Når vi tar for oss empirien vi har gjennom intervjuet med daglig leder ved Trøndelags Europakontor så ser vi at den konklusjonen langt på vei understrekes av kontoret også. Trøndelags Europakontor trekker frem viktigheten å ha kunnskap om hva som rører seg i Trøndelags regionene og rundt eierne. De er opptatt av, og har organisert arbeidet ved kontoret på best mulig måte, det for å følge med på utviklingen i Trøndelag som region, og det å holde seg oppdatert på eierne og hva som skjer av utvikling rundt de. Dette har kontoret løst ved å ta en proaktiv rolle i forhold til sine eiere. De har regelmessige kontor dager i Trøndelag for å ha en nærhet til eierne og samfunnsutviklingen i regionen. Noen av eierne er store organisasjoner som jobber bredt og på mange felt, disse kan være utfordrende å ha oversikt over og å bli kjent med. Her er Trøndelagskontoret avhengig av et tett samarbeid for å holde seg orientert på områder der de kan bidra med kunnskap. Dette kan være utfordrende

både for virksomhetenes kontaktpersoner og de to faste ansatte som jobber for Trøndelags Europakontor.

Trøndelags Europakontor ser det som sin målsetting å bidra til vekst og utvikling i Trøndelags regionen, det vil medføre at kontoret synes det er viktig å tenke fremover og se mulighetene som ligger i ulike samarbeidspartnere for eierne. Derfor er kontoret positiv til å bistå eiernes interesser og andre mulige fremtidige interesser for eierne eller Trøndelags Europakontor som trenger råd og veiledning. Vi ser også en ny trend ved at større organisasjoner slik som NHO og KS har sett muligheten i regionskontorenes kunnskap og kompetanse og nå bruker Trøndelags Europakontor og andre regionskontor som kompetansepartnere. Kontoret her vil være en bidragsyter, det kan virke som kontoret er bevisst bidrags og belønningsbalansen, og ønsker på sikt å få de som medlemmer/eiere av kontoret slik at de yter et bidrag overfor kontoret slik at det vil bli en bidrags-belønningsbalanse.

En utfordring for Trøndelags Europakontor har vært å få næringslivsaktørene til å se mulighetene som ligger i kontorets kunnskap og kompetanse. Med det nye satsningsområdet Horisont 2020 er det satt ytterligere fokus på bedrifter og andre private aktører, og det å få de aktivt med som medlemmer i Trøndelags Europakontor slik at de kan bruke kunnskapen og mulighetene som ligger i kontoret til å videreutvikle seg og vokse. Her er det viktig å synliggjøre ”gevinsten” som ligger i et medlemskap i kontoret. Trøndelags Europakontor har gått inn som en aktiv part og leder av et næringsnettverk i Trøndelag, der de med sin kunnskap om EU og EU-prosjekter ønsker å få offentlige aktører til å se muligheten i å bidra til vekst og utvikling i trøndersk næringsliv.

EU har også noen felles satsningsområder med Norge, noe som Trøndelags Europakontor har sett at eierne etterspør kunnskap på. Kontoret ser det som sin oppgave å bistå sine eiere på disse områdene som de har kunnskap og kompetanse på, for å bidra til vekst og utvikling hjemme i Trøndelag, og som vil bli en ”nytte” for flere aktører i regionen. Dette er områder som helse og skole. Her er det mye kunnskap å hente i EU fordi dette er områder det har vært jobbet mye med over lengre tid i EU, og som det finnes mange EU-programmer på. Her er mye kunnskap og muligheter som kan videreføres til Trøndelag.

Når det gjelder helse så er det mange av eierne som har helse som et viktig satsningsområde. Store regionale utviklingsaktører, slik som NTNU, HiNT, HiST, og SINTEF har helse høyt oppe i sine satsningsområder. Med helseutfordringene generelt, og da spesielt med eldrebølgen man ser vil komme, har man store aktører som fylkeskommuner og kommuner, som er eiere som vil kunne nyttegjøre seg denne kunnskapen som EU har. Denne kunnskapen kan hentes gjennom blant annet ERRIN som er en paraplyorganisasjon for regionene, og de ulike EU-programmene innen helse.

Trøndelags Europakontor har sett behovet i Trøndelags regionen for mer kunnskap om utfordrende felt inne skole og utdanning. Dette er utfordringer som man har felles med EU, og i alle de ulike regionene i EU.

Et område som kontoret har sett økende grad av interesse for er myndighetenes fokus på tidlig varsling. Stortingsmelding 5 (2012 – 2013), EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler, underbygger også dette. Som et resultat av bøter til kommunene fra KOFA, (klagenemd for offentlige anskaffelser) på grunn av brudd på regelverk når det gjelder offentlige anskaffelser ser man at det er behov for mer kunnskap om regelverket. Mangel på EU kunnskap i Norge, noe som det er konkludert med i NOU ”utenfor og innenfor” har gjort at man ser behovet for tidlig varsling hjem til Norge for å være med å påvirke.

På grunn av europeiseringen som skjer gjennom regler fra EU, vi har mottatt over 10 000 regler fra EU siden vi ble med i EØS, bør Norge og Trøndelag være med i prosessene og påvirke tidlig; Dette fordrer kunnskap om hva som kommer. Dette vil være en ikke-kvantifiserbar nytte for staten og interessentene.

Det at kontoret er med i regjeringens ”Tidlig-varslingsgruppe” må også ses på som en gevinst for eierne. Trøndelagskontoret følger med hva som skjer og kommer til å skje i EU, spesielt på prosesser som kommisjonen setter i gang. Denne kunnskapen mener vi må være verdifull å få tidlig tilgang til for eierne.

Dette behovet for kunnskap, samtidig med at kontoret får flere henvendelser som viser store brister og mangler når det gjelder kunnskap om EU regelverk hjemme i Norge og Trøndelag,

står i sterk kontrast til at Europastudenter fra NTNU sliter med å få seg jobb i Norge og Trøndelag.

Konklusjon: Eierne ser på Trøndelags Europakontor som et kompetansesenter.

Vi ser at eierne som beslutningstakere har vurdert de ulike interessene og interessemotsetningene i egen organisasjon og vektet de tunge nok til iverksetting av medlemskapet. Ut fra svarene vi har fått om at eierne ikke er med av økonomiske interesser men ut fra interesse om kunnskap rundt ulike prosesser vil eierne tilstrebe rasjonelle beslutninger. Dette gjør de da det ikke vil være mulig å tilfredsstille de krav som settes til en økonomisk beslutningsmodell. Våre eiere er 12 offentlige eiere og en privat eier, og i de fleste offentlige organisasjoner finnes det ikke noe marked som betaler for tjenestene, samtidig som det settes de samme krav til offentlige eiere som til private om at verdien må være større enn kostnaden. I og med at det er så mange offentlige eiere er det da vanskelig å si noe målbart om verdiskapningen, og det vil være en utfordring å vurdere om verdiene som skapes er større enn ressursene som settes inn. For å få best mulig beslutningsgrunnlag er det viktig å vurdere både nytten og kostnadene.

I en beslutningsprosess må eierne ha mål eller identifisere mål. Det at eierne i beslutningsprosessen setter seg mål vil føre til at det oppstår nye problem og behov slik at de kan vurdere et medlemskap ved Trøndelags Europakontor. Det kan virke som det har vært lettest for eierne å samle seg rundt organisasjonens ulike behov for ulik kunnskap i forhold til virksomhetens mål, når de har prøvd å identifisere problemer, og se på ulike alternativer og konsekvenser av de, når de har gått gjennom de ulike fasene i beslutningsprosessen. Målene kommer inn i alle fasene og er retningsgivende for hvilke problemer man finner og hvilke alternativer og konsekvenser man søker etter.

Vi kan konkludere med at vi i analysedelen vår ser at det er en større del av ikke kvantifiserbar nytte en kvantifiserbar nytte som kontoret yter som kompetanseaktør overfor sine eiere. Vi ser videre at kontoret foretar bevisste og rasjonelle valg i forhold til hvordan de skal kunne være en best mulig kompetanseaktør for sine eiere. Trøndelagskontoret framstår som en aktør med høy intellektuell kapital som tilfører sine eiere intellektuell kapital. Trøndelags Europakontor er ikke bare en kunnskapsaktør for eierne men også en strategisk aktør for regionene.

I forhold til problemstillingen så kan det virke som historiske hendelser og samfunnsutvikling har ført til at det var et bevisst valg å tilby et felles tilbud for ulike aktører som ville bli berørt av denne samfunnsutviklingen, gjennom etableringen av kontoret. Vi ser også at utvikling og tilpasning har gått hånd i hånd frem til i dag og fungerer etter intensjonene.

6.1.2 Er eierne fornøyd med kontoret?

Ut fra undersøkelsen vår virker det som om eierne er fornøyd med kontakten med kontoret. Det vil si at eierne ser på kontakten, belønningen eller nytten som bra i forhold til bidraget i form av medlemsavgift som de betaler. Alle, unntatt en eier, oppgir at tilbudet som Trøndelagskontoret gir er tilfredsstillende eller svært tilfredsstillende i forhold til kostnadene ved medlemskapet.

En av de utmeldte eierne oppgir at de var veldig fornøyd med kontoret, de sier at ”Europakontoret stilte bestandig opp hvis det var behov, og tok selv initiativ til orienteringer”, dette viser at misnøye med kontoret ikke er grunnen til at de meldte seg ut. Det viser heller at de var fornøyd med nytten de fikk gjennom medlemskapet. En eier mener at de ikke selv har vært flinke nok til å konkretisere sine egne behov. Hvis man ikke har mål har man ingenting å måle mot i følge den rasjonelle beslutningsmodellen.

Vi mener her at vi har en bidrags- belønningsbalanse, og at vi ser at eierne er fornøyd. Vi har to utmeldte aktører (i tillegg til Stjørdal som er utmeldt fra og med 1.1.2015), ingen av disse oppgir årsakene til at de ikke fikk behovene tilfredsstillt hos Trøndelags Europakontor. Den ene er med i en annen organisasjon, men denne driver ikke med det samme som Trøndelagskontoret. Den tidligere eieren sier selv at ut fra en samfunnsmessig vurdering burde de være medlem, fordi det er en del av spleiselaget for regionen.

Det kan virke som eierne har tatt bevisste valg og derfor er fornøyd med kontoret. En interessant betraktning vil være om man ser at desto mer eierne er i kontakt med kontoret jo mer fornøyd blir de? På den andre side så er det ikke sikkert at det er bevisste valg som gjør at eierne er fornøyd med kontoret. En interessant betraktning vil være om det finnes en del ”sovende eiere” som ikke er bevisste sitt medlemskap, og ikke setter spørsmålsteget ved hva de får igjen for medlemskapet sitt, det vil videre være vanskelig å avdekke om de er misfornøyd med kontakten med kontoret.

Det varierer hvor ofte eierne er i kontakt med kontoret. Det vil på en side være noe sesongavhengig, noen måneder er det mye kontakt og andre måneder er det mindre kontakt. Hvor ofte eierne er i kontakt med kontoret vil også avhenge av om de har søknader eller prosjekt eller andre samarbeidsformer gående med kontoret eller andre EU institusjoner/interessenter. Det er også forskjell på hvordan kontakten opprettholdes, om det er via e-post, møtevirksomhet eller telefonkontakt. Kontoret brukes også til hospitering og studiebesøk. Dette er rasjonelle valg fra eiernes side og de vet at de får den nytten de føler de må ha for å være fornøyde med kontoret.

Det vil være vanskelig for kontoret å holde oversikten over store organisasjoner som eiere. Det vil da være naturlig at eierne selv må være mer bevisst sin egen organisasjon og utvikle kontakten med Trøndelags Europakontor til å gjelde hele organisasjonen. Det virker ikke som det foreligger en avtale eller forventningsavklaring mellom Trøndelags Europakontor og eierne som regulerer dette. Trøndelags Europakontor peker selv på utfordringen med store organisasjoner og det å få oversikt over deres arbeidsområder og arbeidsfelt. Det vil være viktig for kontoret å ha en helhet over eiernes systematiske og kontinuerlige jobbing i egen organisasjon når det gjelder europeiske utviklingsarbeider som eierne har gående. Da vil det være lettere for Trøndelags Europakontor og vite hvem i organisasjonen de skal bistå, og hvordan kontoret best mulig kan bistå de som trenger råd, veiledning eller kunnskap. Det kan være en utfordring å være proaktive i forhold til store organisasjoner som jobber innen mange områder, de kan også være organisert slik at de ikke jobber under samme tak og i samme område eller land. Utfordringen ligger i hvordan ressurspersonen hos eierne jobber mot Trøndelagskontoret, kanskje burde ansvaret som ressurspersonen har ovenfor resten av organisasjonen vært spredt på flere personer eller ha vært organisert på en annen måte. Kontoret er bevisst å yte en best mulig belønning overfor eierne for at eierne skal være fornøyde og få igjen for det bidraget de gir. Hvis eierne ikke er bevisst sin kontakt med kontoret eller bruker kontoret så kan det føre til at de føler at kontakten ikke tilfredsstillter eiernes behov. Alle interne interessenter til Trøndelags europakontor er her viktig. En eier som interessant vil vurdere det de får igjen av samarbeidet i forhold til hva andre interessenter oppnår. Misnøye med bidrags- belønningsbalansen skaper ustabilitet i koalisjonen og interessentene vil da kanskje være på utkikk etter andre alternativer. Som vi ser det har det ikke vært tilfelle for de utmeldte eierne ved kontoret, men en eier har oppgitt økonomiske årsaker og andre kanaler inn mot EU som utmeldings grunn. En kommune oppgir

gjennomgang av eierskap som utmeldingsgrunn. Ustabilitet i bidrags- belønningsbalansen kan da være en årsak til utmelding. Men vi har ingen indikasjoner på at utmeldingen har noe med bidrags- belønningsbalansen å gjøre. I det ene tilfellet var det økonomiske årsaker i det andre tilfellet gjennomgang av eierskap som førte til utmelding. Her kan det være en årsak at virksomheten som helhet har for liten kunnskap til Trøndelags Europakontors bidrag.

Fordelingen av makt vil også kunne påvirke samarbeidet mellom Trøndelags Europakontor og eierne. En interessent har makt når han har noe som de andre interessentene er interessert i. Vi ser at eierne og Trøndelags Europakontor samarbeider bra, og at makt ikke er et middel i denne koalisjonen.

Svarteng (2012) skriver i sin masteroppgave om hvordan Sørlandets Europakontor representerer regionen Agder i Brussel også tar for seg regionskontorets viktige rolle som kunnskapsaktør.

Konklusjon: eierne er fornøyd med kontoret

Ut fra dette kan det virke som at bidrags- belønningsbalansen er bra og at det er en stabilitet i koalisjonen, det virker videre som om interessentene ikke er på utkikk etter andre alternativer. I forhold til problemstillingen så kan det virke som kontoret har truffet med å være et felles mål i form av å være en kompetanseaktør for eiere med ulike interesser.

6.1.3 Er eierne medlem av Trøndelags Europakontor av økonomiske grunner?

Undersøkelsen vår viser at eierne er med av strategiske grunner, ikke på grunn av påvirkningsmuligheter eller økonomiske årsaker.

Ingen av interessentene svarer at de er med av økonomiske årsaker – dette er ikke noe de er med på fordi de tjener penger på det. Det er ingen som ser på medlemskapet som noe de skal tjene penger på. Her ser det ut om det er en bidrags- belønningsbalanse, eierne er fornøyde med at det ikke ligger økonomiske mål og ønske om påvirkningsmuligheter til grunn for medlemskapet, og at balansen er oppnådd ved at de får oppfylt sine forventninger og krav til medlemskapet.

Eierne av Trøndelags Europakontor er ikke medlemmer av økonomiske grunner.

Flertallet oppgir at hovedårsakene til at de er medlemmer er internasjonaliseringsstrategier generelt, nettverksbygging og styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten.

Med utgangspunkt i effektmålene vurderes verdien av den forventede effekten av medlemskapet. Med effektmål mener vi det interessentene får igjen for det å være medlem. Effektmål kan være bedre kompetansedeling, tilgang til informasjon, påvirkningsmuligheter, tilgang til møtelokaler, samhandling i regionen og lignende. Mye av dette er det som Hjeltnes og Hjertø (2004) kaller intellektuell kapital, som er vanskelig å måle i kroner og øre.

Eierne ser at de har samfunnsmessig nytte av medlemskapet sitt, de har også klare oversiktlige økonomiske kostnader ved medlemskapet. Nyttens vil være stor for regionsutvikling noe som også er en av hovedmålsettingene til Trøndelags Europakontor. Eierne oppgir at kunnskap og samhandling er noen av de viktigste grunnene for medlemskapet. Det kan se ut som ikke alle eierne er like bevisste, og ikke har vurdert den kvantifiserbare nytten som vil være en økonomisk gevinst, og som også vil være lett å tallfeste. Ingen av eierne har oppgitt økonomisk fordeler som belønning ved medlemskapet. Eierne vil kunne få bortfall av direkte kostnader ved medlemskapet sitt.

Her kan man se etter for eksempel drifts- og forvaltnings kostnader ved prosjektet som gjør at andre kostnader vil falle bort. Det kan for eksempel være at driftskostnader de har hatt gjennom innleie av konsulenter vil falle bort ved at Trøndelags Europakontor nå kan dekke det behovet for kompetanse. Bortfall av direkte kostnader er en form for nytte og må tas med på pluss siden. Hvis vi ser dette i forhold til kvantifiserbar nytte så vil vi oppdage at skillet mellom det vi kaller kvantifiserbar nytte og det vi kaller bortfall av direkte kostnader ikke er så absolutt.

Vi ser at eierne kan ha klare økonomiske fordeler eller gevinster ved å bruke kontoret som et kompetansesenter og den service kontoret bidrar med når det gjelder å legge til rette for besøk, møter og seminarer. Eierne har heller ikke vært bevisst og vurdert den økonomiske gevinsten de kan ha ved å bruke gratis lokaler og møterom i Brussel. Vi kan ikke utelukke at det har vært andre ting eierne har tenkt på når vi i undersøkelsen spør om økonomiske grunner, som for eksempel det å tjene økonomisk på europeisk samarbeid.

Det kan ut av intervjuet som vi hadde med daglig leder ved Trøndelags Europakontor virke som at det finnes muligheter i medlemskapet som ikke er utnyttet og som kan bidra til økonomisk gevinst for medlemmer. Gjennom strategien for Horisont 2020 legger regjeringen opp til at gruppene Trøndelagskontoret tilhører skal delta mer og hente mer ut av Europeiske samarbeidsprosjekt. Trøndelags Europakontor kan med sin kunnskap om disse programmene bistå eierne med kompetanse til å komme seg inn i slike prosjekt, noe som kan bidra til økonomiske gevinster for aktørene. Gjennom Horisont 2020 ønsker kontoret å få private aktører mer på banen for å se mulighetene som ligger i medlemskapet, og da muligheter både på kort og lang sikt. Belønningen kan ligge i å kartlegge markeder både nasjonalt og regionalt, videre produktutvikling, ulike støtteordninger, og/eller samarbeidspartnere, her kan det være både kvantifiserbar og ikke-kvantifiserbar nytte for eierne.

En av grunnene til at eierne sier at de ikke er med av økonomiske årsaker kan være at det er vanskelig å tallfeste økonomiske gevinster ved medlemskapet. Eller at som vi har nevnt over, at økonomisk samarbeid er noe de tenker på som å tjene økonomisk på europeisk samarbeid. Det kan hende at eierne ikke tenker over at tilrettelegging av studieturer, gratis møterom og hospiteringsmuligheter kan ses på som økonomisk gevinst. Vi ser at eierne har en begrenset rasjonalitet og gir en tilsvarende beslutningsprosess der økonomiske faktorer ikke blir vektlagt. Resultatet gjenspeiler også at det er lett å se mange sosiale og samfunnsmessige gevinster. Disse gevinstene svarer til organisasjonens definerte mål, men samtidig ser man at eierne ser bare deler av virkeligheten, en virkelighet som ikke tar for seg den økonomiske gevinsten, men hele den økonomiske kostnaden. Så lenge de har konkrete mål og medlemskapet svarer til målene så er medlemskapet en rasjonell beslutning.

Konklusjon: eierne er ikke medlemmer av økonomiske årsaker

Vi ser her at selv om eierne ikke er med av økonomiske årsaker så vil de ha både kvantifiserbar nytte og ikke kvantifiserbar nytte av medlemskapet. Det kan virke som eierne er lite bevisste sin kvantifiserbare nytte i form av økonomisk gevinst. Med tanke på problemstillingen så kan det virke som om de har ulike interesser men de har et felles ikke-kvantifiserbart mål for medlemskapet sitt. De fleste oppgir at de er medlemmer på grunn av internasjonaliseringsstrategier generelt, nettverksbygging og styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten. Dette kan ses på som intellektuell kapital.

6.1.4 Får eierne av Trøndelags Europakontor igjen for det de betaler for?

De fleste eierne opplever at de får mye igjen for det de betaler for, eller at de får igjen for det de betaler. Alle eierne oppgir at kostnadene ut over medlemskontingenten er enten små eller moderate.

En annen side ved dette er at flere av eierne ser på det å være medlem i Trøndelagskontoret som et samfunnsoppdrag og/eller et viktig ledd i den regionale utviklingen. Noen av Trøndelags Europakontors medlemmer er fylkeskommuner som har fått et regionalt utviklingsansvar og/eller kommuner som kan tenkes å ønske å ta en pådriverrolle. Gjennom generalistkommuneprinsippet har alle kommuner fått en samfunnsutviklerrolle.

Eierne har også ved en vurdering av medlemskapet måtte forholde seg til den økonomiske siden.

Med utgangspunkt i interessentene i denne oppgaven, nemlig eierne av Trøndelags Europakontor mener vi det mest interessante er å sammenligne det å være medlem mot det å ikke være medlem, altså det å gjennomføre et prosjekt mot 0-alternativet, det å ikke delta.

For å komme fram til effekten av det å være medlem kontra det å ikke være medlem, må vi se på hva det er interessentene får igjen for medlemskapet sitt, man må se på nytten og sammenligne den opp mot kostnadene ved å være eier. Det må gjøres ut fra den informasjonen som foreligger om eierne.

Alternativkostnaden vil nok bli vurdert når eierne gjør seg betraktninger om de får igjen for det de betaler for. Her ser vi at alternativkostnaden nok er blitt brukt når eierne har sett på hvilke problemer som finnes for deres organisasjon, og hvilke alternativer og konsekvenser de søker etter. Ved vurderingen av medlemskapet er forskjellen mellom fordeling og kostnad sentral.

Eierne vil da fokusere på de verdier som skapes og hvordan en kan verdsette dem opp mot de kostnader eller den ressursbruken som trengs for å skape disse verdiene.

På kostnadssiden regner man med de faktiske kapitalkostnadene. Kostnader skal beregnes ut fra alternativverdien. Eierne ser på alternative kostnader, det å investere i medlemsavgiften er en ren kontingent, men eierne får igjen med nettverksbygging og/eller annen form for

intellektuell kapital. Noe som vil øke omsetning/kompetanse til deltakende organisasjoner og deres interesser. Et eksempel kan være at NTNU må betale avgiften sin og får igjen bedre kvalifiserte studenter.

Eieren kan også se på tidskostnader. En viktig nyttekomponent kan være verdien av tidsbesparelse. Nettverksjobbingen og annen jobb som kontoret her utfører som rene serviceoppdrag er tidsbesparende for eierne. Ved nettverksjobbing vil eierne kunne dra nytte av hverandres ideer og erfaringer og eventuelt hverandres nettverk, i stedet for å tenke og jobbe hver for seg. Det vil også være tidsbesparende å få Trøndelags Europakontor til å bygge eller finne nettverk, i stedet for at de må gjøre jobben selv, for eksempel gjennom partnersøk, eller finne relevante kompetente personer til kurs/seminarer. Tidsbesparelse vil kunne være kvantifiserbar nytte.

Man kan også prøve å beregne verdien av besparelse av miljøet som medlemskapet ved Trøndelags Europakontor vil medføre. Trøndelags Europakontor har miljø som et av sine satsningsområder. Verdsetting av miljøet er også en sentral verdi.

Man kan også se på en vurdering av risiko, spesielt risiko knyttet til fremtidige verdier. Ved at eierne ikke greier å tallfeste dette i kroner og øre, så er målet at nytten skal være større enn kostnaden. Eierne kan også ubevisst eller bevisst ha vurdert et kompensasjonskrav. Eierne må se på om et tiltak er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Eierne må se på om de som får økt sin nytte pga. eierskapet er i stand til å kompensere for de som taper på eierskapet slik at de får uendret nytte samtidig som vinneren får det bedre etter at kompensasjonen er betalt. Vi vil se flere forskjellige områder kompensasjonskravet vil bli innfridd ved å være en av eierne i Trøndelags Europakontor. For eksempel ved NTNU vil de som ”taper” på prosjektet få et uendret tilbud, mens de som vinner på prosjektet vil få bedre utdanning og kvalifikasjoner.

Det kan virke som om de fleste eierne opplever at de får igjen for det de betaler for, både når det gjelder medlemskontingenten og andre kostnader i forbindelse med medlemskapet.

Undersøkelsen viser også at eierne har et stort potensiale i egen organisasjon for å få mer igjen for det de betaler for. Det at Sør-Trøndelag er den regionen som hentet mest midler ut av Erasmus+ i 2014 av norske fylkeskommuner, og at Nord-Trøndelag er den regionen som fikk

nest mest fra Erasmus+ viser at det jobbes godt fra kontoret sin side og at det har vært et fruktbart samarbeid tilstede for å få resultater for eierne. Det at eierne føler de får igjen mye for medlemskontingenten kan underbygges av Larsen (2009) sin masteroppgave om eierstruktur. En bred eierstruktur gir flere muligheter.

Ingen av de utmeldte virksomhetene uttrykker at tilbudet ikke var tilfredsstillende i forhold til kostnadene, men i to tilfeller er det kommunestyret som har valgt ikke å fortsette medlemskapet, slik at vi kan konkludere med at i to tilfeller så ikke kommunene at nytten sto i forhold til kostnadene. I begge tilfellene var kommunene medlemmer for å hjelpe næringslivet i kommunen med internasjonalisering. Den ene av kommunene oppgir selv at det ikke ble konkret evaluert hva de fikk ut av medlemskapet. Dette kan reise noen betraktninger om beslutningsprosessene i forkant av utmelding, og forholdet mellom politisk og administrativt nivå i kommunene.

Konklusjon: eierne av Trøndelags Europakontor får igjen for det de betaler for

Eierne har tatt rasjonelle valg i forhold til om de skal være medlemmer selv om ikke all nytte er kvantifiserbar, de opplever en bidrags- belønningsbalanse og føler at de får igjen for det de betaler for. I forhold til problemstillingen så vil det være vesentlig at selv om de har ulike interesser så opplever de gevinsten med den ikke kvantifiserbare nytte så stor at de føler de får igjen for det de betaler for.

6.1.5 Har eierne av Trøndelags Europakontor klare strategiske mål i forhold til europeisk samarbeid?

I alle beslutningsprosessene til eierne er det viktig med en synliggjøring av lønnsomheten av eierskapet og medlemskapet, og en synliggjøring av hvordan og hvorfor det er lønnsomt. Ved en vurdering vil målene komme inn og være sentrale i alle fasene, målene vil være retningsgivende for hvilke alternativer og konsekvenser vi søker etter.

Det er viktig for alle eierne med konkrete mål, for uten konkrete mål vil organisasjonen sløves. Målene vil få betydning for alternativer og vurdering av konsekvensene. Uten mål er det umulig å foreta en vurdering av om alternativene er gode eller ikke. Vår undersøkelse viser at ikke alle interessentene har strategiske mål i forhold til europeisk samarbeid. Det vil være viktig at organisasjonen har klare strategiske mål og at ressurspersonen er kjent med

målene for at organisasjonen skal kunne jobbe målrettet i forhold til Trøndelags Europakontor og europeisering.

Det går fram av undersøkelsen vår at de fleste av Trøndelagskontorets eiere har klare strategiske mål i forhold til Europeisk samarbeid. Det kan være tilfeller der eierne har klare strategiske mål med europeisk samarbeid, uten å ha klare strategiske mål med medlemskapet sitt.

Det kan være nærliggende å tro at de som har strategiske mål og er bevisst organisasjonens mål jobber bedre opp mot Trøndelags Europakontor enn de som ikke har strategiske mål. De som har strategiske mål vil kunne ta rasjonelle valg i forhold til medlemskapet sitt og hvordan de jobber opp mot Trøndelags Europakontor. De vil være bevisst nytten de vil få og de vil kunne fortløpende vurdere bidrags- belønningsbalansen.

Mål er viktig for å kunne analysere og vurdere veien frem til målet. Vi ser også at det kan være en fare for at organisasjoner og eiere uten strategiske mål vil melde seg ut av kontoret. Det kan også virke som små kommuner har mindre eller mer uklare strategiske mål enn store, mens store eiere ikke alltid er bevisste sine strategiske mål. De fleste eierne svarer at de har klare strategiske mål for sin virksomhets arbeid i forhold til europeisk samarbeid. Vi har ikke spurt om de har klare strategiske mål i forhold til sitt eierskap i Trøndelags Europakontor. Samtidig viser hjemmesiden til to av de som oppgir at de ikke har klare strategiske mål i forhold til europeisk samarbeid, at de tidligere har hatt en internasjonal strategi. Det vil si at de hadde en strategi som ble vedtatt for et tidsrom, men antagelig ikke er aktiv lengre.

Det kan være at noen eiere har flere strategier innen ulike felt og at noen eiere jobber bevisst mot en europeiseringsstrategi. Det vil antagelig være lettere og mer oversiktlig for ressurspersonen hvis de har en bevisst og klar europeiseringsstrategi.

Trøndelags Europakontor bør for å sikre egen eksistens sørge for at interessentene får en belønning som er større enn bidraget. Det å gjøre medlemskapet kjent vil synliggjøre at medlemskapet i Trøndelags europakontor vil være med på å øke belønningen for interessentene.

Konklusjon: Eierne har klare strategiske mål.

Det kan virke som eiere som har strategier jobber mer systematisk i forhold til mål og at de er mer bevisst på fremdrift og veien videre. I forhold til problemstillingen med et felles mål vil vi se at en del av forutsetningen for problemstillingen vil være at de har et felles mål, flere kan ha et mål selv om det ikke er et klart strategisk mål og/eller et mål som er utarbeidet i en plan. De kan virke som de fleste eierne har klare strategiske mål med europeisk samarbeid, men ikke med bruken av Trøndelags Europakontor.

6.1.6 Er eierne av Trøndelags Europakontor er lite bevisst sitt eierskap?

Over halvparten av eierne mener de kunne ha vært gjort mer i egen organisasjon for å få mer ut av medlemskapet, samtidig svarer halvparten av eierne at de har gjort lite i egen organisasjon for å gjøre medlemskapet i Trøndelags Europakontor kjent.

Vi spurte eierne om hvor ofte de var i kontakt med Trøndelagskontoret og fikk et svar på det. Dette antallet stemmer ikke med hvor ofte Trøndelagskontoret selv mener de forskjellige virksomhetene er i kontakt med kontoret. Mange av virksomhetene har mange forskjellige personer som er i kontakt med kontoret, noe som kanskje ikke samkjørt eller ikke laget oversikt over. Det er kanskje ikke viktig heller, men i en tenkt nytte-/kostnadsanalyse kan mye informasjon gå tapt hvis ingen kjenner hele virksomhetens bruk av Trøndelagskontoret, slik kan en eventuell evaluering bli feil. Samtidig må vi være oppmerksomme på at det kan hende respondenten kun tenkte på sine egne henvendelser når han/hun svarte.

Det at over halvparten av eierne ser at det kunne ha vært gjort mer i egen organisasjon for å få mer utbytte av medlemskapet viser at eierne er lite bevisste sitt ansvar i forhold til eierskapet, både overfor Trøndelags europakontor og overfor egen virksomhet. For å få mest mulig nytte ut av eierskapet så bør medlemskapet og medlemskapets fordeler gjøres kjent og tilgjengelig i egen virksomhet slik at mest mulig nytte kan hentes ut av medlemskapet. For eksempel opplevde vi under vårt besøk i Brussel at en prosjektleder som jobbet med en Horisont 2020 søknad, i en medlemsorganisasjon ikke kjente til medlemskapet. Leder av Trøndelagskontoret hadde gjennom sitt nettverk hørt om at det var en søknad på gang og fant ut hvem som var prosjektleder. Han tok deretter kontakt med prosjektlederen og presenterte Trøndelagskontoret og hva de kunne bistå ham med.

Med mål for medlemskapet ville eierne ha kunnet vurdert egen innsats og måloppnåelse. Det at eierne handler innenfor en begrenset rasjonalitet og ikke ser hele bildet vil gjøre at det er vanskelig å se alle de ubrukte mulighetene og nytten som ligger i medlemskapet. Det vil ofte være et spørsmål om økonomi, tid og prioriteringer innad i virksomheten.

Organisasjonene som har gjort lite i egen organisasjon har antagelig av ulike grunner hatt en dårlig beslutningsprosess, når de har vurdert hva prosjektet kan bety for organisasjonen. I beslutningsprosessen bør målene komme inn i alle fasene, ofte er de retningsgivende for hvilke problemer man ser og hvilke alternativer og konsekvenser som kan være mulige. Dersom det er utarbeidet konkrete mål vil dette i seg selv peke på aktuelle problemområder. Uten mål er det umulig å foreta en vurdering av om alternativer er gode eller ikke. Det virker som eierne ikke har avdekket mulighetene og ikke ser betydningen av økt fokus rundt medlemskapet i egen organisasjon. Dette kan være grunnen til at for eksempel Stjørdal og Steinkjer har meldt seg ut (eller forholdet administrativt og politisk nivå, jf. 6.1.4, hvor kanskje administrasjonen ser betydningen, men politikerne ikke gjør det). Det kan virke som de eierne som har gjort mye i egen virksomhet for å gjøre medlemskapet kjent og tilgjengelig, har hatt en grundigere vurderingsprosess og har sett nytten av systematisk og bredt arbeid med medlemskapet i egen organisasjon. Det kan virke som om noen eiere ikke bruker eierskapet sitt bevisst, ville det da gjort noen forskjell om de ikke var medlem. Lite bevissthet rundt eierskapet kan føre til at det for noen få eiere bare vil være et hyggelig medlemskap, det kan vitne om lite rasjonelle valg.

Hvis eierne ikke er bevisst eierskapet sitt er det også fare for at de ikke ser hva de får igjen. Som utviklingsaktør og del av en region har man et vesentlig samfunnsoppdrag. Det vil være nærliggende å tro at det er de eierne som bruker kontoret mest aktivt som vil være de som får mest ut av medlemskapet.

Konklusjon: eierne er lite bevisste sitt eierskap

Det kan virke som det er en utfordring å få gjort eierskapet kjent i egen organisasjon. Ut fra undersøkelsen vår kan det virke som det er ressurser i form av tid og bemanning, og systemer med mål og strategier som begrenser eierne i å gjøre eierskapet kjent i egen organisasjon. Dette kan være et faresignal i forhold til at det virker som bidrags og belønningsbalansen avhenger mye av Trøndelags Europakontor og at de klarer å holde seg oppdaterte og kjenne

alle eierne med deres avdelinger og fokusområder, og tilby de hjelp der de kan hjelpe. Vi ser for oss at ressursene hos Trøndelagskontoret kan brukes bedre dersom eierne selv gjør medlemskapet kjent og tilgjengelig i egen organisasjon. Og selv bruker kontoret bevisst.

I forhold til problemstillingen så kan dette være et problemområde. Eksistensen til et utviklende og proaktivt trøndelagskontoret er avhengig av at eierne har et klart mål med medlemskapet sitt og ser nytten av å være med. Hvis eierne ikke er bevisst eierskapet sitt, og ikke har et klart bevisst mål så vil det være vanskelig å vite hva de skal forvente å få igjen av medlemskapet sitt.

6.1.7 Mener eierne at det trengs mer engasjement i egen organisasjon?

Når vi spør eierne om hva de mener må til for å få større utbytte av medlemskapet i Trøndelags Europakontor er det forskjellige svar på dette. Halvparten mener at det trengs mer engasjement i egen organisasjon.

Vi har konkludert med at det trengs mer engasjement i egen organisasjon for å få større utbytte av medlemskapet. Her er kunnskap og samarbeid viktige faktorer. For å få engasjement må motivasjon til. Hva som motiverer kan være flere ting. Man må ha kunnskap om mulighetene med medlemskapet, og hva mulighetene kan bidra med av nytte som kan ha betydning for virksomheten. Det vil også være viktig i en virksomhet å motivere bredt. Her vil det også være viktig å engasjere og få interessentene på banen. Det er viktig med en interessentanalyse for å vurdere hvordan man jobber med engasjement ovenfor interessentene. Når det mangler engasjement, kan det være fordi beslutningsprosessen ikke har vært synlig nok i hele organisasjonen. Det kan i beslutningsprosessen være tenkt for snevert, og ikke latt hele organisasjonen ta del i den. Det kan også være en utfordring i store organisasjoner som jobber vidt og på mange felt. For store organisasjoner vil det være desto viktigere at det blir en god struktur og organisering av prosessen, og videre at man lar prosessene få tid.

Mål, samarbeid, utvikling og læring er viktig i beslutningsprosessene. Uten dette vil organisasjonen sløves, vurderinger blir vanskelige og motivasjonen og engasjementet utebli. For økt engasjement vil det være viktig at virksomheten, Trøndelags Europakontor og til dels eierens interessenter står sammen og jobber i felles retning for videre utvikling.

Konklusjon: det trengs mer engasjement i egen organisasjon.

Det er viktig å være bevisst på hva som gir engasjement i egen organisasjon og hvordan man kan skape et engasjement. I forhold til problemstillingen er det viktig på veien til et felles mål at man skaper engasjement, hvis ikke vil man bare delvis nå det felles målet. Det er også viktig at man ser poenget med at andre enn dem selv kjenner til området.

6.1.8 Er eierne enige i kontorets satsningsområder?

Eierne har selv påvirkningsmuligheter gjennom årsmøte, styremøter eller ressursgruppemøter til å påvirke kontorets satsningsområder. Det høres derfor riktig ut at de er enige i kontorets satsningsområder. Men vi vet at Trøndelagskontoret har mange forskjellige eiere og av regionskontorene i Norge er det Trøndelags Europakontoret som har størst bredde i eierstrukturen sin. Som Larsen (2009) tar opp i sin masteroppgave er det med et bredt eiergrunnlag fare for at noen av eierne ikke føler at de har like stort utbytte av satsningsområdene til kontoret.

Svarteng (2012) viser at kontorets ressurser er avgjørende for hvordan kontoret arbeider i Brussel. I og med at kontoret har to fast ansatte som ivaretar kontinuiteten på kontoret og ut over det til enhver tid har to traineer og en praktikant kan vi se på kontoret som godt bemannet, slik at de kan ivareta flere satsningsområder og dermed tilfredsstille alle eierne. Både Larsen og Svarteng peker på at det er aktørene i regionen som må være pådrivere for aktiviteten for kontoret.

Fra intervju med kontoret vet vi at de holder seg oppdatert på hva som skjer hos eierne og i Trøndelagsregionen. Kontoret er bevisst på å jobbe proaktivt, samtidig som de følger med eierne sine, følger de også med på hva som skjer i EU/EØS som kan ha betydning for eierne og ser etter områder de kan hjelpe eierne på. Videre tar kontoret ofte kontakt med eierne. Noen av eierne er selv i stadig kontakt med Trøndelagskontoret, men hvis det er en eier det er lenge siden kontoret har hatt kontakt med tar kontoret kontakt, på denne måten er de hele tiden orientert om hva som rører seg hos eierne.

Alle eierne er enten svært enig eller enige i kontorets satsningsområder. Det er kun en eier som ikke vet eller ikke har noen mening om satsningsområdene.

Vi kan også bruke interessentanalysen ut over vår egen organisasjon som her er Trøndelagskontoret. Formålet med interessentanalysen er som nevnt å gi oversikt over interne og eksterne interessenter som kan påvirke organisasjonen eller som blir påvirket av organisasjonen. Vi ser ut fra styredokumentene og svarene vi har fått i undersøkelsen at interessentene påvirker i en viss grad eierne i forhold til hvilke områder det bør være fokus på ut fra samfunnsutviklingen rundt eierne og deres interessenter. Eierne påvirker Trøndelags Europakontor gjennom påvirkning av hvilke satsningsområder som eierne melder behov for og som vil bli oppfattet som en belønning for eierne, og som de ønsker kontoret skal jobbe med. Eierne og til dels deres interessenter blir påvirket av kontoret gjennom kontorets kompetanse i forbindelse med samarbeid med dem. For å ha en aktiv oppfatning av hvilke satsningsområder som er viktig for virksomheten er det viktig å kartlegge interessentene og virksomhetens behov, for oss virker det som Trøndelagskontoret har en klar oppfatning av eierne sine og hva deres behov er. Det at Trøndelags Europakontor har helse, som et nytt stort satsningsområde er en direkte følge av det. Man har sett at medlemmene nå er opptatt av helse, og spesielt HiST, HiNT, NTNU og SINTEF har vist interesse for feltet.

Det kan også være interessant å se på ”kost-nytte” tenkning her. Det vil være viktig å se mulighetene som ligger i ”nyttens” og det å få eierne til å påvirke kontoret til nye satsningsområder som videre også vil være attraktive og kanskje skape muligheter for flere medlemmer, og dermed bedre økonomisk fortjeneste eller nytte for Trøndelags Europakontor. Det er bevisstheten hjemme i Norge om hva man vil bruke kontoret til som Larsen (2009) mener er viktig.

Alle de utmeldte medlemmene var enige i kontorets satsningsområder.

Konklusjon: eierne er enige i kontorets satsningsområder.

Trøndelagskontoret lykkes i å satse på de områdene som eierne finner interessante. Eierne er selv med på å bestemme satsningsområder gjennom møter med kontoret samtidig som kontoret selv er flinke til å følge opp interessentene. Kontoret fanger opp behov fra eierne ved å være proaktive og følge opp eierne utenfor de formelle møtene. Trøndelagskontoret fanger dermed opp ulike interesser og behov som kontoret sammenfatter så godt det lar seg gjøre til felles mål og satsningsområder.

6.1.9 Mener eierne at det er viktig å være medlem av Trøndelags Europakontor?

For å si noe om det er viktig å være medlem av Trøndelags Europakontor må eierne ta noen rasjonelle og/eller emosjonelle valg. Eierne har gjennom rasjonelle valg vurdert og sett nytten av kontoret, ut fra sine interesser og behov. Det virker som de i sin vurdering har et bevisst forhold til nytten, og ser at medlemskapet gir viktig gevinst. Når man sammenligner nytte og kostnad, så er kostnadene ofte mye lettere å tallfeste og videre forholde seg til. Nytten ved å være medlem av Trøndelags Europakontor vil for det meste være ikke-kvantifiserbar nytte og kan i noen tilfeller være vanskelig å forholde seg. Nytten vil i utgangspunktet bestå av verdiskapning som gir lite direkte inntekt, for eksempel intellektuell kapital. Eierne kan her ved vurderingen også ta noen emosjonelle valg når de skal gi en samlet vurdering av hvilken nytte de ser for virksomheten, det kan være ut fra ulike interesser, betraktninger rundt samfunnsgevinsten for samfunnet i en helhet, og om det er viktig med et medlemskap.

Eierne svarer i vår undersøkelse på at de mener det er viktig å være medlem av Trøndelags Europakontor. Alle eierne, unntatt en, mener at det ut fra en totalvurdering er viktig å være medlem, eller til en viss grad viktig å være medlem.

Trøndelags Europakontor er avhengig av fornøyde eiere og deres innsats i form av medlemskontingent og deltagelse for å ha en eksistensberettigelse. Medlemskontingenten sørger for at de har tilstrekkelig med ressurser til å tilfredsstille eierne. Fornøyde eiere vil hevde at det er viktig å være medlem av Trøndelags Europakontor. Trøndelagskontoret har forskjellige eiere, men forholdsvis stabile eiere. De fleste har vært med siden starten. Siden starten har fire medlemmer meldt seg ut; NTE av økonomiske årsaker, Steinkjer kommune i en politisk sak hvor de gjennomgikk alle eierstrukturer og vennskapsbyer, hvor de bestemte seg for å melde seg ut av alle. Stjørdal kommune som innsparingstiltak i budsjettbehandlingen og Nord-Trøndelagsforskning, som ikke eksisterer som selskap lengre. Vi vil likevel påstå at Trøndelagskontoret og dets eiere har en forholdsvis stabil koalisjon.

Vi ser at flere av eierne ut fra en bevisst emosjonell samfunnsmessig vurdering ser det som sitt samfunnsansvar å være medlem av Trøndelags Europakontor. Vi kan også ut fra undersøkelsen se at noen av eierne mener at det er en norm, som Aakvaag (2008) påpeker, å være medlem av Trøndelagskontoret. De er medlem fordi det forventes av dem eller at de selv synes de skal være medlem fordi som en av eierne sa ” alle som jobber med

internasjonalisering burde være medlemmer”. Det kan også være et rasjonelt valg ut fra nytten av den intellektuelle kapitalen.

Man kan også se at kontoret har lykket i sin organisering av kontoret og måten å arbeide på. Vi underbygger dette med **Svarteng (2012)** som konkluderer med at kontorets ressurser er avgjørende for hvordan regionskontoret arbeider i Brussel og at kontoret har klart å løse det som Larsen (2009) peker på i sin masteroppgave at det er en fare for utmelding ved bredt eiergrunnlag. Trøndelags Europakontor har et bredt eiergrunnlag med fornøyde eiere.

Konklusjon: eierne mener det er viktig å være medlem av Trøndelags Europakontor.

Det kan virke som de fleste eierne i sin helhetsvurdering av viktigheten av medlemskapet har prøvd å identifisere alle sine behov i forhold til internasjonalisering, og de har videre sett på om kontoret kan bistå ved behov for kunnskap og kompetanse. Hvis vi ser på problemstillingen i forhold til analysen vår om viktigheten av medlemskapet, virker det som Trøndelags Europakontor har truffet godt med sine målsettinger og sin virksomhetsplan. Eierne og kontoret har utarbeidet felles mål som favner alle selv om eierne er ulike og har ulike interesser.

6.2 Oppsummering

Vi har trukket følgende konklusjoner:

- **Eierne ser på Trøndelags Europakontor som et kompetansesenter**
- **Eierne er fornøyd med kontoret**
- **Eierne er ikke medlem av økonomiske årsaker**
- **Eierne får igjen for det de betaler for**
- **Eierne har klare strategiske mål i forhold til Europeisk samarbeid**
- **Eierne er lite bevisst sitt eierskap**
- **Eierne mener det trengs mer engasjement i egen organisasjon**
- **Eierne er enige i kontorets satsningsområder**
- **Eierne mener det er viktig å være medlem av Trøndelags Europakontor**

Disse konklusjonene er viktige for å beskrive forholdet eierne har til Trøndelags Europakontor.

Summen av disse ni konklusjonene viser at eierne har felles mål med medlemskapet i Trøndelags Europakontor og at det finnes forbedringspotensial for eierskapet.

6.3 Vurdering av undersøkelsens funn

I dette kapitlet vurderes intern og ekstern gyldighet for å belyse validiteten i vår undersøkelse. Deretter vil vi vurdere om våre funn er pålitelige. Til slutt beskriver vi hvordan vi har testet gyldighet (validitet) og pålitelighet (reliabilitet) i undersøkelsen.

6.3.1 Ekstern gyldighet

I undersøkelsen er det tatt utgangspunkt i empiri som spørreundersøkelse, dokumenter og intervju/samtale. Ut fra dette har vi utarbeidet en hypotese som vi har testet ved hjelp av spørreundersøkelsen, dokumentene og intervju.

Noen av dokumentene var grunnlaget for utarbeidelsen av relevante spørsmål til spørreundersøkelsen. Relevansen til spørsmålene i forhold til det vi var opptatt av å finne ut, ble kvalitetssikret av Trøndelags Europakontor. Spørreundersøkelsen er hovedmetoden vi brukte for å få svar på problemstillingen vår. Dokumentanalyse og intervju med kontoret så vi på som et hjelpemiddel til å forstå interessentene vi undersøkte og bakgrunnen for Trøndelags Europakontor, i tillegg til å sikre at vi spurte relevante spørsmål.

Spørreundersøkelsen ble sendt til en representant for alle eierne, og en mindre spørreundersøkelse ble sendt til de to tidligere eierne. Vi valgte de som var medlem av ressursgruppa fordi her sitter det en representant for hver av eierne. Det ble ikke presisert om eierne skulle svare som enkeltpersoner eller som organisasjon. I to tilfeller har respondentene (en nåværende og en tidligere eier) oppgitt at de har uttalt seg som enkeltpersoner. De andre har vi ikke noen formening om. Ettersom vi har spurt alle eierne har vi gjort noen konklusjoner, men vi har presisert i konklusjonen når det ikke er alle som har svart det samme. For eksempel: dette gjelder de fleste eierne, alle unntatt en osv. Selv om konklusjonen ikke har overførbarhet til de andre eierne som ikke har svart det samme, kan man tenke seg at konklusjonene til en viss grad kan overføres til andre norske regionskontor. Vi har spurt ca en sjettedel av alle eiere av regionskontor, som er forholdsvis mange. Men geografisk er de plassert bare i Trøndelag, i tillegg kan andre regionskontor ha andre fokusområder og tiltrekke

seg andre eiere, slik at vi ikke kan påstå at resultatene er overførbare. Ut over det tror vi at andre regionskontor og deres eiere kan ha utbytte av å lese undersøkelsen vår.

6.3.2 Intern gyldighet

Validering gjennom kontroll mot fagfolk

I januar hospiterte vi hos Trøndelags Europakontor etter at spørreundersøkelsen var ferdig. For å teste resultatene og konklusjonene vi hadde trukket, laget vi en presentasjon for de ansatte ved Trøndelagskontoret. Gjennom presentasjonen opplevde vi at det var stort samsvar mellom våre funn og Trøndelagskontorets oppfatninger. Slik har vi i en tidlig fase av oppgaven fått en validering av våre funn. Vi fikk bekreftet at funnene våre virket fornuftige og relevante for de som kan antas å kjenne interessentene best. Vi mener at vi gjennom denne valideringen fikk styrket gyldigheten i undersøkelsen.

Validiering gjennom teori og empiri

Vi har testet resultatene våre mot interessentmodellen, kost-/nytteanalyse og rasjonelle valg. Og de er kompatible med det som vi har fått opplyst i intervju.

Validiering gjennom kildekritikk

Vi har vurdert om vi har valgt riktig kildemateriell til dokumentanalysen. Vi har brukt Trøndelagskontorets hjemmeside, årsrapport, virksomhetsplan. Disse ble brukt for å tilegne oss nok bakgrunnskunnskap om Trøndelagskontoret slik at vi kunne lage så relevante spørsmål som mulig. Ellers har vi brukt førstehånds, offentlige og institusjonelle kilder (Jacobsen 2005), disse har vi brukt til å danne oss bakgrunnskunnskap til å kunne si noe om problemstillingen vår. Vi vurderer kildene våre til å være de mest pålitelige som var tilgjengelige for undersøkelsen vår.

Det kan stilles spørsmål til om vi har sendt undersøkelsen til de riktige respondentene. Vi valgte personene i ressursgruppa fordi de representerer alle eierne. Vi kunne kanskje valgt styret, men da ville vi ikke nådd alle. Ressursgruppa består av fagpersoner på området slik at vi anser at vi får mest like respondenter på denne måten. Det hadde vært aktuelt i tillegg å spørre, eventuelt intervjuet styremedlemmer eller andre personer i virksomhetene som har nær kontakt med Trøndelagskontoret, men det har vært utenfor både tid og ressurser vi har hatt tilgjengelige til å gjennomføre denne undersøkelsen. Oppsummert så mener vi, ut fra de

begrensninger som tid og tilgjengelige ressurser har gitt, at vi har valgt de som har fagkunnskap og representerer alle eierne på en mest mulig lik måte.

Metodetriangulering

Spørreundersøkelsen vår er en kvantitativ metode. I tillegg har vi foretatt dokumentanalyse og samtale/intervju som er kvalitative metoder. Dette gjør at vi får en metodetriangulering. Det at vi ikke finner uoverensstemmelser i dokumentanalysen, intervjuene og spørreundersøkelsen gjør oss sikrere på at funnene i undersøkelsen vår er valide.

Vi mener gjennom denne valideringen at undersøkelsen vår har en høy intern gyldighet.

6.3.3 Pålitelighet

Vi må også ta stilling til om resultatene våre er pålitelige. Er det noe i undersøkelsesopplegget vårt som kan påvirke resultatene?

Spørreundersøkelsen

Når man gjennomfører en spørreundersøkelse vil utformingen av spørsmålene være viktig. Dess flere feil vi gjør når vi utformer spørreskjemaet, dess mindre kan vi stole på resultatene (Jacobsen 2005). Vi brukte Trøndelagskontorets hjemmeside, årsrapport og virksomhetsplan da vi utarbeidet skjemaet for å sikre at vi spurte om ting som Trøndelagskontoret faktisk arbeidet med. I tillegg fikk vi, som nevnt, kvalitetssikret relevansen i spørsmålene av Trøndelagskontoret.

På noen av spørsmålene kunne respondenten svare flere alternativer, faren er at hvis et relevant alternativ mangler vil det ikke bli svart på dette. Vi forsøkte i utarbeidelsen av undersøkelsen å unngå dette ved å gå nøye gjennom dokumentene vi brukte slik at vi fikk med alle alternativer. I tillegg la vi til et felt på alle spørsmål, hvor det var mulig å legge inn kommentarer. Vi ga også respondentene anledning til å svare ”vet ikke” eller ”ingen mening” slik at vi ikke framprovoserte svar.

7. Konklusjon

Når vi har analysert og sammenfattet konklusjonene våre så ser vi at Trøndelags Europakontor oppsto som et resultat av den samfunnsmessige og politiske utviklingen i Europa og i Norge. Utviklingen førte til et følt kompetansebehov rundt EU/EØS-spørsmål for de ulike regionene i Norge. Trøndelags Europakontor ble en kompetanseaktør for eierne med deres ulike interesser i Trøndelagsregionen. Disse eierne har et felles mål for medlemskapet som de opplever som positivt, men undersøkelsen viser også at eierne ikke er bevisst all nytten de har av kontoret.

De fleste eierne har et mål med eierskapet sitt men ikke alle har en strategisk målsetting med eierskapet.

Det kan virke som bidrags- belønningsbalansen avhenger mye av Trøndelags Europakontor, at de klarer å holde seg oppdaterte og kjenne alle eierne med deres avdelinger og fokusområder, og tilby de hjelp der det er naturlig. Eksistensen til Trøndelagskontoret er avhengig av at eierne har et klart mål med medlemskapet sitt og ser nytten av å være med. Målformulering hos eierne er viktig for at Trøndelagskontoret kan fokusere på tiltak som bidrar positivt til opplevd bidrags- belønningsbalanse hos eierne.

Når vi ser på problemstillingen i forhold til analysen vår rundt viktigheten av medlemskapet, virker det som Trøndelags Europakontor har truffet godt med sine målsettinger og sin virksomhetsplan. Det ser videre ut som samarbeidet mellom eierne og Trøndelags Europakontor fungerer godt. Eierne og kontoret har utarbeidet og utvikler/justerer stadig felles mål som favner alle eierne selv om de har ulike interesser.

De ni konklusjonene vil gi svaret på problemstillingens overordnede spørsmål, om hvorfor forskjellige trønderske virksomheter er enige om å være eiere av Trøndelags Europakontor.

Svar på forskningsspørsmålet

Forskningsspørsmålet vårt; ”hvordan eierne av Trøndelags Europakontor opplever sitt eierskap”, bidrar til å besvare oppgavens mål og hensikt.

Analysen viser at eierne opplever eierskapet til Trøndelags Europakontor som positivt. Dette kan være rasjonelt og/eller emosjonelt begrunnet. Vi har vist at ikke alle eierne er like

bevisste sitt eierskap. En interessant betraktning her er at manglende bevissthet kan gi et mangelfullt grunnlag for å vurdere eget eierskap. Kanskje kan vi utlede at de med sterkest bevissthet rundt eierskapet har lagt til grunn en rasjonell tenkning i sterkere grad enn de med lav bevissthet?

Er det grunnlag for hypotesen?

Ut fra analysen så er vår grunngitte antakelse om eiernes interesser og mål i forhold til Trøndelags Europakontor langt på vei riktig, selv om de eiere som er lite bevisste sitt eierskap kan være en usikkerhetsfaktor her, det kan for eksempel hende at de har liten oversikt over sin egen virksomhets bruk og nytte av Trøndelagskontoret.

Vi vil konkludere med at påstanden som vi har fremsatt gjennom hypotesen er en antakelse som er holdbar, og at det er grunnlag for hypotesen: ”Interessentene ønsker å være eiere/medlemmer av Trøndelags Europakontor så lenge de får noe igjen for det”.

Ut fra dette vil vi få svar på vårt overordnede spørsmål i problemstillingen ved at vi har funnet konklusjoner som viser at eierne har felles mål med medlemskapet i Trøndelags Europakontor selv om de har ulike interesser, og at eiernes forskjellige interesser forankres i kontorets målsetting.

Trøndelags Europakontor og eiernes medlemskap

Underoverskriften til oppgaven vår er Trøndelags Europakontor - eiernes medlemskap. Den sier noe om forholdet mellom kontoret og eieren. Etter å ha trukket sammen trådene fra de tidligere kapitlene ser vi at vi kan konkludere med at forholdet er som følger:

Eiernes opplevelse av kontoret

Eierne opplever kontoret som et viktig kompetansesenter som eierne ser på som en så stor gevinst at de ønsker å betale for det. Vi kan konkludere med at eierne opplever at de får mer ut av medlemskapet enn det koster dem. Forbedringspotensialet ligger i at eierne er fornøyd med regionskontoret, men kunne gjort mer i egen organisasjon for å få mer utbytte av medlemskapet. Kort oppsummert vil dette være vårt svar på forskningsspørsmålet.

Vi vil også påpeke at regionskontoret som et kompetansesenter er helt i tråd med regjerings ønske og målsetting for regionalutvikling og europeisering.

Kontorets forhold til eierne

Undersøkelsen viser at kontoret jobber på en måte som oppfyller eiernes ønsker og forventninger. Det virker som kontoret har nok tilgjengelige ressurser til at de kan oppfylle og møte eiernes forventninger. Kontoret treffer med sin målsetting og virksomhetsplan. Eierne og kontoret jobber godt sammen.

Likeledes kan det være at sammensetningen av eierne er heldig og at de jobber godt sammen, slik at kontoret kan gi eierne den kunnskapen som de søker. Sammensetningen av eiere som jobber godt sammen kan dels være et bevisst valg fra Trøndelags Europakontor sin side, og/eller det kan dels være som en følge av regjerings ønske og forventning om at fylkene skulle være en regional utviklingsaktør med fokus på internasjonalisering, og at fylket var kontorets første eier. Eierstrukturen har betydning for organiseringen av kontoret, spesielt antall eiere, som utgjør bredden i interessene.

Kontorets forhold til eierne lar seg også belyse gjennom hypotesen om at interessentene ønsker å være medlem av Trøndelags Europakontor så lenge de opplever at de får noe igjen for det. Undersøkelsen vår viser at eierne verdsetter kontoret og det de kan bidra med i form av kompetanse, nettverksbygging, internasjonalisering og nyttiggjøring av de muligheter som kan ligge i Norges avtaler med andre land i EU.

Når det gjelder **Trøndelags Europakontor og eiernes medlemskap** så ser vi at bidrag og belønning er i balanse.

8. Avslutning

I og med at dette er et felt det er gjort lite forskning på tidligere så håper vi masteroppgaven vil være med på å belyse hva som skjer i Trøndelag og Brussel i forhold til trønderske interesser når det gjelder europapolitikk.

Gjennom arbeidet med oppgaven vår har vi fått svar på vårt overordnede spørsmål i problemstillingen ved at vi har funnet konklusjoner som viser at eierne har felles mål med medlemskapet i Trøndelags europakontor selv om de har ulike interesser.

I løpet av perioden vi har arbeidet med masteravhandlingen, har vi blitt godt kjent med Trøndelags Europakontor og jobben de gjør for regionen vår. Vi har blitt imponert over det store nettverket de har opparbeidet seg og kompetansen som kontoret innehar.

Kontoret har et stort nettverk både i Brussel og i Trøndelag. De deltar i mange fora og følger med på hva som skjer i forhold til EU og EØS. I intervju med daglig leder og europarådgiver ble vi imponert over hvor stor oversikt de har over aktører og fagområder, både i EU/EØS og hjemme i Trøndelag. Det at kontoret har en student som praktikant og to tidligere studenter som traineer tilfører kontoret oppdatert teoretisk kunnskap. Og det at traineene som regel har vært praktikant på en annen Europastasjon tidligere, som for eksempel norske utenriksstasjoner, Europarådet, andre regionskontor og lignende, tilfører kontoret ytterligere kompetanse.

Kontoret tilfører Trøndelag mye kunnskap. Deltagelsen til Trøndelagskontoret i regjeringens ”Tidlig varslings-gruppe”, gjør at Trøndelag tidlig kan få informasjon om hva som er på gang i EU, slik at de har mulighet til å påvirke eller eventuelt tilpasse seg.

Vi ser at Trøndelags Europakontor har blitt en strategisk aktør for regional utvikling i Trøndelag.

Referanser

Busch, Tor, Erik Johnsen, Erik Johnsen, Stein Jonny Valstad, Jan Ole Vanebo (2007):

Endringsledelse i et strategisk perspektiv. Oslo: Universitetsforlaget

Busch, Tor, Erik Johnsen, Erlend Dehlin, Jan Ole Vanebo (6. utgave 2010): *Organisasjon og organisering*. Oslo: Universitetsforlaget

Busch, Tor, Erik Johnsen og Jan Ole Vanebo (2009): *Økonomistyring i det offentlige*. 4. utg. Oslo: Universitetsforlaget

Christensen, Tom, Per Lægreid, Paul G. Roness og Kjell Arne Røvik (2009).

Organisasjonsteori for offentlig sektor. Oslo: Universitetsforlaget.

Hjeltnes, Tor Atle og Greta Hjertø (2004). *EUCIP Core Level – Modul Plan*. TISIP

Greta Hjertø, www.aitel.hist.no/fag/_pro/MalForstudierapport.doc

Jacobsen, Dag Ingvar (2005): *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget

Kallestrup, Morten (2006). *Danmarks suverenitet – og kunsten at begå sig politisk i EU*. Dansk Institutt for internasjonale studier.

Malterud, Tore (2014) ”Norges Humpete vei mot Europeisk Integrasjon” – kompendium

Nyeng, Frode (2004): *Vitenskapsteori for økonomer*. Oslo: Abstrakt forlag

Opstad, Leiv (2006): *Økonomistyring i offentlig sektor*. Oslo: Gyldendal akademisk

Ringdal, Kristen (2001): *Enhet og mangfold : samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*. 2. utg. Bergen: Fagbokforlaget.

Aakvaag, G.C. (2008) *Moderne sosiologisk teori*. Abstrakt forlag, Oslo.

Finansdepartementet (2005): *Veileder i samfunnsøkonomiske analyser*. Oslo:
http://www.regjeringen.no/upload/kilde/fin/reg/2005/0029/ddd/pdfv/266324-veileder_i_samfunnsok_analyse_trykket.pdf

Finansdepartementet (2005): *Veileder til gjennomføring av evalueringer*. Oslo:
http://www.regjeringen.no/upload/FIN/Vedlegg/okstyring/Veileder_til_gjennomforing_av_evalueringer.pdf

NOU 2012:2 (2012): *Utenfor og innenfor : Norges avtaler med EU*. Oslo:
Utenriksdepartementet

St.meld. nr. 27 (2000-2001) *Gjør din plikt - Krev din rett*. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Meld. St. 5 (2012–2013) *EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler med EU*.
Utenriksdepartementet.

St.meld. nr. 19 (2001-2002) *Nye oppgaver for lokaldemokratiet - regionalt og lokalt nivå*.
Kommunal- og regionaldepartementet.

St.meld. nr. 12 (2006-2007) *Regionale fortrinn – regional framtid*. Kommunal- og regionaldepartementet.

Statskonsults rapport nr. 2005:8. *Europeisering av regionalpolitikken? Eksempler på utvikling i Norge*. <http://www.difi.no/sites/difino/files/2005-08.pdf>

Strategi for forsknings- og innovasjonssamarbeidet med EU 2014), Kunnskapsdepartementet.
https://www.regjeringen.no/.../kd/.../forskning/eu-strategi_hele_nettpdf

Husbankens rapportering på regjeringens miljøhandlingsplan 2011, 27.04.2012

Trøndelags Europakontors Virksomhetsplan 2014

Trøndelags Europakontors Årsmelding 2013

Trøndelags Europakontor sin hjemmeside: <http://mid-norway.no/>

Sevaldsen, Maja (2014). *Regionskontor i Brussel, organisering og arbeid*. Praktikantrapport. Trøndelags Europakontor

Tenvik, Marianne (2008). *Emosjonalitet og rasjonalitet - harmoni eller kakofoni?* Masteroppgave. Institutt for pedagogikk. Universitetet i Oslo.

Larsen, Hanne Amalie Sklett (2009). *Norske aktører i Brussel. Påvirker strukturen på EU-nivå organiseringen av dem?* Masteroppgave. Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo.

Svarteng, Irene (2012). *Regional utenrikspolitikk - En kvalitativ analyse av hvordan Sørlandets Europakontor representerer regionen Agder i Brussel*. Masteroppgave. Institutt for Statsvitenskap og Ledelsesfag, Universitetet i Agder.

Lenker:

www.europa.eu

www.regjeringen.no

<http://www.regjeringen.no/nb/sub/europaportalen/fakta-115259/ofte-stilte-sporsmal.html?id=613868#hva-er-eos>

<http://www.interreg-sverige-norge.com/>

<http://www.stfk.no/no/Nyheter-Internett/Interreg-Sverige-Norge-Nytt-program-nye-muligheter/>

www.regjeringen.no/nb/tema/europapolitikk/eos1/byra-program-samarbeid/Deltakelse-i-EU-programmer/id755361/

Vedlegg 1 – spørreundersøkelse til eierne

Hva er din rolle i egen virksomhet?

Spørsmål 1

❖ Hva er hovedårsakene til at deres virksomhet er medlem av Trøndelags Europakontor?
(flere enn et kryss er tillatt)

1. internasjonaliseringsstrategier generelt	☐
2. kompetansedeling og utveksling av erfaringer	☐
3. Styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet,
bl.a. gjennom kurs/seminarsamarbeid	☐
4. tilgang til informasjon om EU/EØS-regelverk
og hva som skjer på utvalgte områder i EU	☐
5. nettverksbygging	☐
6. deltagelse i europeiske utdannings- og FOU-programmer	☐
7. deltagelse i andre EUs programmer	☐
8. deltagelse i Interreg-samarbeid	☐
9. styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten	☐
10. rekruttering av arbeidstakere	☐
11. påvirkningsmuligheter overfor EU	☐
12. mulighet for hospitering og/eller studieopphold	☐
13. tilgang til møtelokaler i Brussel	☐
14. nyttiggjøring av andre muligheter som ligger
i Norges avtaler med andre land i Europa	☐

Spesifiser hvilke avtaler dette gjelder:

15. andre forhold

Eventuelle kommentarer:

Spørsmål 2

- ❖ Har dere i løpet av det siste året vært i kontakt med Trøndelags Europakontor for å oppnå hjelp i forbindelse med (*flere enn et kryss er tillatt*):

1. internasjonaliseringsstrategier generelt	☐
2. kompetansedeling og utveksling av erfaringer	☐
3. Styrke regional samhandling i internasjonaliseringsarbeidet, bl.a. gjennom kurs/seminarsamarbeid	☐
4. tilgang til informasjon om EU/EØS-regelverk og hva som skjer på utvalgte områder i EU	☐
5. nettverksbygging	☐
6. deltagelse i europeiske utdannings- og FOU-programmer	☐
7. deltagelse i andre EUs programmer	☐
8. deltagelse i Interreg-samarbeid	☐
9. styrking av EØS/EU-kunnskap i virksomheten	☐
10. rekruttering av arbeidstakere	☐
11. påvirkningsmuligheter overfor EU	☐
12. mulighet for hospitering og/eller studieopphold	☐
13. tilgang til møtelokaler i Brussel	☐
14. nyttiggjøring av andre muligheter som ligger i Norges avtaler med andre land i Europa	☐
15. andre forhold	☐

Eventuelle kommentarer:

Spørsmål 3

- ❖ Hvor ofte har din virksomhet vært i kontakt med Trøndelags Europakontor det siste året?

1. En eller flere ganger i uken	☐
2. En eller flere ganger i måneden	☐
3. Flere ganger i året	☐
4. En gang i året	☐
5. Ingen kontakt	☐
6. Vet ikke	☐

Eventuelle kommentarer:

Spørsmål 4

- ❖ Hvordan vurderer du kontakten med Trøndelags Europakontor i forhold til din virksomhets behov?
(Med kontakt menes for eksempel møter, brev, telefon etc.)

1. Kontakten tilfredsstillende behov	☐
2. Kontakten tilfredsstillende til en viss grad behov	☐
3. Kontakten tilfredsstillende ikke behov	☐
4. Har ikke behov	☐
5. Behov dekkes på annen måte	☐
6. Vet ikke	☐

Eventuelle kommentarer:

Spørsmål 5

- ❖ Hvilke gevinster opplever dere at medlemskapet i Trøndelags europakontor gir?
(flere enn et kryss er tillatt)

1. Økonomiske fordeler	☐
2. Posisjons- og strategiske fordeler	☐
3. Økt kunnskap om EU/EØS-relevante tema/områder	☐
4. Bedre kjennskap til internasjonalisering muligheter	☐
5. Økt forståelse for behovet for internasjonalisering
i min bedrift/virksomhet	☐
6. Forretningsoppdrag	☐
7. Bedre samhandling	☐
8. Annet	☐
9. Vet ikke/ingen mening	☐

Vær vennlig og utdyp:

Spørsmål 6

- ❖ Hvordan oppleves tilbudet som Trøndelags europakontor gir i forhold til kostnadene ved medlemskapet?

1. Svært tilfredsstillende
2. Tilfredsstillende
3. Lite tilfredsstillende
4. Svært utilfredsstillende
5. Vet ikke, ingen mening.

Eventuelle kommentarer:

Spørsmål 7

- ❖ Hvor store kostnader/ressurser (utover medlemskontingenten), har din organisasjon i forbindelse med arbeid og deltakelse i Trøndelags europakontor?

1. ingen
2. små
3. moderate
4. store
5. vet ikke

Eventuelle kommentarer:

Spørsmål 8

- ❖ Hvordan oppfattes kostnaden av medlemsavgiften for deltakelse i Trøndelags europakontor?

1. Vi får mye igjen for medlemsavgiften
2. Vi får igjen for det vi betaler
3. Vi får lite igjen for det vi betaler
4. Usikker på verdien av det vi får igjen
5. Har ingen oppfatning av det

Eventuelle kommentarer:

Spørsmål 9

- ❖ Har deres virksomhet klare strategiske mål for deres arbeid i forhold til europeisk samarbeid?

1. Ja	☐
2. Ja, til en viss grad	☐
3. Nei	☐
4. Vet ikke	☐

Eventuelle kommentarer:

Spørsmål 10

- ❖ Hvor mye arbeid er det lagt ned for å få gjort medlemskapet i Trøndelags Europakontor kjent i egen virksomhet?

1. svært lite	☐
2. lite	☐
3. mye	☐
4. svært mye	☐
5. vet ikke	☐

Eventuelle kommentarer:

Spørsmål 11

- ❖ Kunne dere gjort mer i egen organisasjon for å få mer ut av medlemskapet i Trøndelags europakontor?

1. Svært mye	☐
2. mye	☐
3. lite	☐

- 4. svært lite
- 5. vet ikke

Eventuelle kommentarer:

Spørsmål 12

- ❖ Hva må til i egen organisasjon for å få større utbytte av samarbeidet med Trøndelags europakontor? *(flere enn et kryss er tillatt)*

- 1. Endring av kompetanse
- 2. Fortsette det arbeidet som er påbegynt
- 3. Større engasjement
- 4. Mer Kunnskap
- 5. Mer ressurser
- 6. Økt tilstedeværelse fra Trøndelags Europakontor i Trøndelag
- 7. Ingenting
- 8. Vet ikke

Eventuelle kommentarer:

Spørsmål 13

- ❖ Har dere et samarbeid med en eller flere av de andre medlemmene i Trøndelags europakontor ut over de formelle møtene?

- 1. Ja
- 2. Nei
- 3. Vet ikke

I tilfelle ja, hvem samarbeider dere med?

Eventuelle andre kommentarer:

Spørsmål 14

❖ Er samarbeidet med de andre medlemmene viktig for deres utviklingsarbeid?

1. Ja	☐
2. Nei	☐
3. Til en viss grad	☐
4. Vet ikke	☐

Eventuelle kommentarer:

Spørsmål 15

❖ Er det viktig for din virksomhets deltagelse i Trøndelags Europakontor at andre relevante aktører er medlemmer?

1. Ja	☐
2. Nei	☐
3. Vet ikke/ingen mening	☐

Hvis ja, hvilke aktører er dette?

Eventuelle andre kommentarer:

Spørsmål 16

❖ Hvor enige er dere i kontorets satsningsområder

1. svært enig	☐
2. enig	☐

- 3. uenig
- 4. svært uenig
- 5. vet ikke/har ingen mening

Eventuelle kommentarer:

Spørsmål 18

❖ Ut i fra en totalvurdering; er det viktig å være medlem av Trøndelagskontoret?

- 1. Ja
- 2. Nei
- 3. Til en viss grad
- 4. Vet ikke/ingen mening

Eventuelle kommentarer:

Supplerende opplysninger

Hvis du har andre opplysninger som du mener er interessante for din virksomhets medlemskap i Trøndelags Europakontor, setter vi pris på om at du legger dem inn her:

Vedlegg 2 – spørreundersøkelse til tidligere eiere

Spørsmål 1

- ❖ Hva er hovedårsakene til at deres virksomhet er ikke lenger ønsker å være medlem av Trøndelags Europakontor

Spørsmål 2

- ❖ Hvilke gevinster opplevde dere at medlemskapet i Trøndelags Europakontor ga?

Spørsmål 3

- ❖ Hvordan opplevdes tilbudet som Trøndelags Europakontor ga i forhold til kostnadene ved medlemskapet?

Spørsmål 4

- ❖ Hvordan vurderer du kontakten dere hadde med Trøndelags Europakontor i forhold til din virksomhets behov?

Spørsmål 5

- ❖ Har deres virksomhet klare strategiske mål for arbeidet mot Europa? I tilfelle ja, på hvilke områder?

Spørsmål 6

- ❖ Kunne dere gjort mer i egen organisasjon for å få mer ut av medlemskapet i Trøndelags Europakontor?

Spørsmål 7

- ❖ Hvor enige er/var dere i Trøndelags Europakontors satsningsområder?

Spørsmål 8

- ❖ Er det tema/områder som dere kunne tenke dere at Trøndelagskontoret skulle jobbe med som gjør at dere på nytt ville vurdere medlemskap?

Spørsmål 9

- ❖ Ut i fra en totalvurdering; mener dere det er det viktig å være medlem av Trøndelagskontoret?

Eventuelle supplerende opplysninger:

Vedlegg 3 – e-poster til respondentene

24.11.2014

Til eierne av Trøndelags Europakontor.

Vi er to Master of Public Administration (MPA)-studenter som skal skrive masteroppgave om Trøndelags Europakontor.

MPA er et studium med internasjonal orientering for nåværende og kommende ledere, og er et samarbeid mellom Copenhagen Business School (CBS), Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) og Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT).

Når vi tar kontakt med deg er det fordi vi har fått oppgitt at du er en av personene i ressursgruppa til Trøndelags Europakontor. Vi har valgt å henvende oss til medlemmene i ressursgruppa fordi vi da får kontakt med en person fra hver av eierne.

Vi har laget en spørreundersøkelse som skal danne utgangspunktet for oppgaven vår. Hvis vi ser at vi får behov for det, vil vi følge opp denne undersøkelsen med intervju, men det er ikke klart på nåværende tidspunkt.

Vi håper du kan ta deg tid til å svare på de vedlagte spørsmålene. Vi er avhengig av å få inn svar fra dere alle, da det kun er en person fra hver av eierne som blir spurt.

Vi håper du kan returnere spørreskjemaet med svar til oss **innen torsdag 4. desember**. Hvis det oppstår noen problem under utfyllingen, ta gjerne kontakt på telefon eller mail.

Tlf. Hilde: 470 17 366, e-post: hilde.haugskott@gmail.com

Tlf. Wenche: 454 84 978, e-post: w.saksvoll@gmail.com

På forhånd takk for hjelpen!

Hilsen fra

Wenche Saksvoll og Hilde Haugskott

Til tidligere eiere av Trøndelags Europakontor.

Vi er to Master of Public Administration (MPA)-studenter som skal skrive masteroppgave om Trøndelags Europakontor.

MPA er et studium med internasjonal orientering for nåværende og kommende ledere, og er et samarbeid mellom Copenhagen Business School (CBS), Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) og Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT).

Når vi henvender oss til deg er det fordi vi har fått oppgitt at du var kontaktperson for din virksomhet da dere var medlemmer av Trøndelags Europakontor. I utgangspunktet er det dagens medlemmer av Trøndelagskontoret vi har laget en spørreundersøkelse for, men vi håper dere som avgåtte medlemmer kan hjelpe oss med svar på noen supplerende spørsmål.

Vi håper du kan ta deg tid til å svare på de vedlagte spørsmålene. Vi er avhengig av å få inn svar fra dere alle, da det kun er en person fra hver av eierne/de tidligere eierne som blir spurt. Vi håper du kan returnere spørreskjemaet med svar til oss **innen torsdag 4. desember**. Hvis det oppstår noen problem under utfyllingen, ta gjerne kontakt på telefon eller mail.

Tlf. Hilde: 470 17 366, e-post: hilde.haugskott@gmail.com

Tlf. Wenche: 454 84 978, e-post: w.saksvoll@gmail.com

På forhånd takk for hjelpen!

Hilsen fra

Wenche Saksvoll og Hilde Haugskott

Vedlegg 4 - Norske aktører i Brussel som jobber med EU-systemet

Listen er lang over norske aktører i Brussel som jobber med EU-systemet; norske organisasjoner, regionkontor, bedrifter og journalister i Brussel.

(www.regjeringen.no/nb/tema/europapolitikk/eos1/nasjonale-eksperter/id528039/, 2014)

Norske organisasjoner i Brussel:

Actis, Rusfeltets Samarbeidsorgan (Eurocare), Bellona Europa, Energi Norge (Energy Norway), Flyktningshjelpen (NRC Europe), Industri Energi Norway, KS, Landsorganisasjonen (LO), Norges Forskningsråd, Norges Lastebileier-Forbund v/ Nordic Logistics Association, Norges Rederiforbund og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO).

Norske regionkontor:

Trøndelags Europakontor, Nord Norges Europakontor, Oslo-regionens Europakontor, Stavanger-regionens Europakontor, Sørlandets Europakontor og Vest-Norges Brusselkontor.

Norske selskapers EU-kontor:

Agder Energi, DNV GL, Hydro Corporate EU Office, Orkla ASA, SAS, Statkraft, Statnett, Statoil EU Affairs Office og Telenor Representative Office.

Norske advokat- og konsulentfirma i Brussel:

Advokatfirmaet Schjødt, Brusselkontoret AS, One Market, Kreab, 1-Tech og First House.

Norske korrespondenter i Brussel:

Aftenposten, NRK, NTB, TV2, Morgenbladet og Dagbladet

Andre aktører:

Stortingets Brussel-kontor (Norway House) og Tolldirektoratet.

Nasjonale eksperter

I tillegg har Norge mange nasjonale eksperter i Europakommisjonen, Europaparlamentet og EUs byråer i Europa, på lik linje med EUs medlemsland. De nasjonale ekspertene er personer som er utlånt fra nasjonale forvaltninger til EU's institusjoner for en avgrenset periode og bidrar med ekspertise og fagkunnskap.